

AMETLIK VÄLJAANNE.

JUHEND

RIIGIMETSA MAJAPIDAMISEKS

I OSA

METSAMAJANDUS

RIIGIMAADE JA METSADE VALITSUS

TALLINN 1930

JUHEND

RIIGIMETSA MAJAPIDAMISEKS

I OSA

METSAMAJANDUS

RIIGIMAADE JA METSADE VALITSUS

TALLINN 1930

2

Riigi trükikoda — Tallinnas, Niine 11.

A-7254

Sisukord.

lhk.

VII

Lühendused:

1. Piiride ja sihtide korrashoid, triangulatsiooni punktid, kallasrajad	§§ 1—13	1—4
2. Metskonna ametnikkude ülesanded metsakorralduse ja korralduse revisjoni puhul	§§ 14—17	4—5
3. Metsakorralduskavade täitmine peakasutuse osas	§§ 18—38	5—9
4. Metsauuendamine	§§ 39—79	9—18
5. Metsahooldamine	§§ 80—92	18—20
6. Metsamaa kuivatustööd. Metsateed	§§ 93—119	20—28
7. Metsakaitse	§§ 120—162	28—36
8. Eriotstarbelised metsad	§§ 163—178	36—39
9. Kõrvalkasutused ja rendiüksused	§§ 179—186	39—50
a) Kõrvalkasutused	§§ 179—186	39
b) Turbarabad	§§ 187—190	40
d) Karjatamine	§§ 191—197	41
e) Põllumajanduslikud maad	§§ 198—204	43
f) Metsaheinamaad	§§ 205—211	44
h) Veepaisud ja saeveski platsid	§§ 212—215	46
i) Laduplatsid	§§ 216—218	47
k) Kalandus	§§ 219—230	48
l) Muud kõrvalkasutused	§§ 231	49
m) Tarbeüksuste raamat	§§ 232	50
n) Jahiasjandus	§§ 233	50
10. Metsametnikkude ja metsavahtide palga- ja palgarendimaad. Korterid	§§ 234—262	50—55

	lhk.
11. Ehitus- ja parandustööd	§§ 263—294 55—61
a) Üldosa	§§ 263—275 55
b) Uued ehitused	§§ 276—282 57
c) Parandustööd	§§ 283—290 59
d) Hoonete hindamine ja likvideerimine . .	§§ 291—294 60
12. Erametsad. Omaavalitsuste metsad. Metsan-	
dusliste teadmiste levitamine	§§ 295—301 61—62
13. Metsamaade planeerimine ja vahetamine. Teede	
rajamine	§§ 302—327 62—66
a) Planeerimise ettevalmistamine	§§ 302—311 62
b) Planeerimise kava esildamine, läbivaata-	
mine ja kinnitamine	§§ 312—318 64
d) Kaitseliidu harjutusplatsid	§ 319 65
e) Metsamaade vahetamine	§ 320—325 65
f) Teede rajamine	§§ 326—327 66

Lisad:

Nr. 1 — Väljavõte „Tööde normidest“ (Juh. I. o. § 110 p. 6	
juurde) (Mullatööd)	67—69
„ 2 — Ajutised juhtnõõrid ettevaatuse abinõude kohta põle-	
miste ärahoidmiseks (Juh. I o. § 125 juurde)	70
„ 3 — Riigimetsas karjatamise üldtingimised (Juh. I o.	
§ 192 juurde)	71—72
„ 4 — Juhatuskiri rendimääramiseks riigirendimaadel (Juh.	
I o. § 199 juurde)	73—75
„ 5 — Näide tüüri arvutamiseks (Juh. I o. § 200 juurde)	76
„ 6 — Rendilepingu üleandmise vorm (Juh. I o. § 204	
juurde)	77
„ 7 — Põlmini juhtsk. kalapüügi õiguste rendimääramiseks ja	
eritingimuste ülesseadm. (Juh. I o. § 221 juurde)	78—79
„ 7a— Põlmini juhtsk. ärikohtade ja ehitusplatside rendimää-	
ramiseks. Väljavõte. (Juh. I. o. § 221 juurde)	80
„ 8 — Jahimajandus (Juh. I o. § 233 juurde)	81—87
„ 9 — Teated jahiloomade arvu üle. (Juh. I. o. § 233 juurde)	
(tabel)	88
„ 10 — Teated mõtuste arvu üle. (Juh. I o. § 233 juurde)	
(tabel)	89
„ 11 — Teated lastud mõtuste kohta (tabel) (Juh. I o. § 233	
juurde)	90

Nr. 12 — Tingimused mõtuste laskmiseks metsavalitsuse valdamisel olevatelt mäguplatsidelt (Juh. I o. § 233 juurde)	91
--	----

Vormid:

Nr. 1 — juh. I o. § 32 juurde	93
„ 2 — „ I o. § 56 p. a. juurde	96
„ 3 — „ I o. § 58 juurde	97
„ 4 — „ I o. § 75 juurde	98
„ 5 — „ I o. § 110 juurde	99 ja 100 vahel
„ 6 — „ I o. § 274 juurde	100—101
Tähtajalisi andmeid metsamajanduse alalt	102

Juh. — Juhend riigimetsa majapidamiseks.

Juhtn. — Juhtnõuad.

Krim. Kp. S. — Kriminaal kohtupidamise seadus.

M. S. — Metsaseadus.

M. t. m. — Maareformimäärused.

N. S. — Nõustuseadus.

Põlmin. — Põllutööministeer.

Põmin. — Põllutööministeerium.

Riigk. — Riigikohus.

rm — ruumimeeter.

R.N.S. — Rahukohu riigiluseadus.

tm — tihumeeter.

Ts. Kp. S. — Tsiviil kohtupidamise seadus.

Vab. Val. — Vabariigi Valitsus.

Üld. Kub. kor. s. — Üld kubermangu korraldamise seadus.

Lühendused.

B. E. S. — Balti eraseadus.

Juh. — Juhend riigimetsa majapidamiseks.

Juhtn. — Juhtnõõrid.

Krim. Kp. S. — Kriminaal kohtupidamise seadus.

M. S. — Metsaseadus.

M. t. m. — Maareformi teostamise määrused.

N. S. — Nuhtlusseadus.

Põlmin. — Põllutööminister.

Põmin. — Põllutööministeerium.

Riigk. — Riigikohus.

rm — ruumimeeter.

R.N.S. — Rahukohtu nuhtlusseadus.

tm — tihumeeter.

Ts. Kp. S. — Tsiviil kohtupidamise seadus.

Vab. Val. — Vabariigi Valitsus.

Üld. Kub. kor. s. — Üld kubermangu korraldamise seadus.

Metsakorraldus. (RT 23 — 1926) 12, 48—51. M. S. 45 123—129.

Igast piiri ja piirimärkide, triangulatsiooni punktide ja reeperite korvdamisest ning rikkumisest teatavad metsnikud ja metsaohid viitama metsailemale, kes üle annab asja politseile juundlemiseks ja suudlaste vastutusele võtmiseks.

1. Piiride ja sihtide korrashoid. Triangulatsiooni punktid. Kallasrajad.

§ 1.

Riigimetsad peavad eraldatud olema teistest riigi- ja eramaadest piirijoonte ja piirimärkidega.

M. S. § 124.

§ 2.

Mitmele omanikule kuuluvates metsades on iga omanik kohustatud piirisihti alaliselt lahti hoidma ja võsast puhastama omalpool piirijoont 1 m laiuselt. Samuti peavad maaomanikud piirimärke korras hoidma. Piiride korrashoiu üldist järelevalet teostab politsei, kuid metsavalitsuse valdamisel olevatel maadel Juh. I o. § 4 kohaselt ühtlasi ka metsaametkond. Süüdlased piiri ja piirimärkide hävitamises võetakse vastutusele.

B. E. S. § 1010. Vene Maamõõduseadus §§ 442, 466, 471, 473, 475, 477. R. N. S. §§ 28, 32. Siseministeeriumi ringk. maavalits. ja politsei ülematele 13. V. 1925 nr. 252.

§ 3.

Juriidiline piiritamine kuulub maakorralduse komisjonide võimkonda, mille tõttu metsaülematel kõigis piiritamise küsimustes tuleb pöörata maakorralduse komisjoni alalise liikme või Keskasutuse poole.

Metsakorraldusel võetakse üles ja arvestatakse piirid tegeliku valdamise järgi.

Maakorralduse s. (RT 23 — 1926) § 2, 48—51. M. S. §§ 123—129.

§ 4.

Igast piiri ja piirimärkide, triangulatsiooni punktide ja reeperite kõrvaldamisest ning rikkumisest teatavad metsnikud ja metsavahid viibimata metsaülemale, kes üle annab asja politseile juurdlemiseks ja süüdlaste vastutusele võtmiseks.

Kui piiri rikkumisega on seotud omavoliline metsavalitsusele alluva maa vallutamine kõrvaliste isikute poolt, kannab metsaülem ühtlasi asjaolud Keskasutusele ette edaspidiste juhtnööride saamiseks.

M. S. § 72.

§ 5.

Metsavalitsusele alluvate metsade ja maade majanduslik jaotamine ja seegmine piiritlemine teostatakse metsakorraldaja poolt.

Metsakorralduse kavades ettenähtud piiride, kvartaalisihtide j.n.e. lõplikku läbiraumist määratud laiuseni korraldab metsaülem selleks määratud krediidiga või Juh. II o. §§ 8 ja 30 märkuste kohaselt selle järele, kumb moodus osutub otstarbekohasemaks ja tulukamaks.

M. S. § 130.

§ 6.

Kvartaali postid püstitakse metsaülema korraldusel kvartaalisihtide ja kvartaali- ning piirisihtide lõikepunktidesse, nii et nad liikumist ei takistaks ja et nende asetus oleks ühtlane kogu metsandikus.

Kvartaaliposti läbimõõt olgu kooritult umbes 30 sm ning maapealse osa kõrgus umbes 1,25 m. Pealmises postiosas olgu tarviline arv (1—4) sisselõigatud palesid, ja nendel valgel põhjal musta värviga tehtud kv. kv. numbrid.

Palge ülemine serv olgu sisse lõigatud 90° all, kuna alumine serv tahutud libamisi. Kohtadel, kus pole võimalik teisiti poste küllalt kindlasti kinnitada maasse, lüüakse posti alumisse otsa põikpuu.

Märkus: Ringpiiri punktidesse, kus olemas ristikiivid, piiriposte ei püstitata, kuna kvartaali postid püstitatakse harilikus korras.

§ 7.

Kvartaalipostide ja teiste metsavalitsuse poolt ülesseatud piiri- ja metsamajanduslikkude märkide kõdunemisest ja vajadusest neid korda seada või uutega asetada, kannavad metsavahid ette metsniku kaudu metsaülemale. Viimase korraldusel seatakse vastavad märgid korda või asendatakse uutega.

§ 8.

Kõik materjalid, mis metsaülemad muretsevad metsamajanduse krediidi arvel või mis neile kätte saadetakse Keskasutusest, nagu värv kvartaali- ja piiripostide nummerdamiseks,

pintslid, heinad jahiloomade toitmiseks j.n.e. tulevad arvestada „Metskonna ehitus- ja parandustööde materjalide arveraamatus“, selleks reserveerides raamatu lõpul teatud arv lehekülgi. Tarbekorral teha lahtrite pealkirjades tarvilikke muudatusi. Ametnikult, kellele materjalid välja antakse, tuleb raamatu lahtris „missuguse dokumendi järgi j.n.e.“ vastav allkiri võtta.

Seemned ja käbid arvestatakse Metsakultuuride raamatus.

§ 9.

1. Metsa välispiiride, kvartaalisihtide, piirimärkide, majanduslikkude märkide j.n.e. korrashoiu järele valvavad alaliselt metsnikud ja metsavahid (Juh. I o. §§ 4 ja 7). Metsaülem või tema korraldusel abimetsaülem peab läbi käima vähemalt kord kahe aasta jooksul kõik metskonna välispiirid ning astuma samme leitud puuduste kõrvaldamiseks.

2. Triangulatsiooni- punktide ja reeperite rikkumatus e järelevalvet metsamaadel teostab metsaülem metsnikkude ja metsavahtide kaudu. Väljarenditud maadel ja ametnikkude palgamaadel leiduvate triangulatsiooni-punktide ja reeperite rikkumatus e ja alalhoiu kaitseks tuleb rendilepingutesse sisse võtta vastav täiendustekst või võtta maa kasutajalt samasisuline kohustus — allkiri. Peale triangulatsiooni-punktide rikkumatus e kaitse peab lepingu täiendustekst või kohustus sisaldama nõuet, et maakasutaja poolt püstitavad hooned peavad jääma vähemalt 60 m kaugusele märgist ja et tarbekorral on riigil õigus punkti ümber maad kasutada kuni 200 m² suurusel pindalal.

Triangulatsiooni-punktide ja reeperite rikkumisest teatab metsaülem politseile.

N. S. §§ 28, 32.

§ 10.

Metskonna piirisihtide, kraavikallaste, kvartaalisihtide ja teeäärte võsast puhastamist korraldab metsaülem Juh. I o. § 83 ja järgnevates ettenähtud korras, või kui see pole kohalikkude olude tõttu teostatav, eelarve korras selleks määratud krediidiga. Materjalide mahajätmine loetletud kohtadele on keelatud.

§ 11.

Merel ja laevasõidu- ning parvetamisjõgedel on mõlemal pool kaldaid seaduse põhjal looduslik kallasrada. Selle alla kuulub pindala vee servast kuni kalda murrakuni, samuti ka 20 m (10 sülla) laiune murrakuäärne maariba.

B. E. S. § 1028. Teedeseadus (1916 a. väljaanne) § 110.

§ 12.

Kallasraja maa-ala on määratud laevasõidu kasuks tasuta: laevade ehitamiseks, tihtimiseks, tõrvamiseks ja parandamiseks, puude mahalaadimiseks, metsamaterjali väljalaadimiseks ja palkide sidumiseks parvedeks, laevade ja parvede tõmbamiseks köie abil, tõmbamise juures tarvitataivate hobuste söötmiseks, laevade randumiseks, laadimisteks, päevimiseks ja ööbimiseks ning laevatöölise ajutiseks paigutamiseks, neile söögi keetmiseks, samuti ka laevasõidu muudeks tarvidusteks, kalameestele peatuspaigaks ning nende kalapüügi riistade kuivatamiseks j.n.e.

B. E. S. § 1030. Teedeseadus § 114. Teedeministri m. (RT 30 — 1928).

§ 13.

Kallasrajal võib Teedeministeerium maaomaniku loata ja ilma maad võõrandamata püstitada igasugused laevasõiduga ja raja korrashoiuga ühenduses olevaid ehitusi ja ette võtta teisi töid samaks otstarbeks.

Vene Senati Tsiv. Kass. dep. otsus 1904 a. nr. 113.

2. Metskonna ametnikkude ülesanded metsakorralduse ja korralduse revisjoni puhul.

§ 14.

Keskasutus teeb metsaülemale aegsasti teatavaks, kui eeloleval suvel metskonnas ette võetakse metsakorralduse või metsakorralduse revisjoni tööd ning metsaülem peab kandma hoolt, et metsakorraldaja tööle asumisel oleks kõik metskonna piirid ja kvartaalisihid puhtad ja korras (Juh. I o. §§ 2 ja 10).

§ 15.

Metsakorraldaja tööle asumisel peavad olema looduses välja aetud käesoleva ja eeloleva aasta langid.

§ 16.

Metskonna valdamisel olevates majades tuleb metsakorraldajale võimaldada tasuta korteri saamist.

§ 17.

Metskonna ametnikud ja metsavahid peavad metsakorralduse ametnikkudele abiks olema tarviliste andmete hankimisel,

tööliste palkamisel, korteri ja veoabinõude leidmisel. Metsakorralduse töödel peab metsaülem sellekohasel korraldusel abiks olema metsavaht, kelle vahtkonnas töö käimas, kui ta pole seotud teiste ametikohuste täitmisega.

3. Metsakorraldusekavade täitmine peakasutuse osas.

§ 18.

Metsakorralduse planšette tuleb tarvitada ettevaatlikult, alal hoides neid selleks määratud kaantes.

Samuti tuleb ka puistuplaane tarvitada äärmise ettevaatusega.

§ 19.

Lankide jaotuskava eelolevaks 10-aastaseks revisjoni perioodiks märgib metsaülem pliiatsiga planšettidele, aluseks võttes eraldi igale majandusele ettenähtud raienormi, raiesihitust, langi laiust, liitumisviisi ja tähtaega.

§ 20.

Üksiku aasta peakasutuslangi suurus võib määratud normist kõrvale kalduda ühele või teisele poole kuni 5%, kuid 10-aastase revisjoni perioodi lõpul peab perioodi lank täpselt võrduma kümnekordsele aasta kasutusnormile ning ei tohi mingil tingimisel sellest suurem olla (Juh. II o. § 3).

§ 21.

Lankide väljaajamine väljaspool puistusplaani karminiga ümbritsetud revisjoni perioodi raiekohte on üldiselt keelatud. Lubatav on see ainult tungiva tarviduse korral. Vastav vajadusakt tuleb esitada koos metsarevidendi seisukohaga Keskasutusele otsustamiseks.

Käesoleva paragrahvi korras tehtud muudatus kantakse peale kinnitamist punase tindiga vastava takseerkirjelduse „metsaülemä märkuste lahtri“ ja tehakse pearaide aruandes vastav märkus.

§ 22.

Ühe aasta peakasutuselanki ei või koondada käesoleval revisjoni perioodil raiumisele tulevaid kõige paremaid või kõige halvemaid puistuid, vaid säärased puistud tulevad või-

malust mööda aastate järele ära jaotada nii, et üksikute aastate saak peakasutusest oleks võimalikult ühtlane.

Kui korralduskavas V. boniteedi puistud ei ole koondatud iseseisvaks majanduseks, tuleb iga aasta raiuda vastavalt pindade vahekorrale ka V. bon. metsa. Samuti talitada lehtpuistutega, kui nad vähese pinna tõttu alluvad mõnele suuremale okaspuu majandusele ja ümberpöördukt.

§ 23.

Aastalank võib jääda ajutiselt välja ajamata vee all kannatavates V. bon. männipuistutes, kui need puistud moodustavad metsakorralduskavades iseseisva majanduse, ja kui neid enne kraavitamist ei saa metsada kunstlikul ega loomulikul teel ning kui puuduvad selle metsa müügi võimalused.

Säärasel juhul esineb metsaülem metsarevidendi kaudu Keskasutusele raielangi vähendamise ettepanekuga.

§ 24.

Revisjoni perioodi kestvusel on mõnikord määratud raiumisele peakasutuse arvel ka valmivat metsa, kas säärase metsa rohkuse tõttu või korraldus-tehnilistel põhjustel. Lankide jaotuskava tegemisel (Juh. I o. § 19) peab metsaülem silmas, et valmivat metsa kohe raiumisele ei võeta, vaid et selle kasutamine edasi lükataks võimalikult perioodi viimastele aastatele.

§ 25.

On ühes kvartaalis mitmed erilise raieviisiga majanduseosad raiumisele määratud, näit.

- 1) männi majand., üleribaline 5 a. langi liitumise tähtajaga,
- 2) kuuse „ „ järgimööda 2 a. „ „ „
- 3) lehtpuu „ „ 1 a. „ „ „

siis ei ole igakord võimalik teostada langi väljaajamist igas majanduses eraldi raieviisi järgi, vaid langiajamise kord valitakse säärane, mis vastaks enamusmajanduse raie viisile ning oleks seotud kõigile esitatud majandustele võimalikult vähema hädaohuga (ei ole näit. võimalik üleribaline raieviis, kui lank kvartaalis peale männi- ja lehtpuistu pikuti ka läbi suurema kuuse puistu tuleb ajada).

§ 26.

Langi väljaajamisel tuleb kinni pidada looduses tegelikult olevate osade (literade) piiridest, sest plaanidel punktiiriga näidatud osade vahejooned ei ole täpsed. Langi visiirid peavad

olema võimalikult sirgjoonelised (mitte murdjoonelised) ja ühe kvartaali piirides läbistama pikuti kogu revisjoni perioodi kasutusala (puistuplaanil karminiga ümbritsetud).

§ 27.

Metskonna lageraide aastalank jaotatakse osatükkidesse. Juh. II o. §§ 16, 17 ja 18 kohaselt.

§ 28.

Langid ajab välja ja jaotab osatükkideks metsaülem või abimetsaülem. Metsnikkude peale lubatakse seda tööd panna ainult metsaülema kohapealsel juhatusel ja järelevalvel.

§ 29.

Lageraide osatükid eraldatakse muust metsast ja üksteisest selgete pindsihtidega ning pindsihi nurkadele püstitatakse eraldamisel postid (kõrgusega maapinnast vähemalt 1,25 m, läbimõõduga umbes 15 sm). Postidele kantakse musta värviga tähed L. R. (lageraie), langi aasta, osatüki nr. ja suurus ha. Postide pealkirjade täpsuse eest vastutab langi väljaajaja.

Igas metsandikus on iga aasta oma langi osatükkide järjekorra numeratsioon.

Osatüki suurus kirjutatakse langi postidele sajandik ha täpsusega. Vahed pinnamõõdus on lubatavad $\pm 2\%$ piirides.

M. S. § 204.

§ 30.

Turberaide langid eraldatakse muust metsast selgete pindsihtidega, pindsihi nurkadesse püstitakse postid § 29 tähendatud mõõtudes, ning postidele kantakse musta värviga tähed T. R. (turberaie), aasta arv, millal ette võetakse esimene raie, ajalangi nr. ja suurus ha.

Igas metsandikus on oma revisjoni perioodi turberaide lankide numeratsioon.

§ 31.

Väljaetud osatükid kantakse peale hindamise kinnitamist (Juh. II o. § 28) „Langitükkide nimekirja“ raamatusse; samuti kantakse raamatusse turberaide langi hinnatud osa.

§ 32.

Revisjoni perioodi turberaide ajalankide registreerimiseks peetakse metsandikkude kaupa „Turberaide-lankide kaust“ (vorm nr. 1).

§ 33.

Väljaetud langid kantakse viibimata musta tušiga metsakorralduse planšettidele, ära tähendades langiaastat, osatüki suurust ja nr.

Puistuplaanidele võib lanke peale kanda ka karmiiniga, ära tähendades langi aastat.

§ 34.

Äralõiked tähendatakse puistuplaanidel karmiinroobasjoon-tega, juurdelõiked kantakse võimaluse korral puistuplaanile musta tušiga.

§ 35.

Metsakorralduse takseerkirjelduse viimases lahtris („Metsa-ülevaade“), märgitakse vastavate osade (literade) juures väljaetud osatükkide langi aasta, numbrid ja suurus. Samuti talitatakse ka pearaide aruande vastavates lahtrites (raiumise aasta, puumass, müügihind).

Takseerkirjelduse „metsaülevaade“ osas näidatakse ka teised revisjoni perioodi jooksul osades ettetulnud muudatused (ravitsemised, põimendused, äralõiked, metsapõlemised, tuuleheited j.n.e.).

§ 36.

Peale metsakorralduskavades ettenähtud kohtade tuleb eriti kuusemajanduses püüda võimalust mööda loobuda lageraie-dest ja üle minna turberaie-tele, kui kohalikud olud, puistu kasvukoha tingimused, käsutada olevad tehnilised jõud, valve-ametnikkude oskus ja turutingimused seda võimaldavad ning kui ei ole ette näha tuuleheidet ja -murdu. Turberaie on lubatud ka teistes majandustes, kuid peab igal juhul vastama metsa-teaduse nõuetele.

Neid turberaie-ide võib ette võtta metsarevidendi nõusolul ainult metsakorralduskavades määratud peakasutuse raiekohtade piirides, silmas pidades Juh. I o. § 37 nõudeid.

§ 37.

Metsandikkudes, kus teostatakse turberaie- Juh. I o. § 36 alusel, tuleb peakasutusest saadavate aastatookide ühtlustamise otstarbel neil aastatel, mil ette võetakse turberaie- lankides raie-ide, lageraie- pinda vastavas majanduses vähendada järgmise valemi alusel:

$$v = \frac{A \cdot n}{10}, \text{ kus juures}$$

A = selle turberaidelangi pindala ha-es, kus raiumine ette võetakse;

n = koefitsient, mis võrdub neljajärgulise raide juures 2,5
kolme „ „ „ 3,3
kahe „ „ „ 5,0

v = pindala ha-es, mille võrra tuleb vähendada vastava majanduse jooksva aasta lageraide pindala. Kui „v“ võrdub lageraide pindalale või ületab selle, tuleb lageraidest vastaval aastal loobuda.

§ 38.

Eriotstarbelistes metsades (kaitse- ja hoiumetsad, pargid, j.n.e.) peab vastama kasutamise- ja uuendamiseviis igal juhul täpselt metsakorralduskava nõuetele.

4. Metsa uuendamine.

§ 39.

Metsa majandamisel tuleb erilist rõhku panna tingimuste loomisele, mis võimaldaks ja kindlustaks metsa kiiret uuendamist.

§ 40.

Kui loomulikule uuendusele määratud lankidel mõne aasta möödumisel uuendus osutub puudulikuks ja kui põhjust pole loota, et ta võiks loomulikult täieneda lähemal ajal, tuleb kunstlikult uuendamisele kaasa aidata.

§ 41.

Loomulikule uuendumisele (seemnepuudega või turberaietel) tuleb kaasa aidata tarbekorral maakatte lõhkumisega.

§ 42.

Metsa uuendamise hõlbustamiseks võib metsaülem lubada raiumisele määratud metsast tasuta sambla korjamist tingimusega, et see sünniks metsaametnikkude juhatusel kohaselt ja metsavahtide kontrolli all. Sambla korjajatele tuleb välja anda kõrvalkasutusepilet.

M. S. § 170.

§ 43.

Männi raiestikudel, kus ette nähtud loomulik uuendus seemnepuude abil, tulevad seemnepuudena kasvama jätta valit-

sevasse rindesse kuuluvad tugevad, terved ning madalalt algava võraga (krooniga) puud. Hektaarile jätta, olenevalt kasvukoha tingimustest, 20 kuni 40 puud, kusjuures puud olgu ühtlaselt jaotatud üle terve raiestiku. Seemnepuud ära märkida Juh. II o. lisa nr. 2 p. 5 kohaselt.

§ 44.

Raiestikkudel, kus teostamisele võetud loomulik uuendamine seemnepuude abil, tulevad tähendatud puud jätta oma ülesande lõpliku täitmiseni kannule ja nii pea kui raiestik on rahuldavalt seemendunud, koristada esimese sügava lumega, sealjuures ära kasutades kõiki abinõusid, et võimalikult vähe rikutaks noort metsa. Seemnepuude koristamist teostada Juh. II o. § 20 kohaselt.

§ 45.

Metsaülem võib seemnepuid raiumisele määrata ka enne nende ülesande lõplikku täitmist, kui on selgunud et nad raiestiku seemendamisele kaasa ei aita. Säärasel juhul tuleb täielikult kunstlikule uuendamisele üle minna.

Kui aga seemnepuud uuendamisele kaasa aitavad, tuleb ainult puudulikult uuendunud kohtades loomulikku uuendust kunstlikult täiendada.

§ 46.

Kunstliku metsamise viisi valib metsaülem (külv, istutamine).

Samuti määrab metsaülem, mil teel pinnast kultuurile ette valmistada, millal asuda kultuuritööde läbiviimisele ning kuidas ja missuguste tööriistadega seda teostada (istutamine paljasjuureliste taimedega, külv lappidele külvimasinaga j.n.e.).

Pinnase ettevalmistamise ja kultiveerimise viis peab vastama metsateaduse nõuetele ja kasvukoha tingimustele.

§ 47.

Metsaametnikud ja metsavahid peavad erilist hoolt ja tähelepanu pöörama asjaolule, et kultuuritööd täide viidaks asjatundlikult ja otstarbekohaselt, et kultiveeritav pindala oleks tarvilikult (võimalust mööda sügisel) ette valmistatud, et istutamine ja külv sünniks vilunud isikute juhatusel ning et kultuuride eest kantaks tarvilikul määral hoolt kuni liitumiseni (rohust vabastamine, kultuuride täiendamine, kaitse lindude eest, kaitsekraavid insektide vastu j.n.e.).

§ 48.

Metsaülem peab hoolsalt valvama isiklikult ja abimetsa-ülema ning metsnikkude kaudu kultuuride seisukorra järgi ning korraldama nooremetsa liitumiseni aegsasti tarvilisi parandusi ja täiendusi.

Selleks tulevad igal sügisel kultuurid üle vaadata. Ülevaatusel kuuluvad igal juhul kõik need kultuurid, mille kohta ei ole veel „Metsakultuuride raamatus“ tähendatud, et nad on korda läinud. Iga ülevaatusel tulemused kantakse „Metsakultuuride raamatu“ I ossa ning kirjutatakse alla ülevaataja poolt. Ülevaatused tuleb lõpule viia 1. novembriks. Ülevaatusel tulemustes olgu lühidalt tähendatud kultuuri üldine seisukord, hukkumise % ja kõige otstarbekohasem täiendamisviis.

Samuti kuuluvad ülevaatusel loomulikule uuendamisele (seemnepuude abil ja turberaided) määratud metsaosad. Viimaste uuenduse täiendamist teostada tarbekorral Juh. I o. §§ 40 ja 45 korras.

§ 49.

Kultuuridele ja loomulikule uuendamisele määratud metsaosadele, kus Juh. I o. § 48 põhjal korraldatud ülevaatusel selgus, et need vajavad täiendamist ja parandamist, valib metsaülem täiendamisviisi ning võtab need tööd järgmisel kultiveerimise hooajal täitmisele.

§ 50.

Kui kuusepinnase uuendamine ei ole mõningatel põhjustel läbi viidav järguliste raiete abil loomulikul teel, peavad metsaülemad eriti põhjalikult kaaluma, kas metsamist toimetada istutamise või külvi teel. Igatahes ei tule külvi ette võtta suure rohukasvuga lagedal pinnasel, kuna see teisest küljest jälle eriti häid tagajärgi võib anda kuivemates ja värskemates kuusepuistudes emametsa turbe all, kus puistu tihedus on säärane, et ta ei võimalda liigset rohu kasvu ja pakub tärkavatele taimetele tarvilikku turbet (valik-etteraided, kaasa aitamine loomulikule uuendamisele turberaiete puhul, harvikud j.n.e.).

§ 51.

Metsaülem võib vastava kirjaliku kokkuleppe alusel anda tasuta kasutada lageraiestikke kuni 3 aastani põlluvilja alla, kui säärane vahekasutus metsakasvatuseks õigustatud, tingimusega, et kasutaja viimasel aastal ühes põlluviljaga külikasvule metsavalitsuse poolt antavat metsaseemet.

§ 52.

Metsamisetööde hõlbustamiseks võib metsaülem lubada rohu kitkumist ja sirbiga lõikamist raiestikkudelt ja kuni 10 a. vanustelt kultuuridelt tarbekorral osalise tasu eest või tasuta, kui pole võimalik või metsamajanduslikult kasulikum neid kasutusi välja anda täie hinna eest või teha riigi kulul eelarve korras.

Tööde välja andmist tuleb korraldada kõrvalkasutuse-piletite väljaandmise teel, ära tähendades viimastele võimalikult täielikult ja üksikasjalikult kõiki piletisaaaja-töötégija õigusi ja kohustusi, ning vastutust töö korraldikkuse eest. Piletid välja anda pinna üksuste järgi. Ei peaks võimalik või otstarbekohane olema kõiki üksikasju piletil ära tähendada, tuleb kokku seada eriline tingimuste leht, millele metsaülema ja piletisaaaja alla kirjutavad. Tööde lõpetamisel seatakse kokku töökoha ülevaatuse akt, milles ära tähendatakse peale muude asjaolude täide viidud tööde ulatus ja ülesseatud tingimuste täitmine.

Märkus: 1. Vikatiga niitmist võib metsaülem lubada ainult erijuhtudel, kui see kindlasti ei halva metsamisetöid.

2. Rohukitkumise, lõikamise ja niitmise eest vastavad tasumäärad avaldatakse „Riigi metsamüügi ja kõrvalkasutuse taksides“.

§ 53.

Andmed jooksva majanduseaasta I poolel (1. IV—1. VII) tehtud metsamisetööde kohta esitab metsaülem 15. juuliks Keskasutusele vastaval „Teatelehe“ planketil.

§ 54.

Kultuurtöödeks tarvitaminev seeme tuleb koguda võimalikult omas metstkonnas. Valmissemne ostmist ei saa üldiselt pooldada, mille tõttu seemnete kogumisel tuleb eelistada käbide ostmist, või olgu siis et käbisid pole võimalik tarvilisel hulgal osta ja pakutava seemne idanemisvõime osutub proovimisel rahuldavaks.

§ 55.

Metstkonnad, kus olemas käbikuivatised või teised soodsad lüdimise võimalused, peavad seemet valmistama suuremal arvul ka teiste metstkondade varustamiseks, kui Keskasutus ei ole piiranud lüdimist Juh. I o. § 56 p. b ettenähtud korras.

Käbikuivatiste varustamiseks koguvad käbisid ka naabermetstkonnad ning annavad viimased kuivatisele üle, teatades

saatekirjas käbide eest makstud hinda. Käbide hind + saatekulu naabermetskonnast kuni kuivatiseni võetakse arvesse seemne omahinna arvutamisel.

§ 56.

Männi- ja kuusekäbide hankimist tuleb toimetada järgmises korras:

a) Kuuse- ja männiseemnete arvatava saagi kohta eeloleval lüdimishooajal esitavad metsaülemad hiljemalt iga aasta 1. novembriks Keskasutusele teatelehe (vorm nr. 2) eraldi kummagi okaspuu seltsi kohta.

b) Teatelehtede alusel määrab Keskasutus iga revidendi ringkonna kohta kummagi seltsi seemnete maksimaalse hinna ning teeb selle metsaülematele teatavaks, ühtlasi teatades, kui mõne puuseltsi seemnete juurde muretsemist kas suurendada või piirata tuleb.

d) Lubatud maksimaalhindade teatelehe kättesaamisel teeb metsaülem teatavaks kuulutuste kaudu ümbruskonna rahvale: 1) käbide vastuvõtmise kohad, 2) käbide ostuhinna vastuvõtmise kohal ja 3) nõuded, millistele käbid peavad vastama. Hinna asjus peavad naabermetskonnad ühtlustamise mõttes omavahel kokku leppima, arvestades käbide või seemne eest maksta lubatud maksimaalhinnaga.

e) Pole lubatav vastu võtta enne 15. novembrit korjatud kuuse- ja enne 1. detsembrit korjatud männikäbisid.

f) Alaväärtuslikkude ja vigastatud käbide vastuvõtmisest tuleb kindlasti hoiduda.

§ 57.

Käbide lüdimisel tuleb hoolega valvata, et soojus kuivatistes liiga kõrgele ei tõuseks. Männikäbide lüdimisel on lubatav maksimaal-temperatuur $+50^{\circ}$ C, kuusekäbidel $+40^{\circ}$ C. Maksimaal-temperatuuri andmine võib kesta ainult lühemat aega.

§ 58.

Okaspuu seemnete üle- või puudujäägi kohta kultuurhooaja algul teatab metsaülem Keskasutusele 1. aprilliks vastava teatelehega (vorm nr. 3). Saadud andmete põhjal reguleerib Keskasutus seemnete tagavara kõigi metskondade vahel.

§ 59.

Saatekulu ja seemnehind arvestatakse kultuurkrediidi arvel selles metskonnas, kus kulu tegelikult tehtud. On see sün-

dinud - saatja poolt, siis tuleb temal ühtlasi teatada seemnete saajale peale seemne hinna ka väljamakstud pakkimise- ja saatekulud. Selle hinnaga arvestab saaja seemned.

§ 60.

Seemneproovid idanemisprotsendi ja energia määramiseks tulevad saata Keskasutusele metskondadest, kus kummagi okaspuu seltsi seemnetoodang on üle 30 kg. Proovid saata aegsasti enne kultuurtööde algust kultuurideks äratarvitatavast, teistesse metskondadesse saadetavast kui ka tagavaraks jäetavast seemnest. Proove võtta igast partiist, millest oletada võib, et ta teistest headuse poolest erineb; iga proovi kaal olgu 50 g. Proovid varustada numbriga.

Pärast Keskasutuselt vastava teate saamist teatab metsaülem idanemise protsendi ja energia ka neile metskondadele, kuhu ta seemneid saatnud.

§ 61.

Olenemata Keskasutusele saadetavatest proovidest määrab metsaülem enne kultuurtöödele asumist kodusel teel mõne üldtunnustatud meetodi abil seemnete idanemisvõime. Samuti talitavad need metskonnad, kus seemne saak kummagis okaspuu liigis alla 30 kg või kes seemne saanud mõnest teisest metskonnast.

§ 62.

Kultuurtöödest järele jäänud seemne alalhoidmisele tuleb panna erilist rõhku ja teostada alalhoidmist nii, et seeme võimalikult vähe kaotaks oma idanemisvõimest ja headusest. Selleks tuleb:

a) Kevadisest kultuurtööst järele jäänud seeme alal hoida suurtes pudelites.

b) Enne pudelite kinnikorkimist tuleb igast pudelist eraldada prooviks 50 g seemet ja see saata Keskasutusele idanemisvõime määramiseks, kui vastava partii idanemisvõime pole varem juba Juh. I o. § 60 kohaselt kindlaks määratud. Proov ja pudel tulevad varustada ühe ja sama numbriga ning seemnekogumise aasta arvuga. On seeme seisnud üle 3 a., tuleb enne kultuurtöödele asumist idanemisvõime uuesti kindlaks teha.

d) Pudelid tulevad enne täitmist hoolsasti puhtaks pesta sooja vee ja liivaga.

e) Enne seemnete pudelitesse mahutamist soendada pudelid kas kuivatises või päikese käes.

g) Pudelid peavad täiesti kuivad olema.

h) Seemned peavad kuivad olema; tarbekorral neid enne pudelitesse mahutamist veel kord kuivatada kas kuivatises või päikese käes.

i) Kork kuivalt peale panna.

k) Kork tuleb kinni valada (lakiga, vaiguga).

l) Pudelid nummerdada järjekorras vastavalt võetud proovide (p. b) numbritele.

m) Pudelid alal hoida kuivas ja võimalust mööda ühtlase temperatuuriga jahedas ruumis.

§ 63.

Seemet tuleb tarvitada võimalikult kokkuhoidlikult. Suure idanemisprotsendiga seemet tarvitada pinnaüksusele vähem, kui väikese idanemisprotsendiga.

Pinnaüksusel, kus ette nähtud tarvitada 1 kg keskmise headusega, 85% idanemisvõimega, kuuse- või männiseemet, tuleb tarvitada kui on

seemne idanemise %	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59
ühe kg asemel kg	6,2	5,8	5,5	5,1	4,8	4,4	4,0	3,7	3,3	3,1
seemne idanemise %	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
ühe kg asemel kg	2,9	2,7	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0	1,9	1,8
seemne idanemise %	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
ühe kg asemel kg	1,7	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2
seemne idanemise %	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
ühe kg asemel kg	1,2	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9
seemne idanemise %	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99
ühe kg asemel kg	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6

§ 64.

Istutamise materjali, eriti kuuse ja männi ning kodumaa lehtpuu taimede kasvatamiseks peab igas metskonnas olema tarvilise pindalaga taimeaeda ja puukoole.

M. S. § 164.

§ 65.

Metskonnad, kus leidub tammi ning teisi haruldasemaid puuseltse, peavad tähendatud seltside seemneid suuremal arvul koguma. Olemasolevast tagavarast informeerida metsarevidenti, kes jaotab seemned metskondade vahel.

Tammetõrude hoidmisele tuleb erilist tähelepanu pöörata.

§ 66.

Taimeaedades ja puukoolides tuleb erilist tähelepanu pöörata maaharimisele, väetamisele, külville, rohukitkumisele ja külvikaitsele. Kaitseks lindude ja hallituse vastu tuleb värvida seemet enne väljakülimist tarbekorral tinamenninguga.

§ 67.

Pudetöve (Schütte) vastu võitlemiseks taimeaedades, puukoolides ja kultuuridel tuleb tarvitada Bordeaux vedelikku. („Eesti Mets“ nr. nr. 4 — 1922 a. ja 4—5 — 1925 a.).

§ 68.

Kultuurtöödeks vajalikke tööriistu muretseb tarvilisel arvul ja hoiab korras metsaülem eelarve korras lubatud kultuurkrediidiga ning valvab, et tööriistade puuduse tõttu kultuurtööd ei kannataks.

§ 69.

Seemne ja kultuurtööde käigu arvestamiseks peetakse metskonna kantseleis „Kultuuride raamatut“. Metsaülem kannab vastutust selle eest, et tarvilikud sissekanded oleks tehtud raamatusse aegsasti.

§ 70.

Metsateenijate elamute ümbruse väärilise kaunistamise eest kannab hoolt metsaülem. Selleks tuleb metskonna puukoolidest metsateenijatele tasuta välja anda puude ja pöösaste taimi.

§ 71.

Metsaülem, pidades metsamajanduslikkude toimingute juures alaliselt silmas metsa ilu, peab pöörama erilist tähelepanu säärase kohtade esteetilise väärtuse tõstmisele, mida kasutatakse rohkel määral ekskursioonideks ja väljasõitudeks. Sääraseid väljasõidukohti tuleb kaunistada kultuurkrediidi arvel ilupuudega, asutada hekke j.n.e.

§ 72.

Metskonna puukoolides peab olema tarvilisel määral okas- ja lehtpuu taimi välja andmiseks asutistele, maapidajatele ning linna- ja alevi elanikkudele.

§ 73.

Maapidajatele, linna- ja alevielanikkudele ning seltskondlikele organisatsioonidele, kellel on metsa alla 50 ha, annab metsaülem nende kasutada olevate maade metsamiseks või kaunistamiseks tasuta kuni 5.000 kodumaa okaspuu taime aastas igale soovijale, tingimusel, et taimede saaja neid edasi ei anna ega ei müü. Taimi välja anda ainult siis, kui metskonna majapidamine, eriti kultuurtöö, selle all ei kannata.

M. S. § 632.

§ 74.

Eelmises § loetletud isikute palved tasuta puuseemne saamiseks juhatakse Keskasutusse, kes omalt poolt määrab metskonna, kust seeme välja antakse.

M. S. § 632.

§ 75.

Juh. I o. §§ 73 ja 74 loetletud puutaimede ja seemne tasuta saajatelt võtab metsaülem kohustuse (vorm nr. 4), tähendab sellel ära seemne või taimede kolmekordse omahinna ning valvab kohustuse täitmise järele. Kohustuse tingimuste rikkumise korral nõuab metsaülem asjaosaliselt sisse trahvi.

§ 76.

Juh. I o. § 73 kohaselt annab metsaülem taimi tasuta ka riigi- ja omavalitsuse asutistele ning koolidele, kellel metsa alla 50 ha, asutise või koolijuhataja sellekohasel kirjalikul palvel, milles olgu tähendatud, et taimi vajatakse kooli või asutiste päralt olevate maade metsamiseks või kaunistamiseks. Käesoleva paragrahvi põhjal taimesaajatelt ei võeta § 75 ettenähtud kohustust.

Märkus: Riigi- ja omavalitsuse asutiste ning koolide palved metsapuude seemnete saamise asjas juhatakse Juh. I o. § 74 kohaselt Keskasutusse.

§ 77.

Välismaa puuliikide ja kodumaa lehtpuu liikide taimi annab metsaülem soovijaile tegeliku omahinnaga, kohustust võtmata.

§ 78.

Riigi- ja omavalitsuse asutiste, seltskondlike organisatsioonide, maapidajate, linna- ja alevielanikkude j.n.e. palved

metsapuude taimede ja seemnete saamise asjas, kui palujatel on metsa üle 50 ha või kui taimede arv ületab 5000, juhatakse Keskasutusse, kes omalt poolt määrab metskonna, kust kultuurmaterjal välja anda tuleb, kui ka väljaandmise tingimused, nagu hind j.n.e.

§ 79.

Juh. I o. §§ 73—78 ettenähtud taimede ja seemnete andmist teostada kõrvalkasutuse piletite järgi. Kultuurmaterjali pakkimise ja saatekulud jäävad igal juhul materjali saaja kanda.

5. Metsa hooldamine.

§ 80.

Metsaülem korraldab metsahooldamisraideid, arvestades selleks eelarve korras määratud krediidiga, olemasoleva tööjõu arvu ja oskusega ning turunõuetega peenemate sortimentide järgi. Esijoones tulevad läbi viia hooldamiseraided puistutes, kus ette nähtud sääraseid raided metsakorralduse kavade järgi.

§ 81.

Olenevalt puistute vanusest jagunevad hooldamisraided järgmiselt:

- a) puhastusraided I van. klassi puistutes,
- b) harvendusraided II „ „ „
- d) põimendusraided alates III v. klassi puistutes.

§ 82.

Puhastus- ja harvendusraideid korraldab metsaülem kas eelarve korras selleks määratud krediidiga või lubab töö ära teha kohalikkudel elanikkudel, andes raidel saadava materjali kas osaliselt või täielikult töö tasuks. Töö korraldamine oleneb sellest, missugune viis tulukam ja otstarbekohasem.

Märkus: Tasuta võib anda töö eest ainult neid materjale, millele ei leidu metsas ostjaid.

M. S. § 277.

§ 83.

Kavatsedes Juh. I o. § 82 tähendatud töid välja anda, teatab metsaülem sellest ümbruskonna rahvale vähemalt üks nädal enne tööde väljaandmist avalikkude kuulutuste kaudu. Kuulutuses olgu tähendatud, kust vahtkonnast, kui suurel

pindalal ja mis tingimustel töö välja antakse. Samuti olgu tähendatud väljaandmise koht ja aeg. Väljaandmist toimetada võimalust mööda samas vahtkonnas, kus töö teha tuleb.

§ 84.

Tööde läbiviimist Juh. I o. § 83 korras on soovitatav korraldada kollektiiv-raiepileti väljaandmisega valmismaterjali arvu järgi. Piletisaajate õigused ja kohustused ning vastutus töö korraliku täitmise eest tähendatakse erilisele tingimustelehele kahes teisendis, millele alla kirjutavad kõik kollektiivpileti saajad ja millest üks eksemplar antakse metsavahile. Pileti väljaandmisel piletil ära tähendada, missugused materjalid kuuluvad tasuta piletisaajatele ja missuguste eest tuleb tasu maksta, ning nende müügihind (taks $\pm$ %).

§ 85.

Tööde lõpetamisel seatakse kokku vastav raiepileti akt, milles iga üksiku raiuja kohta peetakse eriarve. Akti kohaselt antakse välja igale üksikule raiujale eraldi veoluba. Raiekohtade ülevaatusel selgitatakse ühtlasi ja fikseeritakse aktis, kuivõrt tehtud töö vastab metsahooldamise nõuetele.

§ 86.

Eelarve korras tehtavate puhastus- ja harvendusraiete peale kirjutatakse välja raiepilet metsaülema nimele ainult siis, kui on ette nähtud saadavate materjalide müük. Materjal müüakse sel juhul väljaveo lubadega. Vastasel korral, s. o. kui müüki ette näha ei ole, teostatakse raideid ilma raiepileti kirjutamiseta ja jäetakse materjalid metsa maha, kust neid hiljem, juhuslikkude nõudmistele puhul võib müüa raiepiletiga valmismaterjali arvu järgi, seda välja kirjutades ostja nimele.

§ 87.

Asjaolu, et kohalikul turul ei ole nõudmist puhastus- ja harvendusraietel saadava materjali järele, ei või olla põhjuseks tööde tegemata jätmiseks. Raided tulevad siis läbi viia vähemalt metsakorralduskavades ettenähtud kohtadel eelarve korras lubatud krediidi piirides ja materjaliga talitada Juh. I o. § 86 kohaselt.

§ 88.

Erilist tähelepanu peab metsaülem pöörama segapuistustele, valgustades õigel ajal kuuske ja mända.

§ 89.

Puhastus- ja harvendusraided tulevad läbi viia abimetsa-
ülema, metsniku või vilunud metsavahtide alalise järelevalve
all ning raided peavad vastama metsaasjanduses üldiselt tun-
nustatud nõuetele.

§ 90.

Põimendusraideid korraldab metsaülem esijoones metsa-
korralduskavades ette nähtud puistutes, kusjuures põimenduse
kraadi ja sageduse määrab metsaülem. Eriti põimenduse kraad
peab vastama metsateaduse nõuetele.

Põimendusraided tulevad ära jätta, kui turg väljaraiuta-
vaid sortimente ei vaja.

§ 91.

Põimendusel väljaraiumisele tulevad puud märgitakse Juh.
II o. §§ 19 ja 20 kohaselt.

§ 92.

Metsahooldamise- ja põimendusraided märgitakse metsa-
korralduskava takseerkirjelduse vastavas lahtris („metsaülema
märkmed“) ja kava juures olevas vaheraiete aruandes.

6. Metsamaa kuivatustööd. Metsateed.

a) Üldlauseid.

§ 93.

Metsaülemad peavad pühendama täit tähelepanu metsa-
maade kuivatustöödele. Kuivatustööde eeluurimise- ja loodi-
mistööde tegemine, samuti ka sellekohaste kavade ja eelarvete
koostamine on otsekohene metsaülemate ja temale alluvate
ametnike ülesanne.

§ 94.

Üksikute, süsteemita metskonda mööda laiali pillatud
kraavikeste kaevamine on keelatud. Töid tuleb teha süste-
maatilisel, kindla kava järgi, tööde järjekorda iga järgneva
5 aasta peale ette ära määrates.

§ 95.

Töid kavatseda soostuma hakanud metsas, mis raieringi
lõpuks võiks hinnalist materjali anda, ja metsamata, liigse

niiskuse all kannataval metsamaal. Seejuures esimesse järjekorda seadida need kohad, kus vähema kuluga võiks saavutada suuremaid tagajärgi.

§ 96.

Vee äravoolu võimaluste loomine kas uute peaveejuhede kaevamise või olemasolevate korraldamise näol teeb metsaosade kuivatuse kaunis kalliks. Seepärast tuleb tööde järjekorra kindlaks määramisel eriti arvestada vee äravoolu võimalustega; ühtlasi tuleb välja selgitada ümbruskonna maa- pidajate kavatsusi ja soove veeolude korraldamise alal, sest sagedasti tulevad viimased kaasa ja ühiselt on tööd läbi viidavad märksa odavamalt.

§ 97.

Sügava turbakihiga samblasoode kuivatamine tuleb täiesti kõrvale jätta, eraldades neid kaitsekraaviga metsamaast. Kaitsekraav tuleb projekteerida nii, et selle põhi ulataks mineraal kihti.

§ 98.

Kuna suurem osa vanu kraave oli kaevatud juhuslikult ilma tarviliste eeluurimistöödeta, tuleb enne vanade kraavide puhastamise ülesvõtmist töökavasse põhjalikkude järelevaatuste ja eeluurimiste abil veenduda nende otstarbekohasuses.

§ 99.

Üldjoontes kokku seatud kavad esitada ringkonna metsarevidendile seisukoha võtmiseks. Neis olgu üksikasjalikult selgitatud kavatsuse vajadus, järjekorra tähtsus, kuivatusele võetava maa-ala suurus ja umbkaudne kulude summa ühes maa-ala skitsega. Metsarevidendil tuleb kava kontrollimisel piirduda mitte ainult metsaülemalt saadud ettepanekuga, vaid kaalumisele võtta kuivatustööde järjekorra tähtsus ja vajadus terves metskonnas. Kava läbi vaadates, saadab metsarevident viimase oma seisukohaga metsaülemale tagasi eeluurimis- ja loodimistööde algamiseks. Kava tagasisaamisel metsarevidendilt tuleb sellest Keskasutusele esitada ära kiri.

§ 100.

Tuleb kinni pidada korrast, et kaevamis- ja puhastustööd viidaks läbi järgmisel suvel pärast uurimis- ja loodimistööde tegemist.

b) Tehnilised välistööd.

§ 101.

Metsamaa-ala kuivatustööde tegemisel saavutatakse minimaalsete kuludega teatud metsaosas (vahtkonnas, metsandikus) maksimaalne tulu siis, kui vastavalt kuivatusele võetud maa-ala liigse niiskuse või soostumise algpõhjusele leitakse õige vahekord kraavide sihituse, maapinna kallaku (reljeefi) ja maakihi (krundi) koosseisu vahel. See nõuab aga liigse niiskuse all kannatava maa-ala ja tema lähema ümbruse põhjalikku uurimist, pinnaloodimist ja maakihi (krundi) puurimist (sondeerimist), s. o. välistööde tegemist.

§ 102.

Välistöödel tuleb:

1. Enne üksikasjalisele uurimisele asumist, toimetada uuritava veejuhe rekognostseerimist ehk eeluurimist.

Eeluurimine seisab uuritava veejuhe asukoha ja lähema ümbruse ülevaatuses ja magistraal-loodimiskäigu äramääramises ühes sellekohaste märkuste tegemisega tööplaani.

2. Toimetada üksikasjalisi uurimisi kõige selle maa-ala piirides, mille kuivatamise võimaldamiseks on kavatsatud korraldada või kaevata veejuhet. Uurimised peavad koosnema: magistraal- ja tarbekorral ka harusihtide sisseajamisest, nende loodimisest, abrissi tegemisest magistraalkäigu, veejuhtme ja lähema ümbruse kohta, puurimistest, olevate veejuhtmete ja veepinna seisu määramisest, nende põikprofiilide mõõtmisest, vee läbivoolu hulkade määramisest j.n.e.

Uurimist teostada ka allapoole (voolu sihis) veel niikaugele, et ülevalt poolt tuleva vee takistamata äravool oleks kindlustatud ilma allpool olevatele nii era- kui riigimaadele kahjusid sünnitamata.

3. Veeühingu piirkonna kindlaksmääramise otstarbel toimetatavatel uurimistel loodida kõik see maa-ala, mille kuivatamise võimalus näib olenevat uuritavast veejuhest.

4. Kõikidel peaveejuhtmete uurimistel, eriti aga veeühingute piirkonna kindlaksmääramisel, täpsalt välja selgitada, kelle maadest kaevata kavatses veejuhe läbi läheb. Samuti selgitada kes asjaosalistest maapidajatest kavatses peaveejuhtme korraldamisega nõus on, kes mitte, ning nõusolijailt võtta sellekohased allkirjad.

5. Uuritava veejuhtme magistraalsihi ajamisel tulevad trasseerida ka kõik need sihid, kus võiks tarvidus tulla veejuhe õgvendusi projekteerida. Sihi horisontaalnurgad tulevad ära mõõta.

Abrissi tuleb märkmeid teha mõlemil pool magistraalkäiku ehk veejuhet oleva maa iseloomu kohta (madal, soine, kõrge, kuiv, lage või kaetud harva, keskmise või tiheda metsaga j.n.e.). Samuti tuleb märkmeid teha veejuhtmes leiduvate suuremate kivide, kärestikkude, madalikkude, saarte, poolsaarte, vesikasvude, nagu: pilliroog, kõrkjas, ubaleht j.n.e. kohta, eriti aga tulevad märkida igasugused ehitised, nagu sillad, purded, paisud, kalapüügi tõkked, ning veejuhtmesse suubuvad ojad, kanalid ja kraavid ning allikad. Kõikide loodimise kindelpunktide asukohad tulevad abriassis täpselt ära tähendada ja kirjeldada ning nende kaugused sihi suhtes üles märkida. Samuti ära märkida ja mõõta kõik kohad, kus siht ristleb teedega, ojadega, kraavidega, piiridega j.n.e. Kõik märkmed ja arvud abriassis tulevad teha selgelt ja loetavalt, nii et nende andmete põhjal ka iga teine tehnik võiks kava valmistada. Sillad, truubid, paisud, vesikirennid, kalatõkked ja muud vesiehitised veejuhtmel tulevad eraldi üksikasjaliselt üles mõõta ja skitseerida.

6. Kõiki sihi mõõtmisi toimetada kaks korda, kusjuures vahe kahe mõõtmise vahel ei või olla suurem kui $\frac{1}{1000}$.

7. Puurimist (maakihi sondeerimist) toimetada trasseeritud peaveejuhe sihil 50 m ja pinnaloodimisel 100—200 m tagant.

8. Trasseeritud sihtidel vaiad lüüa 50 m tagant, kusjuures sihi nurkadel peavad vaiad olema tugevad (lähimõõduga vähemalt 8 sm) ja sügavamalt maasse löödud, kui mujal. Numbrid vaiadel, mis magistraalsihil või üldse olemasoleva või kavatsetud veejuhe sihil asuvad, tulevad kirjutada veekindla värviga vaiale löödud tahule. Ajutistel ja abisihtidel võib vaiadele numbreid kirjutada ka metsakriidiga. Numbrivaia kõrvale tuleb lüüa maapinnaga ühetasaselt teine vai, millel hoitakse loodimise juures latti.

9. Kõik sihid loodida kaks korda, kui nad ei moodusta kinnist polügooni, kusjuures loodimise viga ei või suurem olla kui $0,005 \sqrt{n}$ meetrit, kus n on niveliiri seisakute arv polügooni loodimisel. Kontroll-loodimist võib teha harvemate instrumendi seisakutega kui algloodimist, näit. üle ühe või kahe vaia j.n.e.

10. Kõikidel loodimiskäikudel tuleb teha vähemalt iga kilomeetri kohta üks kindel punkt (reeper). Selleks otstarbeks võib kasutada suuri kive, kõvu kände, lähedal asuvaid ehitisi, kasvavate puude tüvesi j.n.e. või nende puudumisel üles seada puupostid (tulbad), lähimõõduga umbes 15 sm, mis vähemalt 1,0 m maasse kaevatud; posti alumisse otsa tuleb kinnitada 0,5 m pikkune põikpuu. Kindelpunktid ja ka teised

vaiad tulevad asetada kavatsetud veejuhtmest nii kaugemale, et kaevamistööde, maa vajumise j.n.e. läbi nende kõrgused ei muutuks. Loodimisel tulevad reeperid võtta loodimiskäigu sidepunktidenä.

11. Uuritava veejuhtme põikprofiile tuleb mõõta iga vaia kohalt.

12. Kui eeltööde tegemisel selgub, et veejuhtme kaevamise korral võiks nõlvade kindlustamine ehk kaskaadide (jaostik-kude) ehitamine tarvilik olla, tuleb andmeid koguda lähedalt saadaolevate ehitusmaterjalide kohta.

c) Tehnilised kameraaltööd.

§ 103.

Välistöodele järgnevad kameraaltööd, kus kogutud andmed välja töötatakse ja kuivatuskava (-plaan) kokku seatakse. Asja lihtsustamiseks võib plaaniks ära kasutada väljavõtteid metsakorraldusplaanidest, täiendades neid tarbekorral lähema ümbruskonnaga. Kuivatusplaan peab sisaldama:

a) Kõik need andmed, mis metsakorraldusplaanil olemas, välja arvatud puistu vanuse klassid ja literad.

b) Kõrgusjooned iga 0,5 või 1,0 m tagant, peale kantud seepiaga.

c) Andmed maakihi üle, kirjutatud seepiaga, järgmiselt: M. 20; L. 30. S; M. 25; L. S. 50. P; T. 150. L. j.n.e., mis tähendab: Muld 20 sm, Liiv 30 sm savi põhjaga; Muld 25 sm, liivakas savi 50 sm, pae põhjaga; Turvas 150 sm liivase põhjaga.

d) Olemasolevaid kraave sinise tušiga.

e) Projekteeritavaid kraave punase tušiga (zinoobriga), kusjuures nii vanad kui ka projekteeritavad äravoolu kraavid (magistraalid) peale kanda kahe, teised kuivatus-, kaitse-, ja piirikraavid, vanad ja projekteeritavad — ühe joonega. Iga kraav tuleb nummerdada ja tema alg-, lõpu- ja käänukoha vaiade nr. nr. ühes relatiiv-kõrgustega plaanile kanda.

f) Olemasolevaid ja kavatsetavaid metsaveoteid, sildade ja truupide asukohaga.

g) Kindelpunktide (reeperite) asukohti järjekorra numbrite ja relatiivkõrgustega.

§ 104.

Kuivatusplaan tuleb kokku seada lõuendil (kalkal). Veeäravoolu (magistraal-) kanalid projekteeritakse harilikult kõige madalamat kohta mööda enam-vähem loodis (perpendikulaarselt) kõrgusjoontele, kuna vett kogujatele (puht kuivatus-) kraavidele antakse sihitus 45°—90° all kõige suuremast kalakust.

§ 105.

Magistraalkraavi läbilaske võime peab vastama sademete ja lähemast ümbruskonnast peale tungiva vee hulgalet.

§ 106.

Kuivatuskraavide tihedus ja sügavus on üksteisega tihedalt seotud ja oleneb kohalikkudest oludest; sügavus oleneb peaaesjalikult maakihi koosseisust — mida paksem turba kord, seda sügavam kraav. Tiheda kraavivõrgu soetamine, korrashoid, sildade ja truupide ehitamine ja korrashoid nõuab nii ühekordselt kui ka alaliselt suuri kulusid, mispärast oleks parem, kui kuivatuskraavide võrk oleks hõredam, kuid sügavam. Keskmiselt võiks kuivatuskraavide vahekaugusena võtta 300 m, kuna keskmiseks sügavuseks oleks 1,50 m ja põhja laius 0,30—0,40 m.

§ 107.

Kraavide langus (kalle) projekteeritakse vastavalt maastikule ja maakihi vastupidavusele, ta ei või olla liiga järsk ega ka lame, sest et esimene uhub kraavi põhja ja nõlvad ära, kuna teine rohu kasvamist ja kraavi ummistust soodustab. Kalle miinimumiks tuleb võtta 0,0002, maksimumiks 0,008.

§ 108.

Kraavi nõlvade libasus oleneb maakihi vastupidavusest ja oleks: turbamaas — 1:0,50 — 1,00 (63° — 45°); liiva- ja kruusamaas — 1:1,50 ($33\frac{1}{2}^{\circ}$); liivasavi, saviliiva ja savikas maas — 1:1 (45°), paes 1:0 (90°).

§ 109.

Kavatsetava kraavivõrgu plaanile kandmisele järgneb kraavide väljatrassseerimine looduses, profileerimine, detailkava ja tehnilise eelarve kokkuseadmine. Kraavide projekteerimise juures tuleb silmas pidada ka teede soetamise tarvidust, sest et viimaste tegemine otsekohe kraavist saadud mullast osutub võrdlemisi odavaks tööks. Kui teed kavatsetakse kasutada ainult metsaveoteena, tuleb tee pealispinna laiuseks võtta 3 m, on aga arvata, et lähemas tulevikus arvatakse tee klassiteede hulka, võtta laiuseks 4 m. Tee muldkeha nõlvade libasus projekteerida igal juhul 1:1,50. Metsavalve teostamiseks tulevad üle kraavide tarvilikudel kohtadel paigutada ülekäigupuud, et hoiduda kraavide kinnisõtkumisest.

§ 110.

Detailkuivatuskava peab sisaldama:

1. Maastiku plaani eelpool kirjeldatud andmetega lõuendil.
2. Kraavide pikprofiile (vorm nr. 5) mõõdus: horisontaal — 1 sm = 50 m (1:5000); vertikaal — 1 sm = 0,50 m (1:50). Magistraalkraavid tulevad joonestada lõuendile, harukraavid vahapaberile.
3. Vanade kraavide põikprofiile iga vaia kohalt, mõõdus 1 sm = 1,00 m.
4. Mullatööde arvestust trükitud plankettidel 2 eksemplaris.
5. Sildade ja truupide joonestusi vahapaberil.
6. Tehnilise eelarve 2 eksempl. vastavatel blankettidel, mis kokku seatakse Ehitustööde normide ja Teedeministri poolt kinnitatud tööliste palkade ja materjalide hindade alusel. Eelarves olgu kõik ettetulevad tööd üles võetud ja kulude summad välja arvatud. Metsa ja võsa raiumine ja kändude juurimine arvestatakse hektaarides, kaevamistööd — kantmeetrites, kusjuures eraldi tuleb arvestada mullatööde hulk maakihtide järgi (näit. muld, turvas, liiv m³, saviliiv, liivsavi m³, savi m³, kruus põllukividega m³ j.n.e.) (Lisa nr. 1)
7. Seletuskirja andmetega: töö vajaduse, täideviimisekorra, tema tasuvuse ja kõikide kavas ettetulevate iseäralduste kohta. Üldse peab olema kinnitamiseks esitatavas kavas ja eelarves ette nähtud kõik tööd, nii et tööde teostamisel poleks tarvidust ette võtta mingisuguseid muudatusi, tööde vähendamisi ega suurendamisi.

d) *Kavade ja eelarvete esitamine Keskasutusele, krediidi määramine ja kaevamistööde teostamine.*

§ 111.

Krediiti määratakse kraavide kaevamis- ja puhastustööde peale ainult kinnitatud kavade ja eelarvete kohaselt. Seepärast tulevad detail-kuivatuskavad ühes eelarvetega Keskasutusele esitada võimalikult varakult, et eelarveaasta alguseks (1. IV) jõutaks need Keskasutuses läbi vaadata, kontrollida ja krediidi määramisel arvesse võtta.

§ 112.

Peale kavade ja eelarvete kinnitamise Keskasutuses, saadetakse need ühes krediidi määramisega metskonda tagasi tööde täideviimiseks.

Tööd tulevad täide viia vähempakkumise teel Riigi töövõtete ja hangete seaduses ettenähtud korra järgi, kui Keskasutus pole

korraldanud täideviimist majanduslikul teel. Vähempakkumise toimetused ja sõlmitavad lepingud kuuluvad Keskasutuse kinnitamisele.

§ 113.

Kraavide kaevamis- või puhastustööd tulevad läbi viia täpselt kinnitatud projekti ja lepingu kohaselt; möödapääsmata muudatusi võib ette võtta ainult Keskasutuse loal.

§ 114.

Tööde tegija kohustuste hulka kuulub mitte ainult esialgne kraavi kaevamine või puhastamine, vaid ka kaevamise ajal kraavi kogunud liiva ja muda kõrvaldamine, nii et tööde äraandmise-vastuvõtmise ajaks kraavi sügavused, põhja- ja pealtlaiused vastaksid projekteeritud andmetele.

§ 115.

Mõlemalt poolt kraavi 1,0 m laiuselt ribalt peavad olema puud ja põõsad maha raiutud ja kännud välja juuritud või maatasa ära lõigatud. Kraavist saadud muld ja kivid peavad olema loobitud 1,0 m kaugusele kraavi servast ja enam-vähem tasandatud. Väljalooitud mullas tuleb jätta keskmiselt 50 m tagant (veesoonte kohtades) vee läbijooksu rennid põhja laiusega 0,3 m ja 1:1,5 nõlvadega. Väljalooitud mulla kraavipoolne nõlv peab tehtud olema 33° all enam-vähem ühetasane, et mulla laialivalgumist ära hoida.

§ 116.

Tee alla kuuluvast maa-alast peavad kõik kännud, suuremad juured ja kivid välja võetud olema.

e) Metsateed.

§ 117.

Metsaülem peab lubatud krediidiga soetama ja korras hoidma tarvilisi metsateid. Tööd teostatakse §§ 286—288 ettenähtud korras.

§ 118.

Avalikkude teede korrashoiu alal riigimetsadel lasuvad kohustused on ette nähtud Maanteede seaduses ja selle täienduseks antud määrustes.

§ 119.

Metsaametnikkude palga- ja rendimaad kannavad teetegevise-kohustusi ühistel alustel teiste maapidamistega.

7. Metsakaitse.

§ 120.

Metsaametnikud ja metsavahid peavad kaitsma riigi metsi omavoliliste kasutamiste eest. Omavoliliste kasutamiste jälgimise kord on ette nähtud Juh. III o. §§ 68—83.

M. S. § 173.

§ 121.

Metsaametnikud ja metsavahid peavad tarvitusele võtma kõik seaduslikud abinõud riigi metsades põlemiste ärahoidmiseks ja kustutamiseks.

M. S. § 177.

§ 122.

Metsaülem valvab, et alluv ametkond täpselt täidaks kõik ettevaatuse-abinõud metsapõlemiste ärahoidmiseks.

M. S. § 178.

§ 123.

Metsnikud ja metsavahid valvavad, et metsas viibivad kodanikud täidaks metsapõlemiste ärahoidmiseks tarvilikke, Juh. I o. §§ 125 ja 126 käsitatud ettevaatuse-nõudeid.

M. S. § 179.

§ 124.

Kütisemaa tegemine metsas on keelatud.

M. S. § 180.

§ 125.

Metsapõlemiste ärahoidmise kord on käsitatud erijuhtnööri-des (Lisa nr. 2). Nende rikkujad võetakse vastutusele.

M. S. § 622. R. N. S. §§ 95, 98, (29).

§ 126.

Suitsetamine okasmetsades on keelatud sooja ja kuiva ilmaga.

R. N. S. § 92.

§ 127.

On keelatud tuld teha ja tulega ettevaatamata talitada metsade ja põõsastikkude läheduses, tuld kustutamata maha jätta,

tõrva ja tõkatit ajada ning sütt põletada tarvilikkude ettevaatus-abinõudeta, ja tarvitada püssi laskmisel metsas laengus lina või takku.

R. N. S. § 95.

§ 128.

Raudtee veduritest metsapõlemiste ärahoidmiseks peavad vedurijuhid tarvitusele võtma vajalikud ettevaatus-abinõud.

Riigi Raudteevalitsuse veodireksiooni ringk. 23. V 1928 nr. 854/6.

§ 129.

Metsaametnik, metsavaht või tulevaht, tähele pannes metsa, soo või raba põlemist, peab viibimata asuma tulekustutamisele omal jõul käepärast olevate abinõudega. Kui kustutamine omal jõul võimalik pole, kutsub vastav ametnik või vaht kas vallavanema, tema abi või politsei kaudu ümberkaudsed tuletõrje-komandod ja elanikud tulekustutamisele. Ümberkaudsed elanikud 20—50 a. vanuseni 15 km piirkonnas on kohustatud ilmuma abiks, kaasa võttes labida, kirve või teisi tulekustutamiseks tarvis minevaid abinõusid.

Ühtlasi teatab vastav ametnik või vaht metsapõlemisest viibimata metsaülemale või tema abile, selle järgi kumb neist lähemal (telefoni teel, oma perekonna liikmete või virgatsi kaudu).

M. S. § 181. Tuletõrje s. (RT 72/73 — 1924) §§ 14, 16, 17. R. N. S. § 96.

§ 130.

Metsaülem või abimetsaülem, teada saades metsapõlemisest, ilmub viibimata põlemise kohale ning käsutab kustutajaid politsei, tuletõrje-komando või vallavalitsuse esindaja kohalejõudmiseni. Pärast vastavate isikute kohalejõudmist käsutab kustutajaid see neist, kes ennem kohal, metsaülema juhatusel.

M ä r k u s: Abiks saadetud kaitseväeosi käsutab ja juhatab vastav kaitseväe ülem metsaülemalt või abimetsaülemalt saadavate juhtnööride kohaselt.

Tuletõrje seadus § 20. M. S. § 181.

§ 131.

Veo- ja sõiduabinõude ning hobuste saamiseks tuletõrjemeeskonna ja tulekustutamise-abinõude veoks metsapõlemise kohale pöörab kustutamise töid korraldav metsaametnik vallavanema, tema abide, külakümnikute või politsei poole.

Viimaste korraldusel peavad autode, hobuste ja teiste veoabinõude pidajad, nende hulgas ka riigi- ja omavalitsuse asutised välja andma vastavad veoabinõud.

Tuletõrje s. (RT 72/73 — 1924) § 18. Siseministri suudmäärus nr. 239 (RT 91/92 — 1925) § 9.

§ 132.

Pole kohalikkude jõududega (Juh. I o. §§ 129, 131) võimalik tulele piiri panna, tuleb telegraafi teel või telefonogrammiga pöörduda abi saamiseks vastava diviisiülemale poole, ära tähendades mitu meest tarvis on ja kuhu neid saata (lähem raudteejaam). Telegrammis või telefonogrammis ära tähendada ka metskonna telef. keskjaam ja nr., et diviisi staabil oleks võimalus läbi rääkida metsaülemaga abisalkade saatmise asjas.

Kaitseministri telefongr. 22. VII 1927 nr. 425.

§ 133.

Metsapõlemiste kustutamistõid tuleb korraldada olukorra ja otstarbe kohaselt. Vastutuld süüdata ainult suurtel põlemistel ja äärmise ettevaaatusega.

§ 134.

Metsaülem või tema abi, metsavalve- ja politseiametnikud võivad metsapõlemise kohalt lahkuda ainult siis, kui nad on selgusele jõudnud, et põlemine on lõpenud ning pole karta selle uuesti lõkkele löömist. Metsaülem korraldab põlemisekoha edaspidist valvet metsavahtide kaudu seni, kuni on lõplikult kadunud tule uuesti lõkkele löömise hädaoht.

M. S. § 181.

§ 135.

Suurematest metsapõlemistest teatab metsaülem viibimata telefonogrammiga või telegrammiga Keskasutusele ja ringk. metsarevidendile, juurde lisades, kas on nõutud ja saadud kaitsevæe abi. Kustutamistõõde käigust informeerida iga päev Keskasutust.

§ 136.

Pärast metsapõlemise kustutamistõõde lõppu seab metsaülem või abimetsaülem kohapeal kokku nimekirja tasuõiguslikkude isikute kohta, ära tähendades päevade või tundide arvu, mille eest tasu arvatakse. Tasu alla arvatakse ka see aeg, mis tarvilik isiku jõudmiseks põlemise kohale ja sealt koju minekuks. Seepärast olgu nimekirjas eraldi tähendatud iga isiku kohta: töökestus ning aeg, mis arvatud kohale tulekuks ja koju minekuks.

Nimekiri tõestatakse kokkuseadja, kui ka politsei ja omavalitsuse esindajate allkirjadega; kui aga viimaseid kohal ei ole, siis kokkuseadja ja kahe isiku, kes tasu ei saa, allkirjadega (metsnik, metsavaht j.n.e.)

M. S. § 181. Tuletõrje seadus § 17.

§ 137.

§ 136 korras kokku seatud nimekirja põhjal koostab metsa-ülem tulekustutajatele tasumaksulehe, aluseks võttes Vabariigi Valitsuse poolt Tuletõrje seaduse § 17 põhjal iga aasta kohta kindlaks määratud tasunorme.

Tulekustutajatele ettenähtud normide järgi võib tasu maksta kassa arvel, maksudokumente senini kassas hoides, kuni nende katteks vastavad summad nõutud ja saadud (Juh. I o. § 143). Nimekiri ühes maksulehega saadetakse kuu aruande juures ära.

M. S. § 181. Tuletõrje seadus § 17.

§ 138.

Veoabinõude ja hobuste kasutamise eest Juh. I. o. § 131 korras makstakse abinõude omanikkudele tasu koh. omavalitsuse kassast omavalitsuse volikogu või nõukogu poolt kinnitatud taksi alusel.

Omavalitsused nõuavad väljamakstud tasud sisse metsa-ülema kaudu ühe aasta jooksul.

Tuletõrje seadus § 18.

§ 139.

Peale tulekustutajate nimekirja tuleb iga metsapõlemise kohta kokku seada kohapealne ülevaatuse akt, milles olgu tähendatud põlemise koht, puistu kirjeldus, tule läbi sünnitatud kahju ja selle rahaline väärtus (Juh. I o. § 140). Aktile kirjutavad alla kokkuseadja, metsnik ja metsavaht. Ülevaatuse aktid lisatakse Juh. I o. § 141 korras kokku seatud protokollile juurde.

§ 140.

Metsapõlemiste korral tuleb riigi kahju kindlaks teha, välja minnes järgmistest alustest:

1. Kultiveeritud mets: võtta põlenud metsale vastavates kasvutingimustes kasvanud raieküpse metsa turuväärtus ja jagada raieringile. Saadud arv korrutada põlenud metsa vanusega aastates ja suurusega hektaarides (a).

1) Kui põlenud mets tuleb kohe likvideerida, siis saadud arvust (a) maha arvata põlenud metsa eest saadav kannuraha ja juurde arvata kustutamise kulud ning 50 kr. kultuurkulusid iga

ha kohta, sellega saame riigi kahju. Juhul aga, kui põlenud metsa puhastamise ja koristamise kulud on suuremad, kui metsa väärtus pärast põlemist (noor mets), siis tuleb koristamise ja väärtuse vahe kahjule juurde arvata.

2) Kui põlenud mets võib edasi kasvama jääda, siis saadud arvust (a) võtta kahjuna teatud %, arvestades juurdekasvu kahanemisega, tulevase kasutamise võimalusega ja lõppväärtusega ning kahjule juurde arvata kustutamise kulud.

2. Loomulikult tekkinud metsa põlemisel kahju välja arvata, samadel alustel, kuid põlenud metsa vanusele juurde arvata okasmetsas 10 a. ja lehtmetsas 5 a. loomuliku uuendamise aega. Arvestamata jäävad kultiveerimiskulud.

3. Üksikute puude põlemisel on kahju võrdne turuhinna vahele enne ja pärast põlemist.

§ 141.

Iga metsapõlemise kohta seatakse kohapeal kokku protokoll, kuhu üksikasjaliselt tähendatakse kõik tulekahju tekkimisesse puutuvad andmed:

a) Protokolli kokkuseadmise aeg, koht, kokkuseadja nimi ning amet, b) andmed metsapõlemise teate saamise kohta, kes põlemisest teatas, missugused andmed tal põlemise kohta olid, kas teadete tooja ise tuld nägi, või on ta kellegi poolt saadetud j.n.e., d) tule kustutamiseks ettevõetud abinõud, esimeste kustutajate päralejõudmise aeg, aeg, mis kustutamiseks kulus, põlemise lõpp j.n.e., e) tule tekkimise põhjus.

Iga ülekuulatud isik peab tema poolt antud andmetele alla kirjutama. Süüdlaste ülesleidmiseks ja vastutusele võtmiseks tulevad võtta tarvitusele kõik abinõud, tarbekorral, kui üle kuulata rulevad kaugemal elavad isikud, materjal politseile edasi saata juurdluse jätkamiseks. Peaks aga juurdlusel selguma, et tule tekkimises kedagi süüdistada ei saa või jääb süüdlane juurdlusel leidmata, tuleb juurdlusmaterjal ühes protokolliga ikkagi kohusse lõpetamiseks saata.

Protokollile lisatakse juurde Juh. I o. §§ 139 ja 140 korras koostatud akt kahju suuruse kohta. Kui protokolli seab kokku politsei, nõuab metsaülem, et kahjutasu sellesse üles võetakse.

§ 142.

Metsaülem esitab kaks korda aastas (1. juuliks ja 1. novembriks) Keskasutusele teatelehe metsapõlemiste kohta vastaval trükitud „Teatelehe“ blanketil. Ei ole metskonnas vahepeal metsapõlemisi olnud, tuleb ülal tähendatud tähtaegadeks teatada, et ei olnud.

§ 143.

Krediit metsapõlemiste kustutamiseks jäetakse Keskasutuse korraldusse ning metsaülematel tuleb tarbekorral Keskasutusest raha nõuda.

§ 144.

Tarviduse korral ehitab metsaülem Keskasutuse nõusolul metsapõlemiste vaatetorne ning korraldab neis kuivadel suvekuudel valvet (kasutades kas metsavahte või Juh. I o. § 145 korras palgatud tulevahte).

§ 145.

Metsaülem palkab Keskasutuse nõusolul kuivematel suvekuudel tulevahte nende metsaosade valveks, mis oma asendi poolest põlemiste suhtes on eriti hädaohtlikud (noored okasmetsad linnade, raudteede ja suuremate maanteede läheduses), kui nende tulevalvet teisiti (metsavahtide kaudu) korraldada ei saa. Sellekohase esitiseга nõuda ka tarvilik krediit.

§ 146.

Noortes okasmetsades, mis kuiva pinnase tõttu eriti hädaohtlikud metsapõlemiste suhtes (nõmmed), teha tulekaitseribad; selleks kõrvaldada sihtidelt ning suuremate teede ja raudteede ääres pinnakate (kamar) kuni mineraalpinnani, kas kamara tasuta andmise teel korjajatele või eelarve korras (Juh. I o. § 148). Kuivale pinnale tehtavates kultuurides jäetakse tarbekorral 3—5 m laiune metsamata tulekaitse-riba, mis pinnakattest lahti hoida kuni III kl. vanuseni.

§ 147.

Metsaülem muretseb metsapõlemiste suhtes eriti hädaohtlikkudes metsaosades metsnikkude ja metsavahtide asupaikade juurde tarvilikud tulekustutamise-riistad Juh. I o. § 148 korras.

§ 148.

Metsapõlemiste ärahoidmiseks eeloleval majandusaastal tarvilikud kulud (sihtide puhastamine kamarast, vaatetornide ehitamine j.n.e.) näitab metsaülem metsamajanduskavas ning võib pärast kava kinnitamist lubatud krediidi piires kulusid teha.

M ä r k u s : Vaatetornide ehitamise vajaduse akt ühes ehitatava torni kavaga kuulub Keskasutuse kinnitamisele.

§ 149.

Hoonete ja teiste ehituste põlemise korral käsitada Tuletõrje seadust (R.T. nr. 72/73 — 1924) ja selle seaduse alusel antud määrusi ja Juh. I o. § 141. Põlemisest Keskasutusele kohe ette kanda.

§ 150.

Metsaülem peab käsutada olevate abinõudega metsast ära hoidma kõik kahjulikud tegurid, nagu metsakahjurid looma- ja taimeriigist j.n.e.

M. S. § 183.

§ 151.

Talised raiestikud peavad 1. maiks puhastatud olema, kusjuures kohapeale maha võib jääda ainult peenike hagu, läbimõõduga alla 4 sm, mis peab ühetaoliselt laiali laotud olema. Erandlistel juhtudel, kui pole karta tule- või muud hädaohtu, võib metsaülem raiestiku puhastamise tähtaega tasuta pikendada 1. juunini.

Suveks metsapiirkonda ja laduplatsidele jääv okaspuu tarbematerjal, langetatud, kuid lõplikult ülestöötamata puud ja puuosad ning okaspuu kännud peavad 1. maiks kooritud olema.

Okas- ja lehtpuu kännud ei või kõrgemad olla, kui $\frac{1}{2}$ kännu lõikepinna läbimõõdust. Seda kõrgust võib ainult erijuhtudel kõrgendada — metsaülema igakordsel loal.

Põlmini määrus metsade hoidmiseks puiestikkudele kahjulikkude putukate tekkimise vastu (RT 135/136 — 1920).

§ 152.

Metsapõlemiste ja kahjulikkude insektide ärahoidmiseks on suvised raided (I.V.—I.IX) keelatud, peale erakorraliste juhtude, mis ettenähtud Juh. II o. § 61.

Suviste raiete puhul tulevad raiestikud puhastada, okaspuu tarbematerjal ja langetatud puud ning kännud koorida hiljemalt 7 päeva jooksul raiumise päevast arvates.

Põlmini määrus metsade hoidmiseks puiestikkudele kahjulikkude putukate tekkimise vastu (RT 135/136 — 1920).

§ 153.

Kaitseks insektide eest ümbritsetakse kultuurid, taimeaiad ja puukoolid tarbekorral kaitsekraavidega.

§ 154.

Kui metskonnas levineb mõni kahjulik insekt suuremal määral ning ei ole lootust likvideerida kalamiteeti käsutada olevate

abinõudega ja antud võimupiirides, teatab metsaülem sellest viibimata Keskasutusele, esitades järgmised andmed:

a) kahjuri nimi (eesti- või ladinakeelne), kahtluse korral esitada mõni kahjuri eksemplar;

b) milles avaldub kahju ja mis puuseltsid ning mis vanuses on kannatanud;

c) umbkaudne vigastatud puude % puistus ning vigastuse ulatus (kannatanud terve võra (kroon) või ainult ülemine osa j.n.e.);

d) vigastuse arvatav mõju puude edaspidisele kasvule;

e) millised abinõud tuleksid ette võtta kalamiteedi likvideerimiseks;

f) kalamiteedi ala skits ja umbkaudne pindala.

§ 155.

Metsakahjurite vastu võitlemise otstarbel erakorraliste kulude tegemiseks väljaspool lubatud krediidi piire pöörab metsaülem täiendava krediidi saamiseks Keskasutuse poole.

§ 156.

Metsaametkond teatab kõigist Põllutööministri „Määruse metsade hoidmiseks puiestikkudele kahjulikkude putukate tekkimise vastu“ (RT 135/136 — 1920) rikkujatest riigi ja eramaadel politseile. Politseil lasub Põllumajanduse seaduse § 193 alusel üldine järelevalve kahjulikkude loomade ja insektide hävitamiseks antud määruste täitmise järgi. Süüdlased võetakse politsei poolt vastutusele R.N.S. §§ 112, 112¹ põhjal.

§ 157.

Kui metsakahjurid-insektid siirduvad riigimetsa naabruses olevast erametsast ning kui selle metsa omanik ei ole kinni pidanud Põllutööministri „Määrusest metsade hoidmiseks puiestikkudele kahjulikkude putukate tekkimise vastu“ (RT 135/136 — 1920), tuleb Juh. I o. § 140 korras kindlaks teha riigile insektidest tekitatud kahju ning vastavalt metsaomanikult tsiviilkorras kahju sisse nõuda pärast kahju lõplikku selgumist.

B. E. S. §§ 3440, 3442, 3443, 3444, 3449, 3451, 3452. R. N. S. §§ 112, 112¹.

§ 158.

Metsa korraldatavate lõbusõitude puhul valvavad metsnikud ja metsavahid, et osavõtjad ei rikuks puid ega sünnitaks teistsugust kahju. Samuti valvavad nad, et osavõtjate poolt täi-

detaks metsapõletamiste ärahoidmiseks antud seadused ja määrused. Süüdlased tulevad seaduses ettenähtud korras vastutusele võtta.

§ 159.

Metsnikud ja metsavahid valvavad, et metsas viibivad kodanikud, eriti lõbusõitjad, ei võtaks ette tegusid, mis küll karistatavad ei ole, kuid metsailu rikuvad, nagu toiduainete jäänuste ja paberite suuremal arvul mahajätmine j.n.e.

§ 160.

Seltside ja ühingute suuremate ühiste väljasõitude ja pidude korraldamise puhul metsas peavad korraldajad nõutama vastava metsaülemal loa, kes väljasõidu ajaks kohale saadab ühe või rohkem metsavalveametnikke Juh. I o. §§ 158 ja 159 ülesseatud nõuete järele valvamiseks.

Metsaülem võib keelduda luba andmast, kui vastava organisatsiooni poolt on varem rikutud Juh. I o. §§ 158 ja 159 nõudeid.

On ühele ja samale kohale ühel päeval mitu sõitasoovivat organisatsiooni, rahuldatakse lubade nõudmised avaldamise järjekorras.

Märkus: Tallinnas asuvatele organisatsioonidele ühiste väljasõitude load annab Keskasutus.

§ 161.

Metsaametkond kaitseb alluvatel maadel leiduvaid haruldasi võõramaa puuliike, kui ka sääraseid vanu puid, millega rahva traditsioon seob ajaloolisi või mütoloogilisi mälestusi või millega seotud konkreetsed ajaloolised juhtumid. Neid puid ei tohi raiumisele võtta, kuigi nad asuks raiekohtade piires.

Samuti ei tohi raiumisele võtta puid, milles leiduvad tarud (õõnsused mesilaste pidamiseks).

§ 162.

Tartu Ülikooli Õppemetskonna juhatajal on õigus metsavalitsusele alluvatelt maadelt ülikooli dendroloogia-aeda üle viia haruldasi puid ja põõsaid.

Põlmini ringk. 3. IV 1925 a. nr. 1619/MM850/7.

8. Eriotstarbelised metsad.

§ 163.

Eriotstarbelisteks loetakse metsad, mille majandamisviisi määramisele ei arvestatud esijoones tulunduslikkude põhimõtetega,

vaid teistsuguste teguritega. Eriotstarbeliste metsade liiki kuuluvad kaitsemetsad veekogude rannikutel ja luiteliivadel, pargid, hoiumetsad haruldaste loodusesemete säilitamiseks (looduskaitse reservaadid), metsaosad, mis asuvad Suvitus- ja ravituskohtade seaduse (RT 109/110 — 1925) alusel tervishoiulise kaitse alla võetud kohtade piires ning laevametsad.

§ 164.

Kaitsemetsade majandamisel tuleb täpselt kinni pidada metsakorralduskavade nõuetest.

§ 165.

Kaitsemetsad ei kuulu planeerimisele.
Planeer. tehn. juhtn. (RT 46 — 1927) § 11.

§ 166.

Metsaülem peab erilist rõhku panema liivaluidete ja lagendate liivaväljade kinnitamisele ja metsamisele.

M. S. § 156 märkus.

§ 167.

Juh. I o. § 166 ettenähtud tööde läbiviimiseks peab metsaülem soetama tarvilikku kultuurmaterjali (vareskaer, Pinus montana, pajud j.n.e.), selleks tarbekorral Keskasutuse poole pöördudes.

§ 168.

Kavatsetes asuda liivaluidete kinnitamisele ja metsamisele, seab metsaülem kokku vastava tehnilise töökava ning esitab selle majanduskava lisana Keskasutusele heakskiitmiseks; pärast kava kinnitamist võib metsaülem töid läbi viia lubatud krediidi piires.

§ 169.

Eraisikute ja kogukondade päralt olevate liivaluidete ja tuiskliivade kinnitamiseks ja metsamiseks võib metsavalitsuse valdamisel olevatelt maadelt tasuta välja anda kultuurmaterjale (pajupistikuid, puutaimi, vareskaera j.n.e.), kui neid metskonnas üle jääb, tingimusega, et tööd läbi viidaks otstarbekohaselt. Metsavalitsusele jääb õigus tehtud töid kontrollida ja tööde tegemiseks juhatust anda. Kultuurmaterjali saajalt tuleb võtta allkiri — kohustus, et kui materjali otstarbekohaselt ära ei kasutata, nõutakse temalt sisse selle väärtus.

§ 170.

Parkide majandamise viis on ette nähtud metsakorralduskavades. Metsaülem on kohustatud erilist tähelepanu pöörama parkide esteetilise väärtuse tõstmisele.

§ 171.

Hoiumetsades (keelublokid — looduskaitse reservaadid) on metsakorraldusekavadega igasugune metsakasutamine keelatud. Metsaülem peab hoiumetsa reservaadid iseloomu kõigiti kaitsma.

§ 172.

Suvitus- ja ravitsusekohtade seaduse alusel Vabariigi Valitsuse poolt tervishoiu kaitse alla võetud ja sellistena väljakuulutatud metsaosades on metsakasutus lubatud ainult vastava maa- või linnavalitsuse nõusolekul.

Seaduse (RT 109/110 — 1925) § 6.

§ 173.

Juh. I o. § 172 tähendatud metsaosades peab metsaülem erilist tähelepanu pöörama metsa esteetilise väärtuse tõstmisele.

§ 174.

Baltimerel asuvatel saartel on igasugune metsaraiumine 100 m laiusel rannikvööli keelatud.

B. E. S. § 1058.

§ 175.

Naissaare metsandiku mereäärse riba raiumine 100—120 m laiusele on keelatud. Naissaarel metsa raiudes tuleb silmas pidada, et metsandiku väline ilme ei muutuks ja säiluks saare lõunapoolse otsas olev siht.

M. S. § 186 märkus.

§ 176.

Laevametsad või laevapuud, mis Puulaevade ehitamise toetamise seaduse (RT 43 — 1923) § 2 põhjal Vabariigi Valitsuse poolt avalikult sellistena välja kuulutatud (RT 75 — 1927), majandatakse ja kasutatakse metsakorralduskavade ja „Põllutööministri määruse puulaevade ehitamise toetamise seaduse tarvitamise kohta“ 12. XII 1923 a. (RT 145 — 1925) kohaselt.

RT 75 — 1927.

§ 177.

Laevametsades või nende metsade naabruses asuvaid obrokiüksusi ei tohi suurendada metsa arvel; ka ei ole lubatud tähendatud metsades luua uusi obrokiüksusi.

Obroki s. § 22.

§ 178.

Petserimaal asuvad metsad (nii riigi-, kui ka era- ja kogukonna) on määratud tähendatud maa varustamiseks, mille tõttu selle maa piiridest on ehitus- ja küttepuude väljavedu keelatud peale seaduses ettenähtud erandite.

Petserimaalt ehitus- ja küttepuude väljaveo keelu seadus (RT 57/58 — 1925).

9. Kõrvalkasutused ja rendiüksused.

a) Kõrvalkasutused.

§ 179.

Metsa kõrvalsaadusteks loetakse puude ja pöösaste vili, rohi, sammal, turvas, pinnakate, marjad, seemned, liiv, kruus, savi, kivid j.n.e., mis leiduvad metsavalitsusele alluvatel maaladel.

M. S. § 274.

§ 180.

Kõrvalkasutuseks võib luba ja käsku anda ainult selleks Keskasutuse poolt väljasaadetud trükitud blankettidel (karjatamise piletid ja kõrvalkasutuse piletid), välja arvatud Juh. I o. § 183 loetletud kasutused.

§ 181.

Kõrvalkasutusi võib lubada ainult kohtadel ja ulatuses, mis metsamajandusele kahjulik ei ole.

§ 182.

Kõrvalkasutusi lubatakse Põlmini poolt kinnitatud „Riigi metsamüügi ja kõrvalkasutuse takside“ alusel. Kõrvalkasutuse pileteid annavad välja metsaülemad, abimetsaülemad ja metsnikud.

Sambla, kruusa ja savi müüki kõrvalkasutuse piletite järgi teostavad ka metsavahid, igal üksikul juhul hinnaga mitte üle 3 krooni. Metsavahtidele lubatud müügikohad määrab metsaülem kindlaks.

§ 183.

Marja ja seente korjamine on vaba kõigil metsamaadel, välja arvatud kultuuridel ja raiestikkudel, kus metsa uuendumine on alganud ning põllumajanduslikuks otstarbeks välja renditud maadel. Keelukohtades tulevad vastavad teadaanded välja panna ning korjajad vastutusele võtta.

R. N. S. § 145.

§ 184.

Maareformi teostamisel loodud majapidamistele tuleb hinnata välja anda uute hoonete ehitamiseks ja vanade parandamiseks riigimaadel leiduvaid kiva, savi ja liiva kohtadelt, kus see metsale või põllumajandusele kahju ei tekita.

RT 143 — 1922.

§ 185.

Avalikkude teede ja sildade ning nende päraldiste ehitamiseks ja parandamiseks avatakse ja tarvitatakse kruusaauke ning võetakse kiva, liiva, kruusa, savi j.n.e. RT 33 — 1929 avaldatud Teede- ja Põllutööministri määruse 3.IV 1929 kohaselt.

Maantee seadus (RT 48 — 1928) § 29.

§ 186.

Lina ja kanepi leotamine on keelatud vetes, kus asuvad kalad, kui ka oja des ja kraavides, mis suubuvad kalavetesse.

B. E. S. § 1044. R. N. S. §§ 29, 111.

b) *Turbarabad.*

§ 187.

Metsavalitsuse valdamisel olevaid turbarabasid kasutatakse „Turbarabade tarvitamiseks andmise määruse“ (RT 88 — 1928) ja „Põllutööministri juhtnõoride turbarabade kasutamiseks“ 22. II 1929 (RT 23 — 1929 ja RT 93 — 1929) kohaselt.

§ 188.

Turbarabade rentimist teostatakse vastavate trükitud rendilepingutega, kuna ühekordset turbalõikamist lubatakse kõrvalkasutuse piletitega.

§ 189.

Turbaraba tuleb kasutada süstemaatilisel ja kindla kava järgi. Raba põhi tuleb tasandada, et võimalik oleks pärast turbavõtmist maad kasutada metsa-, põllu- või heinakultuuriks.

§ 190.

On ühe ja sama turbaraba peale mitu rendilesoovijat, jagatakse raba soovijate vahel vastavalt nende tarvidusele. Kui jagamine raba otstarbekohast kasutamist takistab, antakse rentimisel eesõigus turba- ja põllumajanduslikkudele ühingutele. On aga ühe ja sama turbaraba osatüki peale mitu üheõiguslikku rendilesoovijat, tulevad osatükid liisu teel välja anda.

d) Karjatamine.

§ 191.

Karjatamist riigi metsas lubatakse karjatamise piletitega „Põllutööministri juhtnööride riigimetsades karjatamiseks“ 28. IV 27 (RT 42 — 1927) kohaselt, Juh. I o. §§ 192—197 käsitatud täienduste ja muudatustega.

§ 192.

Karjatamise võimaldamisel riigi metsades tuleb silmas pida „Riigimetsades karjatamise üldtingimusi“ (Lisa nr. 3).

§ 193.

Karjatamise keelukohad määrab kindlaks metsaülem, kuna RT 42 — 1927 avaldatud Põlmini juhtn. § 3 ettenähtud komisjon ära jääb.

Karjatamine on keelatud:

1) Lehtpuumetsas kuhi 15 a. vanuseni ja kultuuridel ning okaspuumetsas kuni 20 a. vanuseni.

2) Kaitse-, hoiu- ja pargimetsades.

3) Neil harvikutel, lagendikkudel ja raiestikkudel, mis loomulikule metsamisele määratud.

4) Kõigis neis metsaosades, kus loomulikku uuendamist saavutatakse järkaegsete raieviisidega (turbaraaie).

Märkus 1: Kui metsamise huvid võimaldavad või nõuavad, võib metsaülem Keskasutuse nõusolekul lubada karjatamist ajutiselt ka keelu alla kuuluvates metsaosades.

Märkus 2: Tervishoiu kaitse alla võetud metsaosades võib metsaülem karjatamist lubada kokkuleppel vastava maavalitsusega.

M. S. § 182.

§ 194.

1. Karjatamist tuleb eeskätt võimaldada maata loomapidajatele ja neile väikekohtade pidajatele, kellel kasutada põllumajanduslikke kõlvikuid alla 10 ha.

Teises järjekorras rahuldada maapidajaid, kelle kõlvikute kogupind 10—20 ha ja kellel puudub karjamaa.

Kolmandas järjekorras — maapidajaid, kellel kasutada kõlvikuid 10—20 ha ja kellel selles arvus karjamaa olemas.

2. Kui mõne metsaosa peale karjatada soovijate rohkuse tõttu pole võimalik rahuldada kõiki p. 1 loetletud karjatajaid, siis teostab metsaülem karjatamise lubade väljaandmist välja kuulutatud tähtpäevadel ja kohtadel ning kutsub juurde nõuandva sõnaõigusega kohalikkude vallavalitsuste esindajaid ja asjast huvitatud kodanikke, kusjuures arvestades karjatamiseks lubatud pinna suuruse ja sellest karjatamiseks kõlbliku osaga, määrab kindlaks karjatamiseks lubatavate loomade arvu selles metsaosas, kui ka lubade andmise järjekorra.

RT 42 — 1927 väljakuulutatud Põlmini juhtn. § 5 ettenähtud võimalikkude karjatajate nimekirjade läbivaatamine nõupidamisel jääb ära.

Märkus: Karjatamiseks lubatavate loomade arv ei tohi ületada „Karjatamise üldtingimustes“ (Lisa nr. 3) ettenähtud arvu.

3. Maapidajatele, kellel kasutada üle 20 ha kõlbulikku maad, lubatakse karjatamist riigi metsades, kui selleks metsamajapidamise seisukohast takistusi ei ole ja kui see p. 1 loetletud karjatajatele kitsenduseks ei ole.

§ 195.

Karjatamise piletid välja anda kaht liiki:

- a) hooajapiletid — 1. maist — 1. novembrini.
- b) kuupiletid — ühe või mitme kalendrikuu peale.

§ 196.

Karjatamise taksid avaldatakse „Riigi metsamüügi ja kõrvalkasutuse taksides“. Taksijärgud määrab metsaülem, arvesse võttes rohu kasvu ja headust. Kuupileti hinnaks arvatakse $\frac{1}{6}$ hooaja pileti hinnast kuus.

§ 197.

Metskonnaametnikkudele ja metsavahtidele on lubatud tasuta karjatamine riigimetsades, arvestades Juh. I o. §§ 192—196 ja „Karjatamise üldtingimuste“ (Lisa nr. 3) nõuetega, kusjuures neile vastavad karjatamispiletid välja anda tulevad.

Võõraste loomade söödale võtmine on keelatud.

e) Põllumajanduslikud maad.

§ 198.

Riigimetsadega ühenduses olevad põllumajanduslikud maad antakse tarvitamiseks Maareformi teostamise määrustes põllumajanduslike maade kohta ettenähtud alustel.

M. T. M. §§ 37, 38.

§ 199.

Põllumajanduslike maade tarvitamise eest võetav rent ja rendi tingimused määratakse kindlaks M. t. m. §§ 85—89 alusel komisjoni poolt, koosseisus: metsaülem, maavalitsuse ja vallavolikogu esindajad, käsitades „Põllutööministri juhatuskirja rendimääramiseks riigi rendimaadel“ 18.VII.1923 nr. 7939 (Lisa nr. 4). Rendi ja renditingimuste määramise aktid kuuluvad Keskasutuse kinnitamisele, kes kinnitab ka rendi kestuse.

§ 200.

Ehituste kasutamisel rendi alusel maksab kasutaja üüri 4% suuruses ehituste väärtusest, millele juurde arvatakse vastav vananemise tasu.

Ehituste üürid tulevad välja arvata metsaülemal ilma komisjonita Keskasutuse poolt kinnitatud hoonete hindamise lehtede järgi (Lisa nr. 5).

Üürimääramise lehed ei vaja Keskasutuse kinnitamist, kuid tulevad alati üürilepingule (rendilepingule) juurde lisada.

Kui üht hoonet kasutavad mitu isikut, siis tuleb jagada kogu hoone üür kasutajate vahel proportsionaalselt kasutada oleva põrandapinnale.

Üür tuleb kindlaks määrata eluhoonete ja kõrvalhoonete eest eraldi.

Hoone vananemise tasu väljaarvamisel ei võeta arvesse katuse edaspidist kestvust; vananemise tasu saadakse, kui jagatakse kogu hoone väärtus (mille hulgas ka katuse väärtus) seinte edaspidise kestvuse ajaga.

Kui hoone üür osutub liiga kõrgeks ja selle tõttu ei leidu üürnikke, siis tuleb komisjon kokku kutsuda, kes kõneall oleva hoone uuesti hindab (revident, metsaülem, vallavolikogu esindaja; M. t. m. § 102), ja selle ette paneb Keskasutusele kinnitamiseks.

M. t. m. § 107.

§ 201.

On ehitused hindamata, määrab komisjon (revident, metsaülem, vallavolikogu esindaja) nende kasutamise tasuks kuni 25%

maarendist, arvese võttes hoonete seisukorda ja kasutamise otsarvet. Sel juhul kuulub üüri määramise akt Keskasutuse kinnitamisele.

M. T. M. § 107.

§ 202.

Põllumajanduslikke maid ühes neil asuvate ehitustega tähtajaliseks kasutamiseks antakse välja rendilepingute alusel, mis sõlmitakse sellekohastel trükitud blankettidel.

Juh. I o. § 199 korras kinnitatud rendi ja renditingimuste määramise akti ning Juh. I o. §§ 200 ja 201 korras määratud hoonete üüri määramise akti alusel trükitud blankettidel sõlmitud lepingud kinnitamisele ei kuulu.

Märkus: Hoonete üürimisel nõutakse üürnikult hoone kinnitamist tule vastu.

M. t. m. § 108. M. t. m. § 86.

§ 203.

Põllumajanduslikest maaüksustest eraldi asuvaid ehitusi ja nende osi, mis metsavalitsus ise ei kasuta, annab metsaülem üürile ühe aasta kaupa üürilepingutega, mis sõlmitakse sellekohastel trükitud blankettidel; üür arvutakse välja Juh. I o. §§ 200 ja 201 kohaselt ja lepingud Keskasutuse kinnitamist ei vaja.

§ 204.

Rendilepinguid võib kolmandatele isikutele üle anda järgmistel tingimustel: 1) üle anda soovija ja vastuvõtja peavad esinema sellekohase kirjaliku sooviavaldusega; 2) üleandmiseks peab olema igakordne Keskasutuse nõusolu; 3) üleandmine võib sündida ainult siis, kui endise rentnikuga on kõik arved õiendatud ja metsavalitsusel tema vastu enam mingisuguseid rendilepinguga ühenduses olevaid nõudmisi ei ole; 4) kui uus rentnik metsavalitsusele vastuvõetav on; 5) endiselt ja uuelts rentnikult tulevad võtta allkirjad (Lisa nr. 6); 6) üleandmisel tuleb silmas pidada Templemaksuseaduse nõudeid.

f) Metsaheinamaad.

§ 205.

Looduslike kude, põllumajapidamistega mitte ühenduses olevate metsaheinamaade tarvitamiseks andmise kord on ette nähtud „Põllutööministri määruses riigi metsaheinamaade ja tagavara heina- ning karjamaade kasutamise kohta“ 6. VI 1925 nr. 2491 (RT 97/98 — 1925). Metsaheinamaade väljaandmisel silmas pidada Juh. I o. §§ 206—211.

§ 206.

Kindlate piiride ja kindla suurusega metsaheinamaid võib välja rentida „Määruste“ § 1 ja selle juurde kuulavas märkuses ettenähtud korras ja tingimustel kuni 6 a. peale, kui nende pindala ei ulatu üle 5 ha ja kui kavatsatud pole neid heinamaid metsa alla jätta („Määruste“ § 2).

Märkus 1: Karjatamist riigimetsades korraldatakse käesoleva juhatuskirja §§ 191—197 kohaselt, mille tõttu „Määruste“ § 3 käsitleda ei tule.

2: Metsaheinamaade väljarentimisel Saaremaal silmas pidada RT 111 — 1927 nõudeid.

§ 207.

„Määruste“ § 4 käsitatud ringkonna komisjonid kutsuvad kokku metsaülem, kokku leppides ringkonna riigimaade valitsejaga aja ja koha suhtes.

§ 208.

Üheks aastaks väljarenditavate heinamaade peale langevad avalikud kohustused täidab metsavalitsus. Kulud jaotatakse proportsionaalselt heinamaade kasutajate vahel ja iga kasutaja peale langev kulude osa nõutakse viimaselt sisse ühes tasuga („Määruse“ §§ 9 ja 10).

Pikema aja peale (üle 1 a.) välja renditud heinamaadel lasuvad avalikud kohustused pannakse igal juhul rentnikkude peale ja jäävad nende täita.

§ 209.

Heinamaadel lasuvad avalikud maksud tasub heinamaa kasutaja või rentnik. Kui aga mõned maksudest, nagu kinnisvaramaks, kogu metskonna kohta metsavalitsuse poolt tasutakse, siis nõutakse sisse heinamaa kasutajalt või rentnikult heinamaa peale langev osa ühes heinamaa eest võetava tasu või rendiga, kuid ei maksta riigi tuludesse, vaid kantakse vastava paragrahvi järgi krediidi uuendamise arvele.

§ 210.

Metsaheinamaade väljaandmist „Määruste“ § 9 alusel ühekordseks heinategemiseks teostatakse kõrvalkasutuse piletite järgi, kusjuures tasu heinamaa kasutamise eest nõutakse sisse pileti väljaandmisel täies suuruses ühes maa peale langevate

avalikkude maksude ja kohustuste tasuga. Rendilepingute sõlmimine üheks aastaks välja renditud heinamaade kohta ei ole tarvilik.

§ 211.

Metskonna asjaajatele, saeveskite juhatajatele ja meistritele, kellel omad loomad olemas, võib välja rentida ühe looma pidamiseks vabadest metsaheinamaadest kuni 3,3 ha normaalrendiga.

Põlmini otsus 8. V. 1923 a.

h) Veepaisud ja saeveski-platsid.

§ 212.

Maaseaduse § 1 põhjal võõrandatud maadel asuvad veepaisud peavad lahti olema 7. juunist kuni 7. augustini.

See asjaolu tuleb teatavaks teha kõigile paisude rentnikkudele allkirja vastu ja nõuda selle täitmist. Rentnikkude kohta, kes paisusid ei ava, lasta politseil protokoll kokku seada asjale seadusliku käigu andmiseks.

B. E. S. § 1051. Riigimaadel asuvate veepaisude laatihoidmise määrus (RT 62 — 1928).

§ 213.

Saeveski-platside alla võib Põllutööministri loal riigimaid rentida enampakkumiseta.

Obroki s. § 91.

§ 214.

Saeveski-platside rentimisel tuleb rendihinda arvutada järgmiste normide järgi:

1) raudteejaamades ja sadamates, kus laadimine otsekohe võimalik — 1,75 senti m² eest aastas;

2) raudteejaamade ja sadamate piirkondades, kus laadimine otsekohe võimalik ei ole, kuni 2 km kauguseni laadimise kohast — 1,10 senti m² eest aastas;

3) kuni 2 km kauguseni raudtee liinidest, kus laadimine seotud rongide eraldi etteandmisega ja randadest (väljaspool sadamate piirkondi), kus olemas laevale laadimise võimalus — 0,75 senti m² eest aastas;

4) kõigis muus kohtades — 0,50 senti m² eest aastas.

§ 215.

Saeveski-platside rendilepingud sõlmitakse sellekohastel Keskasutusest saadavatel plankettidel ja kuuluvad Keskasutuse kinnitamisele.

i) Laduplatsid.

§ 216.

Metsaostjatele võib metsamaterjalide koondamist tasuta lubada ainult kohtadele, mida otsekohe laduplatsideks ei kasutata; need kohad tulevad tähendada raiepiletil pileti väljandmisel.

§ 217.

Laduplatsid renditakse välja vastavate rendilepingutega, Keskasutuse poolt välja saadetavatel plankettidel.

§ 218.

Laduplatside rentimisel tuleb rendihind määrata järgmiselt:

I. Laduplatsid raudteeliini ääres.

1. Jaama juures, 1—60 m laadimiseteest.

a) 1— 4 kuud:	1 kuu eest	—	2,0 senti m ²	iga järgmise
	2 „	—	4,0 „	kuu eest eel-
	3 „	—	6,0 „	misele kuule
	4 „	—	8,0 „	2,0 senti
				juurde.
b) 5— 8 „	5 „	—	9,7 „	iga järgmise
	6 „	—	11,4 „	kuu eest eel-
	7 „	—	13,1 „	misele kuule
	8 „	—	14,8 „	1,7 senti
				juurde.
d) 9—12 „	9 „	—	16,0 „	iga järgmise
	10 „	—	17,2 „	kuu eest eel-
	11 „	—	18,4 „	misele kuule
	12 „	—	19,6 „	1,2 senti
				juurde.

2. Jaama juures, 61 m ja enam laadimiseteest.

a) 1— 4 kuud:	1 kuu eest	—	1,0 senti m ²	iga järgmise
	2 „	—	2,0 „	kuu eest eel-
	3 „	—	3,0 „	misele kuule
	4 „	—	4,0 „	1,0 senti
				juurde.
b) 5— 8 „	5 „	—	4,7 „	iga järgmise
	6 „	—	5,4 „	kuu eest eel-
	7 „	—	6,1 „	misele kuule
	8 „	—	6,8 „	0,7 senti
				juurde.

d) 9—12	„	9 kuu eest	—	7,0 senti m ²	iga järgmise
10	„	„	—	7,2 „	kuu eest eel-
11	„	„	—	7,4 „	misele kuule
12	„	„	—	7,6 „	0,2 senti
					juurde.

3. Jaamade vahel raudteeliini ääres.

0,25 senti m² eest kuus, kauguse peale vaatamata.

II. Laduplatsid parvetuskanalite, jõgede, mere ning järvede kallastel, kauguse peale vaatamata — 0,25 senti m² eest kuus.

III. Kõigi teiste laduplatside eest metsas, veoteede ääres j.n.e. mis maksu alla kuuluvad, tuleb võtta 0,10 senti m² eest kuus.

k) *Kalandus.*

§ 219.

Kalapüüki vabariigi vetes teostatakse Kalapüügi seaduse (RT 43 — 1923) ja selle täienduseks antud määruste kohaselt.

RT 43 — 1923, 59/60 — 1924, 37 — 1926, 66 — 1926, 42 — 1927, 38 — 1928.

§ 220.

Igast Kalapüügi seaduse rikkumisest peab metsaametkond viibimata teatama politseile või piirivalvele.

§ 221.

Metsavalitsuse valdamisel olevate veekogude või veekogude osade väljarentimiseks määratakse kindlaks nende rent ja seatakse üles eritingimused juhatuskirja (lisa nr. 7 ja 7-a) kohaselt.

§ 222.

Kalapüügi õiguste väljapakkumine sünnib Keskasutuse poolt määratud ajal ja kohas, kusjuures alghinnaks võetakse Juh. I o. § 221 korras välja arvatud rent.

Kalapüügi õigused renditakse välja lepingutega, mis sõlmitakse sellekohastel trükitud lepingu plankettidel. Enampakumise toiming kuulub Keskasutusele kinnitamisele.

§ 223.

Metsaametnikule ei või välja rentida kalapüügi õigust riigile kuuluvates veekogudes.

§ 224.

Suuremates veekogudes kalapüügi õiguste rentimistel tuleb kohalikkudele kalameeste-ühingutele eesõigus anda, kuna säärastel kohtadel, kus üksiku kalapüüdja elumaja asub vähema püügi piirkonna juures, tuleb endisele korralikule püügiõiguse kasutajale eesõigus anda.

§ 225.

Vähemate järvede kalapüügiõiguste rentimisel tuleb eesõigus anda senistele rentnikkudele, kui nad veekogu produktiivsust on suutnud tõsta.

Eesõiguste andmise otsustab lõplikult Põmini juhatuskirjas (Lisa nr. 7) ettenähtud renditingimuste ühtlustamise komisjon.

§ 226.

Kalapüügi alal esinevatest arusaamatustest ja küsimustest, mille selgitamiseks ja otsustamiseks metsaülemal puuduvad eriteadmised, kannab viimane ette Keskasutusele.

§ 227.

Kalapüügi õiguste väljarentimisel tuleb võtta renditingimuste korraliku täitmise tagatiseks igal juhul terve aastarendi summa.

§ 228.

Kalapüügi õiguste väljarentimisel võetakse rendilepingusse tingimus, et käsiõngega kalapüügi õigus jääb rendileandjale.

§ 229.

Käsiõngega kalapüügi load rentimata ja renditud vetes annab metsaülem välja kõrvalkasutuste piletitega „Riigi metsamüügi ja kõrvalkasutuste taksides“ avaldatud hinnaga.

§ 230.

Vähjapüügi load (Kalapüügi seaduse RT 43 — 1923 korras) annab metsaülem välja kõrvalkasutuste piletitega „Riigi metsamüügi ja kõrvalkasutuste taksides“ avaldatud hinnaga.

l) Muud kõrvalkasutused.

§ 231.

Käesolevas juhendis loetlemata kõrvalkasutused võib metsaülem lubada kõrvalkasutuste piletitega „Riigi metsamüügi

ja kõrvalkasutuste taksides“ avaldatud hindadega. Kasutuste lubamisel silmas pidada Juh. I o. § 181 nõudeid.

m) Tarbeüksuste raamat.

§ 232.

Kõik metskonna tarbemaa üksused, millel on olemas kindlad piirid, kantakse „Tarbemaa üksuste raamatusse“.

Metsaheinamaade kohta, millel puuduvad kindlad piirid ja mis välja antakse ühekordseks heinategemiseks, peetakse vastav nimekirj.

n) Jahiasjandus.

§ 233.

Metsloomade kaitset ja jahiasjanduse korraldamist teostatakse erikorralduste (Lisa nr. 8—12) kohaselt.

10. Metsaametnikkude ja metsavahtide palga- ja palgarendimaad. Korterid.

§ 234.

Metsaülemale antakse palgalisana korteriks võimalust mööda kuni 5 tuba ühes kõrvalruumidega (tall, ait, küün, kuur j.n.e.).

Määr. Põlmini amet. palgalisade kohta (RT 83 — 1923)

Riigiasut. koos. ja riigiteen. palkade s. (RT 27 — 1927) § 5 c.

§ 235.

Metsaülema abile antakse korteriks kuni 4 tuba ühes kõrvalruumidega.

RT 85 — 1923. RT 27 — 1927.

§ 236.

Metsnikkudele ja metsavahtidele antakse eluruumideks kuni 3 tuba ja tarvilikud kõrvalhooned.

RT 85 — 1923. RT 27 — 1927.

§ 237.

Kantseleiruumideks ja asjaajaja ning kantseleiametnikkude korteriks antakse võimalust mööda kuni 3 tuba.

RT 85 — 1923. RT 27 — 1927.

§ 238.

Metsaülematele, abimetsaülematele, metsnikkudele ning asjaajajatele, kellele pole võimalik anda riigi korterit, maksetakse korteri üürirahaks tegelikult maksetav üür, kuid mitte üle 20% saadavast palgast.

Vabariigi Valitsuse otsus 2. XI. 1927 a.

§ 239.

Metskondade ametnikkudele ja teenijatele antakse riigimetsast tasuta küttepuid Vabariigi Valitsuse sellekohaste määruste alusel (Juh. II o. § 109 ja selle juurde lisa nr. 6).

Puude ülestöötamine ja vedu sünnib ametnikkude eneste kulul. Nende puude edasimüümine on keelatud.

Põlmini ametnik. palgalisade määr. muutm. määrus (RT 161/162 — 1925).

§ 240.

Väljaspool linnade ja alevite administratiiv- või metsapiire asuvatele metsaülematele antakse aiamaad kuni 3 ha ja rohumaad 1 hobuse ja 2 lehma pidamiseks, aga mitte üle 10 ha.

Metsaülema abidele antakse aiamaad kuni 1 ha ja rohumaad 1 lehma pidamiseks, aga mitte üle 3 ha.

Määr. maalasuvate Põlmini ametn. asukohtade kohta (RT 85 — 1923).

§ 241.

Metsaametnikke varustatakse rohumaa eeskätt metsa piirkonnas olevate rohumaa arvel.

RT 85 — 1923.

§ 242.

Metsa sees või metsaga ühenduses olevatest endistest metsaametnikkude kohtadest luuakse tarviduse järgi metsaülematele asukohad kuni 20 ha maaga ja metsaülemaabidele asukohad kuni 15 ha maaga.

RT 85 — 1923.

§ 243.

Metsaametnikkude kohtade osad, mis üle ülaltähendatud normide ulatavad, määratakse kasutamiseks Põllutööministri otsuse järgi kas eraldi rendiüksusena või metsa külge liitumise teel, või lisarendi eest metsaametnikkudele, kui need maatükid iseseisva majapidamise moodustamiseks kohased ei ole.

RT 85 — 1923.

§ 244.

Juh. I o. §§ 240—243 korras antud maade eest maksavad ametnikud normaal rendi.

RT 85 — 1923.

§ 245.

Ametnikkude kulul endistele palgamaadele või Juh. I o. §§ 240—243 korras neile renditavatele kohtadele istutatud viljapuud ei kuulu rendi alla.

RT 85 — 1923.

§ 246.

Oma rendimaa peal lasuvad naturaalkohustused ja maksud peavad metsaülemad ja abimetsaülemad ise ära tasuma.

§ 247.

Keskasutuse nõusolekul võib abimetsaülemate rendimaa normi suurendada kuni 15 ha ja metsaülematele kuni 20 ha neil juhtudel, kui ametnikkudele kasutamiseks antakse uudismaa.

1. On ametnikul rendimaad kasutada $\frac{1}{4}$ või vähem kui $\frac{1}{4}$ ettenähtud normist, siis on lubatud uudismaad üles harida: abimetsaülemal kuni 11,25 ha ja metsaülemal kuni 15 ha.

2. On ametnikul rendimaad kasutada $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ettenähtud normist, siis on lubatud uudismaad üles harida: abimetsaülemal kuni 7,5 ha ja metsaülemal kuni 10 ha.

3. On ametnikul kasutada $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ ettenähtud normist, siis on lubatud uudismaad üles harida: abimetsaülemal kuni 3,75 ha ja metsaülemal kuni 5 ha. Uudismaa ülesharimise kava tuleb Keskasutusele läbivaatamiseks esitada koos skitsi ja kirjeldusega.

Vabariigi Valitsuse otsus 5. V. 1926 a. Põlmini res. 29. VI. 1926 a. nr. 3604.

§ 248.

Metsnikkudele ja metsavahtidele antakse maa tasuta kasutada vastava asunduse keskmise normaaltalu pooles suuruses, kuid mitte üle 15 ha. Kohtadel lasuvad naturaalkohustused kannavad koha kasutajad.

RT 85 — 1923.

§ 249.

Juhul, kui metsnikkudele ja metsavahtidele endiste korralduste järgi maad suuremal määral kasutada antud, kui Juh. I o. § 248 ette nähtud, võetakse need maad planeerimisele ja

palgamaa normist üle ulatavad osad määratakse kasutamiseks Põllutööministri otsuse järgi kas eraldi üksustena või metsa külge liitmise teel, või lisarendi eest metsaametnikkudele, kui need maatükid iseseisva majapidamise moodustamiseks kohased ei ole.

RT 85 — 1923.

§ 250.

Metsaülem võib metsaametnikkudele ja metsavahtidele lubada nende palga- ja palgarendimaadelt ilma raiepiletita puid raiuda, mille läbimõõt kannult alla 10 sm, kui raiumine sünnib heina- või karjamaa puhastamise huvides ja kui materjale ei müüda.

Põlmini otsus 23. IV. 1927 a.

§ 251.

Likvideeritud ja likvideeritavate metsaametnikkude ja metsatööliste kohtade saamiseks põlise pidamise õigusega antakse eesõigus senistele kasutajatele, kui nad ise või nende perekonnad neid kohti palgamaana või rendi alusel pidanud kuni 11. XI. 1918 a.

Maasead. §§ 15, 20, 22 ja 23 muutm. s. (RT 1 — 1927) § 22 märkus. M. t. m. § 37.

§ 252.

Likvideeritud ja likvideeritavate metsaametnikkude ja metsatööliste kohtade korralikud pidajad, kes kohti kasutanud vähemalt 3 aastat, võivad seniseid kohti rendile saada tähtajaliste rendilepingute alusel (Juh. I o. §§ 198—202), millelt nad ajajooksul võivad põlisele pidamisele üle minna seaduses ettenähtud korras.

Põlmini otsus 9. XII. 1927.

§ 253.

Metsaametnikkude ja metsavahtide käes palga- või rendimaana kasutada olevate maade edasirentimine on keelatud.

Algajad ametnikud ja säärase palga- ja rendimaade kasutajad, kes eriti ebasoodsate tingimuste tõttu oma maid ise majandada ei saa, võivad maid Keskasutuse nõusolekul edasi anda pooleterale tingimusega, et põhk ja sõnnik jääksid kohale.

§ 254.

Metsaülemaga sõlmib üheaastased palgarendimaa lepingud Keskasutus, abimetsaülemaga — metsaülem. Kui palgarendi-

maa suhtes uusi korraldusi ei järgne ja ametnik ametikohalt ei lahku, pikendatakse leping automaatselt järgmise aasta peale. Viimane asjaolu tuleb rendilepingus täiendava punktiga fikseerida.

§ 255.

Metsaametnikkude palga-rendimaa lepingud hoitakse alal metskonna kantseleis. Metsaülem peab valvama, et rendilepingud oleksid täpselt täidetud, rent õigel ajal tasutud ja Tempelmaksu seadusest (RT 45 — 1928 § 27 p. 2) kinni peetud. Kui rent õigeks ajaks tasumata, tuleb see ühes viivitus %%-dega sisse nõuda. Metsarevidendid valvavad väljasõidu kordadel, et käesoleva paragrahvi nõudest kinni peetaks.

§ 256.

Metsaülema või abimetsaülema ametist lahkumisel lahendatakse maakasutamise vahekord riigi, senise ja uue kasutajate vahel lepingus ettenähtud korras.

§ 257.

Metsniku või metsavahi ametikohalt lahkumisel lahendatakse maakasutamise vahekord riigi, senise ja uue kasutaja vahel M. S. § 62¹ alusel.

§ 258.

Metsaametniku või metsavahi teenistusest vabastamisel tulevad viimase ametikorter ja kõrvalhooned viibimata administratiivkorras vabastada, arvesse võttes asjaolu, et ametnikule tarvitada antud hooned ainult teenistuse vältusel tema kasutada võivad olla ja teenistusest lahkumisel riigi korraldusse üle peavad minema.

Vene Senati seletus 2. X. 1901.

§ 259.

Metsaametniku või metsavahi surma korral võivad kadunu ülespidamisel olnud perekonnaliikmed ja ülenevad sugulased kolme kuu jooksul tarvitada tema teenistusekorterit.

Riigiteenistuse s. (RT 149 — 1924) § 21.

§ 260.

Metsaametnik või metsavaht, kes vabastatakse teenistusest parandamata haiguse pärast, võib kolme kuu jooksul pärast vabastamist tarvitada teenistusekorterit.

Riigiteenistuse s. (RT 149 — 1924).

§ 261.

Metsaametnikud ja metsavahid peavad nende kasutada olevas riigi-korteris ülematele ametisõitude puhul tasuta ululust andma.

§ 262.

Metsatöölise kohad antakse alalistele metsatöölisele kasutada vastavate töö- või töölisekoha kasutamise normaallepingutega.

11. Ehitus- ja parandustööd.

a) Üldosa.

§ 263.

Uute hoonete ja kaevude ehitamise ning hoonete parandamise vajadusel seatakse koha peal kokku vajadusakt komisjoni poolt, mis koosneb: metsaülemast, kui esimehest, liikmed — abimetsaülem ja kohalik metsnik.

Märkus: Metskondades, kus metsaülemal abi ei ole, oleks komisjoni liikmeteks kohalikud metsnik ja metsavaht.

§ 264.

Hoonete ehituse- kui ka parandusetööd tulevad jaotada kahte liiki ja vastavalt sellele kahes järjekorras teostada:

a) Hoonete ehitamisel tulevad esimesse järjekorda üles võtta elumajad ja laudad, kus need kas puuduvad, või täiesti kasutuskõlbmatud on ja muud edasilükkamata juhud. Ülejäänud osa kavatsusi tuleb asetada teise järjekorda, näit. hooned, mis veel aasta-kaks kasutuskõlblikud või kus korteriküsimus end ajutiselt teisel teel annab lahendada.

b) Hoonete parandamise juures tulevad esimesse järjekorda võtta need tööd, mis on tarvilikud hoonete hävinemise ja tulekahju ärahoidmiseks (katused, tuleasemed, vundamendid, mädanenud seinapalgid j.n.e.), teise järjekorda puhastuseks ja korrashoiuks tarvilikud tööd (värvimine, tapeetimine, vooderdamine j.n.e.).

§ 265.

Kõik vajadusaktid esitatakse läbivaatamiseks metsarevidendile, mis kõige otstarbekohasemalt on teostatav revidendi metskonnas viibimise puhul. Revident, aktid läbi vaadanud, varustab need oma märkusega, kusjuures tuleb silmas pidada Juh. I o. § 264 nimetatud tööde järjekorda.

§ 266.

Juh. I o. § 265 korras läbi vaadatud vajadusaktide kohaselt võetakse tööd uue aasta eelarve kavasse.

§ 267.

Tööd viiakse läbi lubatud krediidi piires majanduslikul teel või vähempakkumisel, neid välja andes ettevõtjatele.

Majanduslikul teel töid teostades jääb metsaülemale otsustada, kas töid päevatöölistega ära teha, tükiviisi välja anda või töö tervelt lepingu põhjal välja kaubelda kokkulepitava tasu eest, lubatud krediidi piirides. Viimasel juhul tuleb küsida Keskasutuse nõusolekut, tehes vastava ettepaneku. Sealjuures on metsaülem täiel määral vastutav, et tööde väljaandmisel riigi huvid oleksid kaitstud.

Riigi töövõtete ja hangete seadus § 129.

§ 268.

Ei ole metsaülemale arvates mõne töö läbiviimine majanduslikul teel küllalt soodus, tuleb esineda vastava ettepanekuga Keskasutusele, kes, kui see otstarbekohasemaks osutub, töö määrab vähempakkumisele. Tööde väljapakkumine sünnib Riigi töövõtete ja hangete seaduses ettenähtud korras.

§ 269.

Vähempakkumise toiming, viimasega ühenduses sõlmitud lepingud ja nende põhjal välja antud tööde vastuvõtmise aktid (Juh. I o. § 272) kuuluvad Keskasutuse kinnitamiseks.

§ 270.

Tööde korraldajaks ja tehniliseks järelevalvajaks on metsaülem või tema poolt määratud asemik.

§ 271

Tööde korraldamisel on käsitamiseks Teedeministeeriumi poolt välja antud „Ehitusetööde tehnilised nõuded ja tingimused“, 1928 a. väljaanne.

§ 272.

Hoonete ja kaevude ehituse- ja parandusetööde ülevaatuse ja vastuvõtmise kohta seatakse koha peal kokku akt, komisjoni poolt Juh. I o. § 263 tähendatud koosseisus. Nimetatud aktis tähendatakse ära tööde tegelik väärtus, s. o. kõigi ära tarvitatud

materjalide hulk ja hind (puumaterjal taksihinna järgi) ja töökulul. Akt lisatakse kuu kulude aruande juurde.

Märkus 1: Erijuhtudel määratakse vastuvõtmise komisjoni koosseis Keskasutuse poolt.

Märkus 2: Vähempakkumisel välja antud tööde vastuvõtmise aktis loetakse üles ainult tehtud tööd, kuna materjalidest nimetatakse üksi tasuta antud puumaterjali hulk ja väärtus taksihinna järgi ja selle ülestöötamisekulud.

§ 273.

Ehituse- ja suuremate parandusetööde läbiviimine tuleb korraldada võimalust mööda kahes järgus, s. o. esimesel majanduseaasta talvel üles töötada puumaterjal, samuti kokku korjata tarviline arv kiva ja need kohale vedada ühes teiste materjalidega, kuna järgneva majanduseaasta suvel ehitusetööd teostatakse.

Eelnimetatud materjalide ülestöötamine sünnib, kui krediit seda võimaldab, Keskasutuse vastava korralduse järgi.

§ 274.

Ehituse- ja parandusetöödeks ostetud materjalid, samuti ülestöötatud puumaterjalid arvestatakse materjalide raamatus (Vorm nr. 6).

§ 275.

Riigi hoones elav vanem ametnik on majavanem, kes on ühtlasi kohustatud teatama igasugustest rikestest elumaja ja selle juurde kuuluvate kõrvalhoonete juures ning järele valvama, et elanikkude hooletuse läbi kahju ei tekiks.

b) Uued ehitused.

§ 276.

Juh. I o. §§ 263—265 korras kokku seatud vajadusaktid esitatakse pärast ülevõtmist metskonna järgneva majanduseaasta eelarvesse Keskasutusele, kes üles seab üleriiklikku ehitusetööde kava ja järjekorra.

Märkus: Ehituste kohta, mis aktide kohaselt järjekorda üles võetud, kuid esialgu teostamata jäänud krediidi vähesusel, ei ole tarvis ettepanekuid järgneval aastal korrata, vaid need ainult näidata uue aasta eelarve andmetes, sealjuures tähendades, millal vajadusakt Keskasutusele esitatud.

§ 277.

Metsateenijatele ehitatavad hooned on tüübilised (üldplaani järgi), kuna erijuhtudel projekteeritakse plaanid vajaduse kohaselt. Projektid ning eelarved seab kokku Keskasutus.

§ 278.

Majanduseaasta algades määrab Keskasutus, esitatud aktide ja eelarve tarvis saadetud andmete järgi krediidi metskondadele ja saadab välja kinnitatud eelarved ühes plaanidega, mille järgi teostatakse ehitused.

§ 279.

Vähemad ehitused, nagu metsnikkude ja metsavahtide elumajad ühes kõrvalhoonetega, viiakse läbi majanduslikul teel, kuna suuremad tööd tulevad väljaandmisele vähempakkumisel Juh. I o. §§ 267—269 kohaselt.

Riigikontrolli Tsiiviilosak. kiri nr. 8250 — 15. XI. 1926 a.

§ 280.

Ehitusetööde lõppedes teatab metsaülem sellest Keskasutusele, kes tööde ülevaatuse ja vastuvõtmise komisjoni määrab. (Juh. I o. § 272.)

§ 281.

Valmishitus kantakse kinnisvara raamatusse koguväärtuses Juh. I o. § 272 kohaselt kokku seatud akti järgi.

§ 282.

Silmas pidades, et piiratud krediitide tõttu ei saa kõiki kõrvalhooneid üles ehitada, võib vähema tähtsusega kõrvalhoonete, nagu kuuride, küünide j. t. ehitus sündida metsateenijate omal jõul, riigi poolt metsas kannu pealt tasuta antavast puumaterjalist. Materjalide andmine sünnib Keskasutuse igakordsel loal.

Metsaseaduse § 59 märk. II kohaselt jääb eelnimetatud ehituse püstitajal, kui viimane antud puumaterjali taksihinna on riigile tasunud, õigus hoonet koha pealt ära vedada või oma järeletulijale edasi müüa või rentida, ühe aasta jooksul kohalt lahkumise päevast arvates. Ei tee ta seda — langevad hooned tasuta riigile.

Märkus: Kui keegi metsateenijaist nõus on hoonet riigi poolt antud puumaterjalist üles ehitama Metsaseaduse § 59 märkus II ettenähtud õigust kasutamata, s. o. ehi-

tuse tasuta riigile jätab, siis tulevad sarnased ehitused pärast valmistaamist (või ehitaja vahepeal töödest loobumist) komisjoniga üle vaadata, tehtud tööd riigi tööde normide ja hindade kohaselt ära hinnata ja ühes antud puumaterjali väärtusega — kogusummas kanda kinnisvararaamatusse. Säärastel juhtudel tuleb ehitajalt enne ehituse algust allkiri võtta, et ta nõus on omal jõul hoone püstitama ja mingisuguse tasunõudmisega hiljem ei esine.

c) Parandusetööd.

§ 283.

Hoonete parandamisel Juh. I o. §§ 263—265 korras kokku-seatavates vajadusaktides määratakse kindlaks, missuguses osas hoone remontimisele tuleb, kusjuures aktis olgu näidatud täielik tööde nimekiri ühes kõigi tarvilikkude mõõtudega.

§ 284.

Ümberehitusetööde juures, kui sellega muutub hoone põhiplaan, seatakse kokku lisaks vajadusaktile hoone plaan, s. o. põhiplaan ja läbilõige, millel punasega tuleb näidata muudatused. Plaanile tulevad märkida kõik tarvilikud mõõdud ja ühtlasi näidatata milleks igat ruumi kasutatakse.

§ 285.

Majanduseaasta algades jaotab Keskasutus aasta-eelarvega lubatud krediidi Juh. I o. § 266 tähendatud eelarve andmete järgi metskondadele, kus tööd lubatud summa piirides tulevad täide viia.

§ 286.

Tööd, mille summa on alla Kr. 200.—, teostatakse metsaülema poolt vajadusaktide põhjal, ilma kinnitatud eelarveta. Eelnimetatud tööde lõppedes lisatakse kuuaruande juurde täielik tehtud tööde nimekiri ühes kirjelduse ja töökuluga, kus ühtlasi kõik äratarvitatud materjal, arv ja hind on tähendatud (Juh. I o. § 272).

Märkus: Tööde tükeldamine ei ole lubatav, vaid parandused tulevad läbi viia terves hoone üksuses.

§ 287.

Tööde läbiviimine, millede väärtus on Kr. 200.— või ülessele, sünnib tehniliste eelarvete põhjal, mis kokku seab ja kinnitab Keskasutus.

§ 288.

Eelarvete kokkuseadmiseks esitab metsaülem Keskasutusele vajadusakti ühes kõigi tarvilikkude andmetega (Juh. I o. §§ 283 ja 284), mille põhjal Keskasutus eelarved kokku seab ja kinnitatult metsaülemale täitmiseks saadab.

Märkus: Üksikute suuremate parandusetööde ja ümberehituste kavad, mis tulevad teostamisele esimeses järjekorras, esitab metsaülem Keskasutusele enne uue majanduseaasta algust — talvekuudel, et seega võimaldada suuremate tööde eelarvete kokkuseadmist enne tööde hooaega.

§ 289.

Hoonete parandusetööd viiakse läbi Juh. I o. §§ 267 ja 268 ettenähtud korras.

Riigikontrolli Tsiviilosak. kiri nr. 1222 — 12. IX. 1927 a.

§ 290.

Vähemad hoonete korrashoiu tööd, nagu uste ja akende parandamine, katuste lappimine, ahju ja korstnate saviga määrimine j.n.e. tulevad ära teha metsateenijate omal jõul riigi poolt antavast materjalist.

d) Hoonete hindamine ja likvideerimine.

§ 291.

Maaseadusega võõrandatud maadel asuvad ehitused, mis kuuluvad metsaülemate valitsemisele, hinnatakse Põlmini „Juhtnööride Maaseadusega riigistatud maadel asuvate ehituste hindamiseks“ (RT 29 — 1927) alusel.

§ 292.

Kasutusekõlbmatud ehitused, mille järgi riigil ei ole vajadust, määratakse müügile võistluspakkumise teel. Müük sünnib M. t. m. §§ 105—106 ettenähtud korras (Riigi Teataja 71 — 1926). Hoonete müügiks tuleb küsida metsarevidendi nõusolek.

§ 293.

Äravedamiseks määratud hoone müügi korral sõlmitakse ostu-müügileping vastava vormi kohaselt.

§ 294.

M. t. m. §§ 105—106 nimetatud ringkonna riigimaade valitseja asemel toimetab müüki metsaülem, kuna pakkumise toiming ja sõlmitavad lepingud kuuluvad kinnitamiseks Kesk-asutusele.

12. Erametsad. Omavalitsuste metsad. Metsanduslikkude teadmiste levitamine.

§ 295.

Era- ja omavalitsuste tulundus- ja kaitsemetsad kuuluvad metsahoiu määruste alla, mis sisalduvad Metsaseaduse V. raamatus. Riigi metsaametkond peab valvama, et tähendatud metsade omanikud täpselt kinni peaks metsahoiu määrustest ning määruste rikkumise puhul talitama seaduses ettenähtud korras.

M. S. §§ 710—760. Põlmini määrus RT 89 — 1923 § 9.

§ 296.

Erametsade lihtsustatud majandusekavade kokkuseadmisel võetakse aluseks raieringid: okasmetsas — 80 a., lehtmetsas — 40 a.

Põlmini m. RT 89 — 1923 § 6.

§ 297.

Metsaametnikkudel tuleb metsaomanikkude soovi korral viimastele metsatehnilistes küsimustes nõu anda.

M. S. § 730.

§ 298.

Metsakultuur-materjali andmise kord metsaomanikkudele on ette nähtud Juh. I o. §§ 73—79.

M. S. § 632.

§ 299.

Metsamajanduslikkude teadmiste levitamiseks ning metsakultiveerimise alal juhtnööride ja näpunäidete andmiseks maa-pidajatele määratakse igal kevadel üleriiklik „metsa-nädal“.

§ 300.

„Metsa-nädala“ kestvausel peavad metsaametnikud korraldama metsamajandust käsitavaid kõnekoosolekuid ja loenguid; korraldama koolidele, seltsidele ja seltskondlikkudele organisatsioonidele jalutuskäike ja ekskursioone metsa, andes seejuures vastavaid seletusi; korraldama noorsoole ja seltsidele metsa-istutamise- ja külvitöid; levitama metsanduslikku kirjandust ja teadmisi; metskondadest välja andma tasuta puutaimi ja seemneid (Juh. I o. §§ 73—79), korraldama ühiselt tuiskliivade kinnitamisetöid, parkide korraldamist ja ilupuude istutamist; eramaadel, kui maapidaja selleks soovi avaldab, juhatus andma põllumajanduseks kõlbmata maade metsamiseks.

Eesmärgi saavutamiseks astuvad metsaametnikud ühendusse koolijuhatajatega, maa- ja jaoskonna agronoomidega ja teiste asjast huvitatud isikutega.

Riigi koolivalitsuse ringk. 17. IV. 1928 a. nr. 24325.

§ 301.

Juh. I o. § 300 täitmisest informeerivad metsarevidendid ja metsaülemad iga aasta 1. juuliks üksikasjaliselt Keskassutust.

13. Metsamaade planeerimine ja vahetamine. Teede rajamine.

a) Planeerimise ettevalmistamine.

§ 302.

Kõik maasoovid, mis esitatakse riigiasutustele, juhitakse lõpuks maakorralduse komisjoni alalise liikme kätte planeerimistööde ettevalmistamiseks.

Riigimaade planeerimise tehnilised juhtn. RT 46 — 1927 a.
§ 3.

§ 303.

Riigimaade planeerimise kord on ette nähtud Riigimaade planeerimise tehnilistes juhtnöörides (RT 46 — 1927, 66 — 1928 ja 44 — 1929. V. ka M. t. m. §§ 53, 54-a ja 59).

§ 304.

Maaseadusega võõrandatud mõisade metsad ei kuulu jagamisele, vaid jäävad riigi omanduseks. Põllutöoministril on õigus määrata planeerimisele maapidajatele põliseks pikaajaliseks või

tähtajaliseks tarvitamiseks: a) metsamaid, mis tarvilikud põllumajanduslikuks otstarbeks ning selleks kõlbulikud; b) lahusolevaid metsatükke; d) piiri õiendamiseks, linnade ja alevite laiendamiseks, suvitusekohtadeks ja eluasemete kohtadeks (viimaseks otstarbeks eriti maanteed ääres) tarvilikke metsamaid.

Maaseaduse §§ 15, 20, 22 ja 23 muutmise seadus (RT 1 — 1927) § 23 ühes märkusega.

§ 305.

Üksikuteks metsatükkideks § 304 mõtte kohaselt tuleb lugeda metsa massiividest lahutatud üksikuid metsamaatükke kuni 50 ha suuruseni, niisama ka põllumajandusl. kõlvikute vahele välja ulatavaid väiksemaid kitsaid metsa maaribasid.

Riigimaade planeerimise tehnilised juhtnöörid RT 46 — 1927 § 10.

§ 306.

Planeerimisel tulevad puutumata jätta kõik kaitsemetsad, erilise väärtusega metsamaad, kuivad, õhukese huumuse kihiga liivanõmmed kui ka teised tüübilised, ainult metsa kasvatamiseks kõlbulikud metsa maa-alad ning tuulekindlad metsaribad põhja ja õhtu poolt küljest. Kui siiski tarvilikuks osutub ümbruskonna majapidamiste elujõuliseks muutmiseks metsamaad planeerida, siis tuleb metsapiir niikaugele ette näha, kus mets tuule vastu kaitstud oleks.

RT 46 — 1927 § 11.

§ 307.

Piiride õiendamiseks võib tarbekorral tuulekaitse metsaribadele põllumajanduslikkudest kõlvikutest juurdelõikeid teha.

RT 46 — 1927 § 11.

§ 308.

Metsavaesemates maakohtades võib metsamaade vähendamist ainult tungivate tarviduste ja kaaluvate põhjustel korral ette võtta.

RT 46 — 1927 § 11.

§ 309.

Metsamaade kohta, mis Riigimaade planeerimise tehniliste juhtnööride järgi tarvilik määrata kruntideks või juurdelõigeteks planeerimiseks, valmistab maakorraldaja igal juhul joonestuse, millele juurde lisatakse metsamaa planeerimise vajaduse kirjeldus ja kohaliku metsaülevaate seisukoht. Juhul, kui metsavalituse kohalikud esindajad tarviliku metsamaa planeerimiseks nõus-

oleku on andnud, viib maakorraldaja planeerimise ettevalmistuse lõpule. Enne planeerimiseks ülesseatud põhjuste kinnitamist (Tehnilised juhtnöörid § 38) esitab maakorralduse komisjoni alaline liige toimetuse maakorralduse ametile Põllutööministrilt metsamaa planeerimiseks loa saamiseks Maaseaduse § 23 märkuse alusel.

Juhtnöörid — RT 46 — 1927 § 12, RT 41 — 1929 § 12¹.

§ 310.

Metsavalitsuse valdamisel olevate põllumajanduslike maade planeerimiseks ei ole tarvis Põllutööministri nõusolu, kuid metsaülemal tuleb igal üksikul juhul kaaluda, kas metsaga ühenduses olevate põllumajanduslike maatükkide äraplaneerimine on otstarbekohane; eitaval korral protestiga esineda riigimaade korralduskomisjonis oma seisukohta motiveerides. Metsa sees olevate ja metsaga ümbritsetud põllumajanduslike maade äraplaneerimisele lubamiseks peab metsaülem revidendi kaudu Keskasutuse nõusolu nõutama.

§ 311.

Endiste renditalude planeerimisel peab maakorraldaja kaardil märkima ja looduses piirama talu piiridesse jäänud katastri metsa pinna. On see aga mingil põhjusel võimata, tehakse sellekohane märkus esilduse aktis.

Tehnilised juhtnöörid RT 46 — 1927 § 57.

b) *Planeerimise kava esildamine, läbivaatamine ja kinnitamine.*

§ 312.

Maamõõtja esildab kokkuseatud planeerimiskava kohalikele elanikkudele, asjast huvitatud isikutele ja asutustele selleks määratud ajal ja kohal kohaliste ringkonnavalitseja ja metsaülema ning vallavolikogu esindaja juuresolekul. Esildamisest peab maamõõtja metsaülemale kas kirjalikult või telefonogrammiga vähemalt 3 päeva ette teatama.

M. t. m. § 53 ühes märkusega.

§ 313.

Kaebusi kava kohta võib metsaülem anda kirjalikult maakorralduse komisjoni alalise liikme kaudu riigimaade korralduskomisjonile kümne päeva jooksul, arvates planeerimise kava esilduse päevast. Ühtlasi informeerib metsaülem üksikasjaliselt metsarevidenti kaebusest ja selle motiividest (v. § 315).

M. t. m. § 54 a.

§ 314.

Sissetulnud planeerimise kavad ja nende peale antud kaebused vaadatakse läbi riigimaade korralduskomisjoni avalikul

koosolekul. Isikutele, kes planeerimise kava vastu kirjalikud kaebused komisjonile esitanud, ja asjast huvitatud pooltele antakse koosoleku päevast teada nimeliste kutsetega.

M. t. m. § 56 märkus. Tehnil. juhtnõõrid (RT 46 — 1927) § 64.

§ 315.

Riigimaade korralduskomisjonis on metsavalitsuse esindajaks (M. t. m. § 8) metsarevident. Kui metsarevidendil võimalik ei peaks olema komisjoni koosolekutest isiklikult osa võtta, võib ta selleks volitada lähema metsaülema.

Põlmini määrus 21. I. 1925 a. (RT 11/12 — 1925).

§ 316.

Riigimaade korralduskomisjoni otsuste peale protesti avaldamiseks esitab metsavalitsuse esindaja (v. § 315) vastava materjali ühe nädala jooksul Keskasutusele, kes planeerimise peakomisjonis protestiga esineb.

(v. ka MMP käsukiri 19 — 1927 a. § 2 a). M. t. m. § 59.

§ 317.

Kõigist jõusseastunud planeerimise otsustest, mis puudutavad metsavalitsuse maid, peavad riigimaadevalitsejad metsaülematele teatama.

Riigimaade val. ringk. 14. II. 1929 a. nr. 15.

§ 318.

Metsamaadest või metsatöölise kohtadest loodud üksused ei lähe planeerimisega Riigimaade ameti korraldusse, vaid selleks on igakord tarvilik Keskasutuse nõusolu ja maade üleandmise kohta tuleb kokku seada vastav akt.

Riigimaade val. ringkiri 26. VI. 1928 a. nr. 68.

d) Kaitseliidu harjutusplatsid.

§ 319.

Kaitseministri nõudmisel võib Põllutööministeerium riigimaadest eraldada maatükke kaitseliidu harjutusplatsideks, kuni 3 ha iga plats, ja need üle anda kaitseliidu ülema korraldusse tasuta tarvitamiseks.

V. V. otsus 23. III. 1925 a., protokoll 33 p. X.

e) Metsamaade vahetamine.

§ 320.

Maade vahetamise kord on ette nähtud „Riigi- ja eramaade vahetamise juhtnõõrides“, R.T. nr. 72 — 1926 a.

§ 321.

Riigimaide võib eraomanduses olevate maade vastu vahetada: 1) riigimaade planeerimise korras või 2) maakorralduse seaduses (R.T. nr. 23 — 1926 a.) ettenähtud korras ja alustel.

Juhtnöörid (RT 72 — 1926) § 1.

§ 322.

Riigimaade planeerimisel tuleb piiride õiendamiseks ja eraldi tükide kaotamiseks võimaluse korral läbi viia maade vahetust.

Juhtnöörid (RT 72 — 1926) § 2.

§ 323.

Metsavalitsuse valitsemisel olevate maade vahetamiseks on tarvilik Keskasutuse nõusolek. Keeldub viimane nõusolekut andmast, otsustab küsimuse Põllutööminister.

Juhtnöörid (RT 72 — 1926) § 3.

§ 324.

Vahetatavate maatükkide väärtus peab ühesugune olema. Erandlikkudel juhtudel tasutakse väärtuse vahe hiljemalt 3 aasta jooksul rahas.

Juhtnöörid (RT 72 — 1926) § 6.

§ 325.

Vahetatavate maade päraldised (hooned, viljapuud, mets j.n.e.) jäävad endisele omanikule, kui nende omandamiseks uus omanik soovi ei avalda ja endine omanik on kohustatud päraldise likvideerima 6 a. jooksul. Põllutööministeerium võib tarbekorral maaga päraldiste väärtust tasuda või selle tasumist maaga nõuda.

Juhtnöörid (RT 72 — 1926) § 9.

f) Teede rajamine.

§ 326.

Maakorraldusest tingitud uute teede rajamine ja väljaspool klassiteid olevate teede sihi muutmine sünnib maakorralduse komisjoni kaudu Maakorralduse seaduse (R.T. nr. 23 — 1926) §§ 52 — 57 korras.

§ 327.

Teede liigitamise, ehitamise, korrashoiu, tarvitamise j.n.e. kord on ette nähtud Maanteede seaduses (R.T. nr. 48 — 1928 a.)

Lisa nr. 1.

Juh. I o. § 110 p. 6 juurde.

Väljavõte „Tööde normidest“.

Maksma pandud Vab. Val.
otsusel 9. VI 1927 a.

Mullatööd.

§ 2. Mulda ehk maad võib liigitada omaduste, tiheduse ja kaalu järele järgmiselt:

I liik: Sõre liiv, kobe muld ehk üldse maa, mida on võimalik kaevata ballastilabida abil.

II liik: Põllumaa, harilik saviliivane ehk savine maa ja üldse maad, mis kaevatavad raudlabidaga; niisama ka maa, mis segatud on laastudega ehk kiviprügiga.

III liik: Tihe mergeliseguline kildkivi savi, tihedaks vajunud kruus, turvas, segatud juurtega ja kändudega ja üldse igasugune maa, mille kaevamise juures osalt tarvitatakse raudkange, kirkaid ja kirveid.

IV liik: Kõvenenud savine maa, kiviprügisegune maa, kui maa külmanud, missugused on lahutata-
vad kirkade ja raudkangide abil.

V liik: Hästi kõvenenud raske savine maa, kivilinenud peenliivane maa, kiviprügisegune maa rohkete suuremate kividega, märg maa külmanud, missugused on tükeldatavad kirkade ja raudkangide abil.

VI liik: Kõva kivine, pragunenud paekivine, pehme liivakivine ja läbijäätanud maa, missugused on tükeldatavad kangide, kiilude ja suurhaamrite abil.

Märkus: Kui ette tuleb maa, mille väljavõtmiseks tarvis läheb rohkem mullatöölisi, kui ette nähtud VI liigi maa jaoks, siis määrata nende arv tegeliku katse põhjal, mille juuresolijateks nimetatakse ülemuse poolt asjatundjad isikud, kes ise osa ei võta tööst; selle katse üle kokku seada akt seaduslikus korras.

§ 5. Tööjõu normid 1 m³ kaevamiseks on näidatud selleks juhtumiseks, kui mahu mõõtmine sünnib maapõues. Kui aga tööde paljust on tarvis kindlaks teha näidendi ehk väljakaevatud maa mahutuse järele, siis peab viimasest maha arvama:

a) vedela maa juures (savise ehk liivase)	5 %
b) liiva juures	10 %
c) savise maa juures, mis segatud liivaga, kruusaga; niisama kivipuruse ja kivise maa juures	15 %
d) kõva ja tiheda savise maa juures	20 %
e) mustamulla- ja turbamaa juures	30 %

§ 8. Mulla kaevamine maapinnalt või kraavidest kuni 1,4 m sügavuseni ja laiusega mitte vähem kui 1,4 m ühes nõlvade planeerimisega ja mulla väljaviskamisega 1 m kaugusele nõlva äärest, ühes mulla tasandamisega kohapeal või kärudesse ehk vankritesse panemisega, kui selle juures mulda ei tule visata labidaga kõrgemale, kui 1,4 m:

a) I liigi maas 1 m ³ peale —	mullatöölisi	0,12
b) II „ „ 1 „ „ —	„	0,22
c) III „ „ 1 „ „ —	„	0,38
d) IV „ „ 1 „ „ —	„	0,63
e) V „ „ 1 „ „ —	„	0,87
f) VI „ „ 1 „ „ —	„	1,15

§ 10. Kärudesse, vankritesse ehk vagonettidesse panna mulda, mis ennemalt välja kaevatud ja astmete viisi välja visatud ja veel mitte tihedaks vajunud, või mulla eemale viskamine kuni 3,0 m horisontaal kauguseni 1 m³ peale:

a) I ja II liigi maad	mullatöölisi	0,09
b) III, IV, V ja VI liigi maad	„	0,12

§ 11. Lahtise mulla eemaleviskamine kuni 4,5 m horisontaal kauguseni, või kuni 2,5 m kõrguseni 1 m³ peale:

a) I ja II liigi maad	mullatöölisi	0,12
b) III, IV, V ja VI liigi maad	„	0,16

§ 18. Tasandada mahaajamise kohal mulda, liiva ja m. 1 m³ peale:

a) ilma kinnitampimiseta	mullatöölisi	0,031
b) hariliku kinnitampimisega, mitte üle 20 sm. paksustes kihtides	„	0,077

§ 19. Planeerida, s. o. väikseid kühmusid maha kaevata, aukusid ja madalaid kohti täis täita ühes hoolsa kinnitampimisega, 1 m² peale, horisontaalseid ehk nõrgalt kallakuid pindasid, mullatöölisi 0,038

Märkus: Kühmude mahakaevamisel või aukude täitmisel üle 0,4 m arvestada tööjõud § 8 järele.

- § 20. Valmis nõlvasid planeerida lati järele 1 m² pealt
mullatöölisi 0,020
- § 22. Aukude kaevamine kuni 1,4 m sügavuseni postide püstitamiseks, tagasiajades ja kinni tampides üleliigset mulda, augu pealt:
- a) I ja II liigi maas mullatöölisi 0, 20
 - b) III, IV, V ja VI liigi maas „ 0, 30
- § 23. Ummistunud kraavide puhastamine ühes nõlvade korraldamisega, sügavuseni kuni
- a) 0,20 m, 1 jooksva m peale . . . mullatöölisi 0,030
 - b) 0,40 m, 1 jooksva m. peale . . . „ 0,050
- § 24. Kraavide ja küvettide kaevamine kuni 1,0 m sügavuseni, niisama ka rohkem kui 0,4 m võrra ummistunud kraavide uuendamine ühes korrapäraste nõlvade tegemisega ja planeerimisega, põhjale tarviliku kallakuse andmisega ja mulla panemisega korraliku vallina 1,0 m kaugusel äärest:
- a) I liigi maas 1 m³ peale mullatöölisi 0,14
 - b) II „ „ 1 „ „ „ 0,22
 - c) III „ „ 1 „ „ „ 0,38
 - d) IV „ „ 1 „ „ „ 0,63
 - e) V „ „ 1 „ „ „ 0,87
 - f) VI „ „ 1 „ „ „ 1,15
- § 28. Kraavide kaevamine harilikus maas drenaaži ja päälisvete kanalisatsiooni torude panemiseks ehk väljavõtmiseks ühes kraavipõhja loodimisega, torude kohalepanemine neile õige kallaku andmisega, torude vahekohatade mähkimine, kraavide uuesti kinniajamine hoolsa tampimisega ja torude töökohta toomine kuni 100 m kauguselt, sügavuse juures kuni:
- a) 1,40 m 1 jooksva m peale . . . mullatöölisi 0,60
 - b) 1,70 „ 1 „ „ „ . . . „ 0,70
 - c) 2,00 „ 1 „ „ „ . . . „ 0,80
 - d) 2,50 „ 1 „ „ „ . . . „ 1,05
 - e) 3,00 „ 1 „ „ „ . . . „ 1,30
 - f) 3,50 „ 1 „ „ „ . . . „ 1,55
 - g) 4,00 „ 1 „ „ „ . . . „ 1,80

Lisa nr. 2.

(Juh. I o. § 125 juurde).

Väljavõte. Vabatõlge.

Ajutised juhtnõõrid ettevaatusabinõude kohta põletamiste ärahoidmiseks.

Kinnitatud Vene siseministri poolt 19. IX. 1878 (Vene seaduste täiskogu 1879 a. nr. 56907).

1. Kes kavatseb põletada rohtu, kõrt või juuri kuni $\frac{1}{2}$ km ($\frac{1}{2}$ versta) kauguseni metsast, peab sellest varem teatama metsa valveametkonnale, ühtlasi kaevama selle koha ümber kraavi või maha niitma rohu vähemalt 4,3 m (2 sülla) laiuselt ning maa ümber kändma või kamara välja tõstma ning juurtega ülespoole pöörama samuti vähemalt 4,3 m (2 sülla) laiuselt.

2. Põletamise korraldajad peavad viibima kohal labidatega, ämbritega, luudadega ja teiste tulekustutamise-abinõudega, et mitte võimaldada tules laieneda üle ettenähtud ala.

3. Kui kuni $\frac{1}{2}$ km ($\frac{1}{2}$ versta) kaugusel oleva metsa suunas puhub tugev tuul, tuleb põletamine edasi lükata ja tuli kustutada.

4. Samad ettevaatusabinõud tulevad silmas pidada:

a) rohumaade põletamisel põllu või karjamaa väetamise otstarbel;

b) metsamaade rookimisel põldudeks, metsaheinamaadeks või muudeks kõlvikuteks;

c) põldude väetamise otstarbel külise tegemisel.

Maaomanikud peavad oma valitsejatele, ettevõtjatele ja töölistele meele tuletama, et nad kütisemaa tegemisel, okste ja haokubude, rohu ja juurte põletamisel täpselt kinni peaks loetletud juhtnõõridest.

5. Vallavanemad, kõik era- ja kogukonna maaomanikud, rentnikud, valitsejad ja metsa valveametkond peavad võimalikult tihti karjastele meele tuletama, et nad metsades mingil tingimusel ei tohi tuld teha kevade algusest kuni 15. septembrini. Kui aga karjatamiseala ei ole metsas, vaid selle läheduses, siis ei ole küll tule tegemine keelatud, kuid tuleaseme ümber tuleb enne 4,3 m (2 sülla) laiuselt rohi maha niita ning kohalt lahku-des peavad karjased tingimata tule kustutama.

10. Peale selle metsapõlemiste ärahoidmiseks:

a) ei tohi tuld teha seisvate või lamavate puude all. Lubatud juhtudel tuld teha mitte lähemale kui 4,3 m (2 sülda) puust;

b) metsas ja rohumaadel tehtud tuli alati ära kustutada;

d) seente- ja marjakorjajatel metsas mitte tuld teha;

e) kohalikud ametivõimud, leides metsas või põllul maha-jäetud tule, peavad selle kustutama.

Lisa nr. 3.

(Juh. I o. § 192 juurde).

Riigimetsades karjatamise üldtingimused.

1. Riigimetsades karjatamisele lubatavate suurloomade arv ei või tõusta hää rohukasvuga maal üle 2 ja halva rohukasvuga maal üle 1 suurlooma iga hektaari kohta.

Suurloomade all mõistetakse üle 2 aasta vanuseid hobuseid ja kariloomi (veiseid); ühele suurloomale võrduvad 2 mullikat või 2 varsa või 5 lammast.

2. Metsaosades, kus asuvad karjatamise keelu alla kuuluvad kohad, nagu kultuurid, loomulikud noorendikud, raiestikud, turberaide kohad j.n.e., lubatakse karjatamist tingimusel, et karjatajad need kohad eraldaksid omal kulul karjatatavast alast lattaedadega.

Aedade tegemiseks tarvis mineva puumaterjali annab metsaülem tasuta kännu peal lähematest kohtadest, kus metsa ravitusnõuded seda võimaldavad (kuivad puud, tuulemurd, kasvujõuetuseni vigastatud puud, hooldamisraiete materjal).

Samuti annab metsaülem karjatajatele, viimaste soovi korral, metsakraavidele truupide ehitamiseks tasuta puumaterjali. Aiad ja truubid tulevad metsavalitsuse nõude kohaselt ehitada.

Raiestikkudes, noores metsas ja kaitsemetsas tuleb tarbekorral lubada läbiajada ajutine, umbes 8 m laiune karjatee, kui kari muidu vanasse metsa või joogikohtadele ei pääse, tingimusega et karjatajad mõlemale poole tee äärde ehitavad aia metsavalitsuse poolt tasuta antavatest materjalidest.

Märkus: Pärast karjatamise hooaja lõppu jäävad karjatajate poolt ehitatud aiad ja truubid ilma igasuguse eritasuta metsavalitsusele.

3. Metsaülem võtab karjatamisepiletite väljaandmisel iga eraldi metsaosas karjatajatele ühise kohustuse üldtingimuste täitmise kohta; ühtlasi tarviduse korral kohustuse, et loomade poolt rikutud kraavide tähtajaks kordaseadmata jätmise korral seatakse kraavid metsavalitsuse poolt korda karjatajate kulul.

Karjatajatele, kes ei täida kraavide kordaseadmise kohustust, ei lubata järgmise aasta jooksul riigi metsamaadel karjatamist.

Karjaomanikud vastutavad kõikide kahjude eest, mis karjuse süü või hooletuse läbi metsale tehakse.

4. Peale karjatamise eest nõutava rahalise tasu on karjatad kohustatud omal kulul korda seadma karjatamise tagajärjel rikutud kraave igal sügisel metsaülema poolt määratud tähtajaks.

Kraavide kordaseadmise vajadus ja töö ulatus tehakse kindlaks metsaülema korraldusel karjatajate esindajate juuresolekul. Ülevaatuse tagajärjed protokollitakse ja ära kiri protokollist antakse karjatajate esindajatele allkirja vastu välja. Protokollis tähendatakse ära ka kraavide kordaseadmise lõpputähtaeg.

Kraavide tegelik kordaseadmine teostub metsaametnikkude juhatusel ja järelevalvel.

5. Juhul, kui karjatajad karjatamise tagajärjel rikutud kraavide kordaseadmisi ei täida, tulevad kraavid riigi kulul korda seada, tarvitades selleks maaparanduse krediiti. Riigi kulud, mis tekivad kraavide kordaseadmisest, tulevad sisse nõuda karjatajatelt ja summad üle kanda krediidi uuendamise arvele.

6. Karjatajatele on keelatud:

- a) koeri karjaga metsa kaasa võtta;
- b) puude ja põõsaste raiumine ja rikkumine;
- d) tuletegemine okaspuumetsades igal ajal ja lehtpuumetsades, soodes ja rabades kuival ajajärgul;
- e) suitsetamine okaspuumetsades;
- g) loomade kraavidest üle ajamine. Üleajamiseks tuleb tarvitada sildu või truupe.

7. Kui ülalnimetatud tingimused karjatamise hooaja jooksul kolm korda rikutakse, kaotab karjatamispileti omanik sellel hooajal karjatamise õiguse, ilma et tal õigus oleks sissemakstud raha tagasi saada; samuti ei anta temale järgmiseks aastaks karjatamise piletit.

Lisa nr. 4.

(Juh. I o. § 199 juurde).

Väljavõte.

Juhatuskiri rendi määramiseks riigirendimaadel.

1. Riigimaade kasutamise eest tasu maksmine sünnib iga-aastase rendi kujul, milline kindlaks määratakse M.t.m. §§ 85—89 ettenähtud korras ja alustel.

2. Rendi määrab kindlaks komisjon, mille koosseis on ette nähtud M.t.m. § 85 (Juh. I o. § 199). Komisjon on otsusevõimeline, kui kõik liikmed koos on ning rendimääramise ajast Riigikontrollile teatatud vähemalt 48 tundi enne komisjoni istungit.

Märkus I. Riigikontrolli esindaja mitteilmumine komisjoni tööd ei takista; sel juhul tähendatakse protokollis vahekirja nr. ja aeg, millega komisjoni koosseisust Riigikontrollile teatatud.

II. Väljaspool valla piirkonda asuvate ja omavalitsustes asutuste valdamisel olevate rendiobjektide rendimääramise juurde kutsutakse asjast huvitatud esindaja asemel politsei esindaja.

3. Maa rendi määramisel võetakse aluseks vastavalt M.t.m. § 87 iga majandusüksuse kohta Põllutöoministeeriumi poolt selle üksuse jaoks välja arvatud puhtakasurublad.

Juhul kui ülemaltähendatud andmeid rendiobjekti kohta ei ole, määratakse maarent M.t.m. § 87 p. a. ja b järgi Lõuna-Eestis 4. juunil 1901 a. seaduse põhjal ettevõetud maa-hindamisest saadud andmete ja Põhja-Eestis Rahaministeeriumi poolt 27. mail 1906 a. kinnitatud Eestimaa Krediitkassa instruksiooni põhjal saadud maahindamise andmete alusel kindlaks.

4. Puuduvad kõik § 3 tähendatud andmed, määrab komisjon rendi kindlaks M.t.m. § 87 märkuse 1 alusel järgmiselt:

Maa, mille rent kindlaks määratakse, jaotatakse klassidesse, sealjuures silmas pidades maa headust ja kasutamisevõimalust. Selleks vaja teada missuguseid vilju maa kanda jõuab, kuivõrt tema niiskusele ja põuele vastupidav on, millest maapind koos seisab ja kas ta põhjavee all kannatab.

Järgmine tabel näitab, kuidas maad klassidesse jaotada a hi nnata:

Põllumaa.

Klass	Pealispinna sügavus kuni alus- põhjani	MAA KIRJELDUS	Puhtakasu- rublad tiinu/hekt. pealt
II)	8—10"	Savi- ehk kruusasegune, hea viljakasvataja, tasane, niiskus ühetaoline	17,63/16,13
III)			
IV)	6—8 "	Savi-, lubja- ehk liivasegune, hea viljakasvataja, võrdlemisi tasane, niiskus ühetaoline	9,11/8,34
V)			
VI)		Savi-, lubja-, kruusa- ehkliivasegune, kasvatab kõiki vilju, kuid saak ole- neb aastaajast ja ilmadest, kannatab põhjavee all, on külm-niiske	3,67/3,36
VII)	3—6 "		
VIII)			
IX)	0—3 "	Mäeharjad, kuristikud, kallakud, mis lume all kannatavad, paepealne ja kivine, harimine raskendatud	0,14/0,13

Heinamaa.

I	Hea heinakasvataja, saak tiinu pealt	180 pd. ja rohkem	17,88/16,36
II	"	" " " 150 " " "	13,86/12,68
III	"	" " " 120 " " "	10,24/9,37
IV	Keskmine saagi and	" " " 90 " " "	7,24/6,62
V	"	" " " 60 " " "	4,70/4,30
VI	Halb heinakasvataja	" " " 30 " " "	2,79/2,55
VII	Vilets	" " " 1—30 " " "	1,61/1,47

Karjamaa.

I	Hea rohukasvataja	0,88/0,81
II	Keskmine	0,29/0,27
III	Vilets	0,14/0,13

Märkus: Liivamaa all mõista seesugust liivamaad, kus iga-
sugune sideaine puudub, maa ei jää pankadesse,
on sõmer ja kuivaga tolmas. Liivasõmera suurus
kuni 1 mm.

Savimaa on sitke, tainane, ilma kõrvalaineteta, sõr-
mede vahel hõõrudes on libe. Kuivalt laseb ennast
siledaks teha ja klantsib rasvasena.

Savisegane seisab koos savist ja liivast; sisaldab enes-
ses väikeseid kiva, kruusa ja liiva.

Liivasegane sisaldab eneses rohkem liiva kui savi.

Mergel ehk lubja segane on segu lubjast ja lii-
vast, sealjuures lupja 5—50%.

Lubjamaa selle alla kuuluvad kõik paekivimaad.

Kruusamaa sisaldab eneses kruusa teri 1—50 mm
suuruses; kui suuremad kivid ette tulevad, loetakse
maad kiviseks.

5. Rendimääramisel lisatakse M.t.m. § 87 põhjal määratud rendile juure turu lähedus % M.t.m. § 88 alusel, mis rendimääramise protokollis ära tähendatakse (linna või suurema turu nimetus ja kaugus talust).

6. On talus, mille renti määratakse, majapidamise sisseadmine raskendatud (hooned puuduvad, põld söödis, jne.) teeb komisjon ettepaneku rendi alandamiseks (M.t.m. § 89), iga rendiobjekti kohta eraldi seda põhjendades.

Selle juures alandatakse maa rendimäärast renti järgmiselt:

a) kui vähemalt pooled maad söödis ja hooned puuduvad I. a. kuni 75%, II a. kuni 66%, III a. kuni 33%.

b) kui pooled maad söödis või kui veerand maad söödis ja hooned puuduvad — I. a. kuni 66%, II a. kuni 33%.

d) kui veerand maad söödis või kui kõik hooned puuduvad — I a. kuni 33%, II a. kuni 33%.

e) kui kõik maad kündmata — I a. kuni 33%.

Rendi alandamisel määrab komisjon kindlaks, rendilepingusse ülesvõtmiseks iga alandatud rendiaasta kohta eraldi, misgugused kohustused selle eest on rentniku kanda.

Märkus: Kui esimesel rendiaastal M. t. m. § 89 ettenähtud põhjusi rendi alandamiseks ei ole, ei või neid ka järgmistel aastatel olla.

7. Tuleb talu, mille rent M. t. m. § 89 alusel alandatud, uuesti väljaandmisele, rendialanduse kestvus möödunud, selle juures aga rendi alandamise põhjused endise rentniku poolt kõrvaldamata, määrab komisjon selle talu rendi uuesti.

9. Kui rendimääramine sünnib pärast rendiobjekti väljaandmist ja osa hoonetest on juba müüdud, võetakse müüdud hooned hoonete rendi väljaarvamisel ikkagi arvesse, kuna rendimääramise protokollis märkuste lahtris ära tähendatakse hoone müümise aeg.

Tallinn, 18 juulil 1923. Nr. 7939

Põllutööminister B. Rostfeld.

Maakorralduse Peavalitsuse juhataja A. Varep.

Lisa nr. 5.

(Juh. I o. § 200 juurde).

Näide üüri arvutamiseks.

..... ringkond.

..... metskond.

..... vahtkonna

koha kasutuskõlbulikkude hoonete üüri määramise leht.

Järjekorra nr.	Hoone nimetus	Hoone väärtus		4% hoonete väärtusest		Hoone edaspidise kestvuse aeg aastates	Vananemise tasu		Hoone üür		Märkused
		Kr.	S.	Kr.	S.		Kr.	S.	Kr.	S.	
1	Elumaja. . .	699	40	27	98	60	11	66	39	64	
2	Laut	407	40	16	30	60	6	79	23	09	
									62	73	

19

Nr.

..... metsaülem

Lisa nr. 6.

(Juh. I o. § 204 juure).

Rendilepingu üleandmise vorm.

a)

Mina tõendan käesolevaga,
et olen üle andnud minu ja Põllutöoministeeriumi vahel
„ 19 a.
..... sõlmitud rendilepingu nr.
ühes selles ettenähtud õiguste ja kohustustega
..... ja et minul Põllutöoministeeriumi vastu
mingisuguseid, käesoleva lepinguga ühenduses olevaid, nõud-
misi ei ole.

„ „ 19 a.

b)

Mina tõendan käesolevaga, et olen
üle võtnud kod. ja Põllutöoministeeriumi
vahel „ „ 19 a.
..... sõlmitud rendilepingu nr. ühes
selles ettenähtud õiguste ja kohustustega kod.
..... ja kohustun selle lepinguga minu peale
pandavaid kohustusi vastuvaidlemata täitma.

„ „ 19 a.

Üleandja kui ka vastuvõtja poolt rendilepingule antud
allkirjad on tehtud minu juuresolekul, lepingu üleandmine
teostus ettekirjutuse „ „ 19 a.
nr. põhjal.

„ „ 19 a.

metsaülem

Põllutööministeeriumi juhatuskiri kalapüügi õiguste rendi määramiseks ja eritingimuste ülesseadmiseks (6. apr. 1924 a.).

Väljavõte.

1. Riigile kuuluvates veekogudes kalapüügi õiguste alusrendi määramist toimetab M. t. m. § 85 ettenähtud komisjon (koosseis: metsavalitsusele alluvatesse veekogudesse puutuvalt metsaülem kui esimees, maavalitsuse ja vallavolikogu esindajad).

Märkus: Metsa piirkonnas asuvate veekogude alusrendi määramise komisjoni esimeheks on metsaülem ehk tema asemik.

2. Komisjoni kutsub kokku metsaülem. Kokkukutsumise päevast teatatakse Riigikontrollile ja Metsade Peavalitsusele.

3. Alusrendi määramisel tuleb arvesse võtta:

- a) veekogude suurus,
- b) veekogu produktiivsus;
- d) turu lähedus;
- e) kalapüügiga ühenduses olevad kulud;
- g) endine rent.

Märkus: Kuulub kalapüügi õiguse juure maa-ala ehk hooned, määratakse nende rent üldisel alusel.

4. Igal järgmisel aastal väljarentimisele tulevate veekogude kohta seab kokku rentija asutus nimekirja, mis aegsasti Metsade Peavalitsusele saadetakse eritingimuste väljatöötamiseks.

5. Väljatöötatud eritingimused nõutakse rendimääramise akti kokkuseadmise ajaks välja ja võetakse akti üles.

6. Rendimääramise aktid kinnitab Metsade Peavalitsus.

7. Renditingimuste ühtlustamiseks vaatab komisjon, mis koos seisab Maakorralduse, Metsade ja Põllumajanduse Peavalitsuse ning Riigikontrolli esindajatest, aktid enne nende kinnitamisele ettepanemist läbi ja lisab sinna oma arvamise juure.

Märkus: Komisjon kutsutakse kokku tarviduse järgi Maakorralduse või Metsade Peavalitsuse poolt.

8. Rendimääramise akt, mis hiljemalt 7 päeva jooksul komisjoni koosistumisest arvates ära saadetakse, peab sisaldama järgmisi andmeid:

- a) akti kokkuseadmise aeg (aasta, kuu ja päev);
- b) koht, kus komisjon koos on (maakond, ringkond, asundus);
- d) komisjoni koosseis;
- e) rendiüksuse nimetus ja nr. eksplikatsioonis;
- g) rendikoha geograafiline seisukoht ja juurepääsu-tee;
- h) veekogu nimetus ja suurus. Jõgede juures kalda umbkaudne pikkus; veekogu piirid;
- i) veekogu kirjeldus: veekogus leiduvad kalade liigid, aastasaagi suurus jne.;
- k) kalapüügiiga ühenduses olevad kulud;
- l) endine rent;
- m) rentniku nimi ja kui kaua rendiüksust kasutanud;
- n) komisjoni arvamine rendiüksuse senise pidamise kohta ja praegune seisukord;
- o) soovitav rendiüksuse kasutuskava (otstarve, rendileandmise moodus ja rendiaja kestvus).
- p) kalapüügi õiguse rent ja kuidas see välja arvatud;
- r) tuleviku väljavaated, kas on rendiüksuse juures tarviline maa-ala, kas tuleks teda vähendada või suurendada ja kuidas oleks see teostatav;
- s) Tarvilikul korral Põllutööministeeriumi juhatuskiri nr. 382 — 4. veebr. 1924 a. § 14 p.p. 6, 7, 8, 9, 10, 14, 16, 17, 18 (v. lisa nr. 7-a).
- t) üldine rendisumma.

nr. 2017/615 p. 6.

Lisa nr. 7-ä.

(Juh. I o. § 221 ja lisa 7 p. 8-s juurde).

Põllutööministeeriumi juhatuskiri ärikohtade ja ehitusplatside rendi määramiseks nr. 382 4. II 1924.

Väljavõte.

- § 14. 6) riigi päralt olevate maade nimekiri ja suurus;
7) riigi päralt olevate hoonete nimekiri, seisukord ja väärtus;
8) riigi päralt oleva inventari ja sisseseade nimekiri, seisukord ja väärtus;
9) andmed riigi päralt olevate hoonete, sisseseade ja inventari kinnitamise kohta (kus seltsis ja kui kallilt);
10) rentnikkude päralt olevate hoonete nimekiri (tõendus, andmed);
14) tarviliste parandustööde üksikasjaline kirjeldus ja tööde väärtus rahas;
16) ärikoha juure kuuluva äriplatsi, põllumajanduslikult kasutatava maa ja viljapuude rendisummad eraldi ja mis moodi need välja arvatud.
17) hoonete rent ja kuidas see välja arvatud.
18) sisseseade rent ja kuidas see välja arvatud.

Jahimajandus.

Üldlaused.

Metsaametnikkude-teenijate otsekoheste ülesannete hulka kuulub ka jahimajanduse juhtimine ja korraldamine. Nad on kohustatud ära kasutama kõik abinõud jahimajanduse tõstmiseks ajakohasele kõrgusele ja igapidi kaasa aitama selle majandusharu arendamisele. Eesmärgi saavutamiseks tuleb korraldada jahiloomade-lindude kaitset ja toitmist ning valvata, et jahiseaduse eeskirjad ja vastavate ametiasutuste poolt maksma pandud määrused ja ettekirjutused täpselt täidetakse.

Jahiloomade-lindude kaitse.

Jahiloomade-lindude kaitse teostamiseks tuleb:

1. Energiliselt võidelda omavolilise ja seadusevastase jahipidamise ja jahiloomade-lindude püüdmise vastu.
2. Hävitada kahjulikke loomi ja linde.
3. Jahiloomade- lindude arvu vähenemisel jahipidamist kas piirata või isegi teatava aja peale terves metskonnas või vastavas osas (metsandik, vahtkond) täiesti keelata, kas kõikide jahiloomade lindude peale, või ainult teatava liigi peale.
4. Jahihoiumetsi asutada. Jahihoiumetsi (jahiloomade reservaat) tuleb tarbekorral moodustada väljarendimata kui ka väljarenditud maadel ja veekogudel. Jahihoiualadeks tulevad määrata säärased metsaosad ja veekogud, kus elamise ja sigimise tingimused jahiloomadele-lindudele soodsad on ja kus võimalik on teostada järelevalvet ilma eriliste kulude ja raskusteta. Jahihoiumetsa pindala suurus oleneb kohalistest oludest. Selle suurus peaks olema siiski niisugune, et jahiloomad linnud seal rahulikult elutseda ja sigineda võiksid ja toidu leidmiseks sunnitud poleks igakord naabruses asuvatel maa-aladel käima. Metskondades, kus jahipidamine rendile antakse, tulevad jahihoiumetsade piirid ühel ajal rendiobjekti piiride määramisega kindlaks teha. Väljarenditud jahimaade ja jahihoiumetsade pindala vahetõrge oleneb kohalistest oludest, kuid üldiselt peaks olema rendiobjektist vähemalt $\frac{1}{4}$ osa jahihoiumetsaks. Kui rendiobjekti pindala ei ulata üle 150 ha ja ta teistest riigimaadest eramaadega lahutatud on, võib jahihoiumetsa asutamisest loobuda.

Jahihoiumetsade kohta tuleb kokku seada nimekiri kahes eksemplaris ja esitada kinnitamiseks Keskasutusele. Nimekirjas olgu tähendatud metsandiku ja vahtkonna nimetus, kvartaali nr.nr., pindala, keskmine kaugus selle metsaametniku-teenija asukohast, kelle otsekohese järelevalve alla on jahihoiumets usaldatud ja andmed selle kohta, missuguste jahiloomade-lindude jaoks peajasjalikult reservaat moodustatud. Ühtlasi nimekirjas tähendada, milliseid kaitse- ja hoolitsemise-eriabinõusid oleks soovitatav jahihoiumetsas tarvitusele võtta eesmärgi kättesaamiseks.

Üldiselt on jahihoiumetsades igasugune jahipidamine kõikidele keelatud, kuid jahimajapidamise huvides võib metsaülem erikordadel lubada koerteta jahipidamist kahjulikkude loomade-lindude peale.

Jahihoiumetsades elutsevate vanade ja sigitusvõimetute sokkude ja kukkede laskmine võib sündida ainult metsaülema ettepanekul Keskasutuse igakordse sellekohase loaga.

Pk. 3 all tähendatud kaitseabinõu maksmapanemiseks tuleb metsaülemal Keskasutuse nõusolu saavutada.

Kullide hävitamiseks võib tarvitada püüniseid, raudkorve, mida tarbekorral välja annab Keskasutus. Vajaduse korral võib jahihoiumetsades ka erilist raiekäitust maksma panna, raiekohti ümber paigutada, üksikuid vanemaid puid kasvama jätta j.n.e. Ülaltähendatud küsimuse kaalutlemisel tuleb arvesse võtta tingimata metsamajapidamise huvisid ja meeles pidada, et ainult viimased on mõõduandvad küsimuse lõplikul otsustamisel.

Kõik sääraseid jahiloomade-lindude kaitseks kavatsatud abinõud tulevad esitada metsarevidendi kaudu Keskasutusele läbi vaatamiseks ja heakskiitmiseks ja nende teostamisele võib asuda alles siis, kui metsaülema poolt ette pandud kava on Keskasutuse poolt kinnitamist leidnud.

Erilist rõhku tuleb panna põtrade, metskitsede, nugiste ja mõtuste kaitsele. Kohtadel, kus põdrad ja kitsed elutsevad, hagijatega jahipidamist mitte lubada. Mõtuse mängukohtadel, kui olukord võimaldab, püüda tarvilisi metsamajapidamise töid ja metsakasutamist lõpetada juba veebruarikuu jooksul ja töid alustada alles peale mängu lõppu. Mõtuste mängu- ja pesitsemise kohtadel püüda luua sarnast olukorda, mis neid kõige vähem segaks ja hirmutaks.

Jahiloomade-lindude toitmine.

1. Söödapõllud: Metskitsede, jäneste, faasanite ja põldpüüde toitmiseks võivad metsaülemad asutada vastavates kohtades söödapõldusid. Söödapõldude asutamiseks võib ära kasu-

tada sihte, lagendikke, väljarentimata väiksemaid heinamaid ja ajutiselt ka raiestikke. Söödapõldudel võib kasvatada rukist, kaeru, kaera-viki segu, ristikheina, aasarohtude segu, Topinambur'i, Comfrey, Helianthi, Polygonum sachalinense, suurt lehmakapsast (*Brassica oleracea*) jne.

Vili võib jääda talveks ka koristamata, kui eeldada võib, et ta säärasel kujul võib olla heaks toiduks jahiloomadele-lindudele. Vastasel korral tuleb ta aga ära koristada ja talvel tarvitada jahiloomade-lindude toitmiseks.

Jahiloomade toitmiseks muretsetavad ained (hein jne.) tulevad arvestada Juh. I o. § 8 kohaselt.

2. Söödaplatsid (toitmiskohad). Kitsede, faasanite ja põldpüüde toitmiseks tulevad tarbekorral toitmiskohad sisse seada. Toitmiskohti püüda asutada jahiloomade-lindude alalise asukoha läheduses ja nii, et järelevalve oleks hõlpsasti teostatav ning et toidu toimetamine kohale ei oleks liiga raske ega kulukas.

Toitmiskohtadel tuleb üles seada salvesid, heinaredeleid, toidukaste jne., kuhu võimalik oleks toitu panna nii, et see ka kauema aja jooksul seistes rikki ei läheks ja kust jahiloomad-linnud seda igal ajal takistamata kätte saaks.

Kitsedele ja jänestele toiduks antud heinad ja ka teised toiduained peavad head olema; alaväärtuslikke toiduaineid ei või neile üldse anda. Toiduplatsid (toitmiskohad) tulevad sageli järele vaadata ja lume-ning jääkatest vabastada, kusjuures rikkiläinud toiduained viibimata kõrvaldada. Üldiselt peavad toitmiskohad alati puhtad olema. Kitsede toitmiskohtadele juurdepääsu hõlbustamiseks tuleb lumerikkal talvel, eriti jääkatte korral, lähemast kitsede alalisest asukohast kuni toitmise kohani mõned teerajad sisse sõita ja viimaseid tarvilisel määral lahti hoida.

Metskondades, kus lehtpuude (haavad, pajud, pihlakad, sarapuud jne.) väljaraiumine eelseisval kevadel metsahoolitsemise otstarbel on ette nähtud, võib neid juba talve jooksul maha raiuda ja kuni kevadeni üles töötamata jätta, seega võimaldades jahiloomadele ära kasutada maharaiutud puude oksid toiduna. Sihtidelt ja lagendikkudelt, kui viimased metsa alla pole jäetud ning teistelt väljarentimata rohtu kasvatavatelt maadelt lubatakse välja anda heinategemist kahasse ja saadavat heina ära kasutada jahiloomade toitmiseks. Heina vastuvõtmist akteerida metsniku ja metsavahi juuresolekul ja arvestada Juh. I o. § 8 kohaselt. Samuti on lubatud võsa ja igasuguseid põõsaid, mis metsamajapidamise huvides kõrvaldada tuleb, ära kasutada jahiloomade toiduks.

Kui mõtuste alalistel asupaikadel ja mängukohtadel kruusakat liiva maapinnal ei leidu, tuleb sinna mõni koorem sarnast

liiva vedada ja seda kas lihtsalt maha panna või mahutada vastavatesse kastidesse (8—15m² pinnaga, 25—30 sm kõrgusel maapinnast).

3. Kaitseekid. Kohtadel, kus põldpüüd alaliselt elutsevad, on soovitatav asutada ekke (kuusk, põld-murakas, Crataegus, Philadelphus, Rosa, Spiraea, Prunus, Pirus ja teised), kus linnud kaitset leiaksid kahjulikkude loomade-lindude ja ka lumetuis-kude eest. Külmal ja lumerohkel talvel, kui põldpüüsid väljas toitmisea alal hoida ei suudeta, on soovitatav neid kinni püüda ja vastavas ruumis kuni kevade alguseni kinni pidada ja toita. Ruumid olgu valged ja madalalt võrguga piiratud, et linnud lennol ei vigastaks end.

Jahipidamine Põllutööministeeriumi valdamisel olevatel maa-aladel ja veekogudel.

A. Erasikutele.

Jahipidamist Põllutööministeeriumi valdamisel olevatel maadel ja veekogudel lubatakse:

1. Jahirendilepingute alusel, mis metsaülemad sõlmivad rentnikkudega trükitud blankettidel.

2. Keskasutuse poolt väljaantavate aasta-jahilubade põhjal.

3. Metsaülemate poolt Keskasutuse nõusolul väljaantavate jahilubade põhjal ühekordseks mõtuselaskmiseks mänguplat-sidelt.

4. Metsaülemate poolt väljaantavate ühepäevaliste jahi-lubade põhjal.

Jahimaid renditakse välja vähemalt kuue aasta peale. Rendiobjekt koosneb 2 jahimaaliigist: a) maa-alad või veekogud, kus jahipidamine rendilepingu kestvusel on lubatud ja b) maa-alad ja veekogud, kus igasugune jahipidamine rendilepingu kestvusel on keelatud, n.n. jahihoiumetsad.

Sooviavaldused jahimaade rentimiseks esitatakse metsaülemale, kes kõik jahiõiguse väljarentimisega ühenduses olevad küsimused selgitab ja tulevase rentnikuga maa-ala suuruse, renditingimuste jne. kohta kokku lepib. Juhul, kui metsaülema ja tulevase rentniku vahel rendiobjekti piiride kindlaksmääramisel lahkarmised tekivad, niisama ka muudel juhtudel, kus metsaülem ei saa mõnes küsimuses lõplikku seisukohta ühel või teisel põhjusel võtta, tuleb pöörata metsarevidendi poole, kes kohapeal küsimuse lõpulikult otsustab. On kõik asjasse puutuvad küsimused selgitatud ja lahendatud, esitab metsaülem Keskasutusele a) rentniku sooviavalduse ühes vastava materjaliga metsaülema või revidendi seisukohaga; b) väl-

jarentida kavatsetud maa-ala suuruse, c) ligikaudne skits, kus olgu tähendatud jahi- ning jahihoiu metsad, d) täiendavad tingimused, mis oleksid tarvilikud võtta rendilepingusse j.n.e.

Pärast küsimuse otsustamist teatab Keskasutus kas lepingut sõlmida või mitte; jaataval korral saadetakse ühes vastusega ka tarviline arv rendilepingu blankette. Rendilepingud kuuluvad Keskasutuse kinnitamisele. Ärakirjad rendilepingutest ühes metsaülemaga poolt kinnitatud skitsidega saadetakse Keskasutusele teadmiseks. Aastaseks rendihinnaks on jahimaadel 15 senti hektaari pealt, kuna jahihoiu metsad antakse rentnikule tasuta jahimajanduse korraldamiseks. Kui veekogude jahiõiguse väljarentimisel selgub, et rent 15 senti hektaari pealt on liiga kallis, tuleb metsaülemal see asjaolu fikseerida ja metsarevidendi kaudu Keskasutusele esineda rendihinna määramise kavaga. Sarnane rendihinna alandamine võiks aset leida ainult suurematel veekogudel jahiõiguse väljarentimisel.

Mõtuste laskmiseks väljarenditud jahimaadel asuvatel mänguplatsidel määrab metsaülem iga aasta kohta kindlaks lasta lubatud kukkede arvu ja teeb selle rentnikule teatavaks. Mõtuste laskmist võib lubada ainult neilt mängudelt, kus mängivad rohkem kui kolm kukke; igatahes ei tule ühel mänguhooajal lubada rohkem lasta, kui $\frac{1}{4}$ mängivate kukkede arvust.

Märkus: Jahimaade rentnikud, kellele jahimaid välja renditud metsavalitsuse poolt selle lepingu kava kohaselt, mis kinnitatud Põllutööministri eest ministri abi poolt 11. juulil 1928 a., võivad lepingu § 21 märkus 2 kohaselt lasta mõtuseid ainult selleks ettenähtud, s. o. 5 kr., tasu eest.

Sokkude laskmise loa saamiseks tuleb rentnikul pöörata metsaülemaga kaudu Keskasutuse poole; metsaülem saadab rentniku soovivaalduse ühes oma arvamisega Keskasutusele otsustamiseks.

Keskasutuse poolt väljaantavate aasta-jahilubade hind on 25 kr.

Metsaülemate poolt Keskasutuse nõusolul väljaantavate jahilubade hind ühekordseks mõtuse laskmiseks mänguplatsidel on 5 kr.

Nõusolu mõtuste laskelubade väljaandmiseks saab metsaülem Keskasutuselt alles pärast teatelehe (Lisa nr. 10) esitamist. Mõtuste laskmine peab sündima Keskasutuse poolt maksmapandud tingimustel (Lisa nr. 12 Juh. I o. § 233 juure). Isikutele, kes laskmise tingimustest kinni ei pea, lubasid tulevikus välja ei anta. Ühepäevaliste jahilubade väljaandmisel peavad metsaülemad olema äärmiselt ettevaatlikud ja neid ainult säärasele isikutele andma, kelledest eeldada võib, et nad antud luba

kahjulikult ei tarvita. Isikutele, kes metsavarguses või jahiseaduse rikkumistes kohtuotsusega süüdi on mõistetud, niisama ka neile, kes salaküttidena tuntud, jahiluba välja anda ei tule. Ühepäevaliste jahipiletite hind on Kr. 1.50. Jahiload mõtuste laskmiseks, kui ka ühepäevalised load antakse välja kõrvalkasutuse piletitel. Piletil peab tähendatud olema, missuguste jahiloomade-lindude peale jahipidamine lubatud.

Jahimaade rentnikkude ja aastaste jahilubade omanikkude poolt rendilepingu ja jahiloo tingimuste ja kohustuste täitmiseks metsaülematele esitatud kahjulikkude lindude jalgade ja munade üle seatakse kokku üldises korras (V. edasi B. Riigimetsade ametnikkudele p. 6) vastuvõtmise ja hävitamise akt, mille ärakiri esitatakse Keskassutusele teadmiseks. Esitatud jalad ja munad kuuluvad hävitamisele.

B. Riigimetsade ametnikkudele.

Metsaametnikud võivad jahti pidada alljärgnevatel alustel ja piirides:

1. Metsaametnikud võivad jahti pidada ainult nendel maadel ja veekogudel, mis ametnikkudele teenistuse suhtes alluvad, s. o., metsavaht ainult temale alluvas vahtkonnas, metsnik — jaoskonnas j.n.e. Väljarenditud jahimaadel võivad metsaametnikud jahti pidada ainult rentniku nõusolul.

2. Hagijatega jahipidamine on metsnikkudele ja metsavah tidele lubatud ainult metsaülema või abimetsaülema juuresolekul ja viimaste vastutusel.

3. Jahisaadustega kauplemine — välja arvatud kahjulikud loomad ja linnud — on keelatud.

4. Metsaametnikud, kes koeri peavad, on kohustatud neid kinni pidama.

5. Metsarevidendile ja metsaülemale, kelle ringkonna või metskonna piirides asuvad mõtuse mänguplatsid, on lubatud lasta mänguhooajal ühte mõtust, kui platsidel leidub üle 3 kuke. Tuleb püüda lasta kõige vanemaid kukki. Teistele metsaametnikkudele lubatakse Keskassutuse nõusolul mõtuste laskmist ainult metsaülema igakordsel ettepanekul, kui neil on erilised teened jahiloomade-lindude eest hoolitsemise alal. Laske lubade edasiandmine on kõikidele metsaametnikkudele keelatud.

6. Metsaametnikud, kes soovivad jahti pidada maksvate seaduste ja Keskassutuse korralduste kohaselt, on kohustatud iga aasta hävitama järgmise normi kahjulikke linde:

16 halli varest=8 harakat või pasknääri=4 raudkulli=2 rabapistriku=1 kanakull. Haraka, pasknääri ja halli varese munade esitamise korral arvatakse iga kümne esitatud muna

pealt maha 1 muna (10⁰/₀). Esimese üheksa muna pealt mahaarvamist mitte teha. Teiste lindude munade pealt mahaarvamisi mitte teha.

Metsaülem on kohustatud jaanuarikuu jooksul kõikidelt neilt temale alluvatel ametnikkudel, kes jahti soovivad pidada, allkirja võtma, et nad kohustuvad hiljemalt 31. detsembril metsaülemale esitama eelpoolnimetatud arvul kahjulikkude lindude jalgu või nende mune. Kes säärast kohustust ei anna, sellele jahipidamist mitte lubada. Metsaametnikkude poolt metsaülemale esitatud kahjulikkude lindude jalgade ja munade hävitamise kohta seatakse kokku vastav registreerimise-hävitamise akt. Akti kokkuseadmisel, niisama ka kahjulikkude lindude jalgade ja munade hävitamisel peavad peale metsaülema veel 2 teist metsaametnikku juures olema ja alla kirjutama. Akt esitatakse hiljemalt 15. jaan. Keskasutusele üldkokkuvõtte tegemiseks.

Märkus: Kahjulikkude lindude jalgadest, mis vastu võetakse metsaülemalt, metsaametnikkudel-teenijailt, jahimaade rentnikelt ja Keskasutuse poolt väljaantud aasta-jahilubade omanikkudel, tulevad hävitada kõik, peale kullijalgade. Kullijalad tulevad saata Tartu Ülikooli Zooloogia instituudi juhatajale (Tartu, Aia t. nr. 46). Hävitamise kohta kokkuseatavas aktis teha kullijalgade saatmise üle vastav märkus (saatekirja k/p. ja nr.).

7. Riigi metsaametnikkude perekonna liikmetel on keelatud tasuta jahipidamine Põllutööministeeriumi valdamisel olevatel maaladel.

Jahipidamise õiguse väljarentimine Riigimaade ameti valdamisel olevatel maa-aladel.

Jahipidamise õiguse kasutamine Riigimaade ameti valdamisel olevatel tagavara heina-, karja-, soo ja teistel vabadel maaladel ja vetel (välja arvatud riigirentnikkude ja asunikkude kohad), sünnib metsavalitsuse korraldusel ühistel alustel metsavalitsuse valdamisel olevate maadega ja väljarentimisest saadud summad maksetakse sisse riigitulude arvele.

Käesolevates juhtnöörides jahimajapidamise alal käsitamata jäänud küsimused tulevad lahendada kuni uue jahiseaduse maksmapanemiseni end. Vene Põllumajanduse seaduse II osa esimese peatüki (ühes lisadega), Balti eraseaduse (ühes märkustega) ja Keskasutuse poolt antavate juhtnööride põhjal.

2) Pärast mõnuste mungu lõppu, kuid hiljemalt 1. jaanuaril testab metsaülem Keskasutusele käesoleva aasta munguhooaja lastud mõnuste arvu (lisa nr. 11).

Juh. I o. § 233 juurde.

Keskasutuse erakorralisel nõudmisel peavad metsaülemad teateid saatma metskonnas alaliselt elutsevate ja läbikäivate tähtsamate jahi- ja kahjulikkude loomade üle.

TEATED

19. aastal metskonnas elutse-
vate ja läbikäivate tähtsamate jahi- ja kahjulikkude loomade üle.

Märkus: Kui pole võimalik loomi soo järgi eraldada, siis näidata ainult üldarv, s. o. täita ainult lht. 4 ja 8.

„..... 19..... a.

metsaülem

Lisa nr. 10.

(Juh. I o. § 233 juurde).

Teated mõtuste arvu üle.

1) Metsaülemad, kelle metstkonna piirides asuvad mõtuste mängukohad, on kohustatud iga aasta kohe pärast mängu algust Keskasutusele teateid esitama mängukohtade ja mängivate mõtuste üle allpoolnäidatud vormi järgi.

Lugeda tulevad ainult kuked, mitte kanad.

TEATED

19..... aastal metstkonnas mängivate mõtuste üle.

Mängukoht, jrk. nr.	Metsandik	Vahtkond	Kvartaali nr. nr.	Mängivate mõtuste arv	Muru mõtust võiks lasta	MÄRKMED. (Kas arv on suurenenud või vähenenud ja mis põhjusel jne.)
1	2	3	4	5	6	7
Kokku						

„.....“ 19..... a.

..... metsaülem

2) Pärast mõtuste mängu lõppu, kuid hiljemalt 1. juuniks teatab metsaülem Keskasutusele käesoleva aasta mänguhooajal lastud mõtuste arvu (lisa nr. 11).

(Juh. I o. § 233 juurde.)

19. a. metskonnas lastud
mõtuste üle.

Lisa nr. 12.

(Juh. I o. § 233 juurde.)

TINGIMUSED

mõtuste laskmiseks metsavalitsuse valdamisel olevatelt mänguplatsidelt.

1. Loasoovija esitab vastava avalduse kas metsaülemale või Keskasutusele, ära tähendades metstkonda.

2. Pärast loa saamist Keskasutuselt esitab sooviavaldaja loa vastavale metsaülemale, kes pileti ühe mõtuse peale ühekordseks laskmiseks kohetasutava raha eest välja annab ja korralduse teeb mõtuste mänguplatsi kättenäitamiseks. Luba on isiklik ja selle edasiandmine on keelatud.

3. Kütti saadab mänguplatsile vastava vahtkonna metsavaht või mõni teine metsaülema poolt määratud metsametnik.

4. Pilet kaotab maksvuse, kui kord on mõtuse peale lastud, vaatamata sellele, kas mõtus on tabatud või mitte.

5. Mõtuste laskmine on lubatud ainult mängu ajal, mitte aga lennult.

6. Luba ja pilet on maksvad ainult ühe mänguhooaja kestvusel ja kaotavad mänguhooajal lõpul maksvuse.

SELGUTUMISE KÄLSTA TÄITMISEKS:

Turberne-kaartidel olevad andmed on koristamine mängu jaoks vastava aasta all, kuid eraldi-
teks korrapäraseks talituse ühe „T“ juurde-
lisamisega, kui laskjad samal aastal ei ole korra-
pärast muut.

Vorm nr. 1.

Juh. I o. § 32 juurde.

„ „ metskonna

„ „ metsandiku

Turberaie-lankide kaust.

Alatud „ „ 19 a.

Lõpetatud „ „ 19 a.

SELETUSI KAUSTA TÄITMISEKS:

Turberaie-lankidel olnud tuulemurru koristamine märgitakse vastava aasta all, kuid eraldatakse korrapärastest raietest tähe „T“ juurde lisamisega, kui langil samal aastal ei ole korrapärast raiet.

..... metskond.

Teateleht

19..... a. kultuuritöödeks tarvitaminevate ja ülejäävate männi/kuuse seemnete tagavara üle.

Metskonnas olevate männi/kuuse seemnete				Kuni 1-se maini 19-----a. kavatsetakse koguda seemne kg				Üldine seemnete tagavara kg (Lahtr. 1+4).		19-----a. kultuuritöödeks tarvisminevate seemnete hulk kg		Seemnete ülejääk kg		Seemnete puudujääk kg		Metskonnas koguda kavatsetud			
Tagavara kg.	Ühe kg hind		Kogu seemnete hind		Kuni 1-se maini 19-----a. kavatsetakse koguda seemne kg	Üldine seemnete tagavara kg (Lahtr. 1+4).	19-----a. kultuuritöödeks tarvisminevate seemnete hulk kg	Seemnete ülejääk kg	Seemnete puudujääk kg	Ühe kg männi/kuuse seemne hind		Ühe hektoliitri männi/kuuse kabiide hind		Kr.	S.	Kr.	S.		
	Kr.	S.	Kr.	S.						Kr.	S.	Kr.	S.						
1	2		3		4	5	6	7	8	9	10								

metskond.

TEATED

19..... a. kultuurhooaja männi/kuuse seemnete üle- ja puudu-
jäägi kohta.

(Esitada eraldi kummagi puuseltsi kohta).

Seemne tar- vidus kg	Seemne taga- vara kg	Ülejääk kg	Puudujääk kg

Vorm nr. 4.

(Juh. I o. § 75 juurde).

Kohustus.

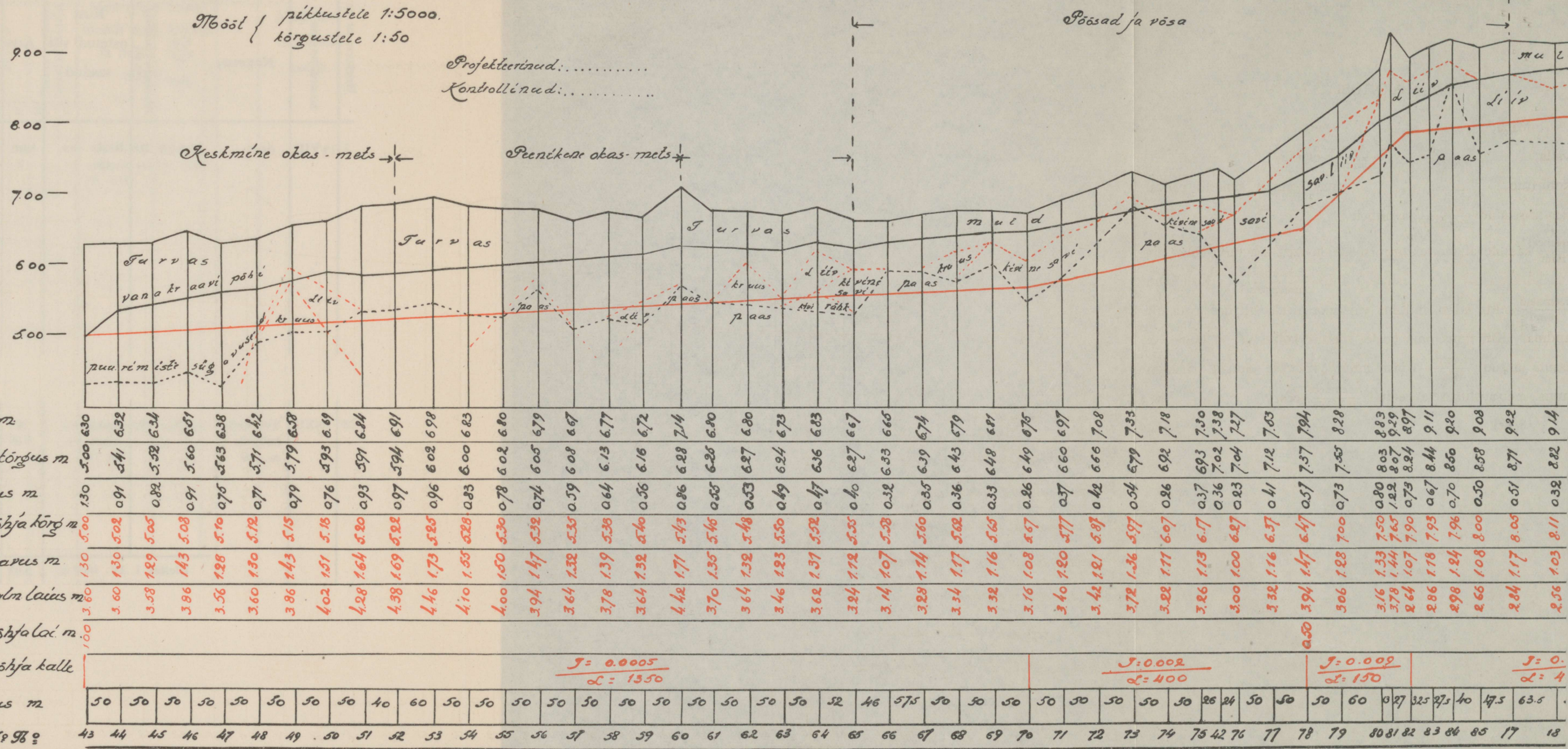
Mina, _____ maa
_____ valla _____ küla _____ elanik
_____ asunduse _____
kohustun _____ metskonnast tänasel päeval
tasuta saadud _____ taimi _____ ja nimelt _____ kg
seemneid _____ tk.
seemet _____
taimi _____ käesoleval metsakultuurtööde hooajal ära tarvitama oma
_____ asuva krundi _____ metsamiseks
_____ kaunistamiseks. Kohustun
seemneid _____
taimi _____ mitte edasi müüma või ilma metsavalitsuse loata üle
andma. Kui mina oma peale võetud kohustust ei täida või
tasuta antud _____ seemneid _____
taimi _____ edasi müün või üle annan, maksan
mina metsavalitsusele saadud _____ seemnete _____
taimede _____ eest _____ kr.
_____ senti.

„ _____ 19 _____ a.

(koht)

(allkiri)

..... metskonna..... metsandiku kuivatuskraavi № 1 pikkprofiil.

SISSETULEK

Materjali nimetus

Järjekorra nr. nr.	Sissetuleku kuu ja päev	Sissetulnud dokumendi			Kust ostetud või saadud	Arv	Hind		Lisakulud (tulestootam., vedu jne.)	Tasuta antava puumaterjali kannuraha	Üldine väärtus		Missuguse kuu aru- ande juures ära saadetakse
		Nimetus	Kuu ja päev	Raharaamatu järjekorra nr. nr.			Üksus	Kokku			Kr.	S.	
1	14/VIII	Arve	10/VIII	375	Rapla tarv. üh.	kasti 2	6 70	13 40	—	—		13 40	august
23	10/XII	Töö maksu kviitung nr. 151	3/XII	356	Raiküla vahtk. kv. nr. 15	m ³ 3.36			6 00	16 80	22 80		detsemb
Ülejääk 1. IV. 1950 a.						3.05					20 71		

p a g

usa e l a d 8 sm

VÄLJAMINEK

Missuguse ehituse või paranduse arvele üle kantud (Arve nr.)	Möödud	Materjalide				Missuguse doku- mendi järgi, kellele ja millal välja antud.	Märkmed ülejääkide kohta
		Hind		Tasuta metsama- terjali kännuraha			
		Kr.	S.	Kr.	S.		
Metsaülema elumaja parand. nr. 54		6	70			Töövõtja Kruus- mannile allkirja vastu 25. VIII. 29.	
id 23 sm							
Raiküla metsav. lauda parand.	6.40	m ³ 0.31	6	09	1 54	Metsavahile allkirja vastu 15. XII.	

Tähtajalisi andmeid metsamajanduse alal.

1. Teated sundnormina hävitatud röövlindude jalgade ja munade üle.
(Lisa nr. 8 Juh. I o. § 233 j.) — 15. jaanuariks.
2. Metsamajanduskava — 5. märtsiks metsarevidendile ja metsarevident 20. märtsiks Keskasutusele.
3. Teated seemne ^{tagavara}puudujäägi kohta
(Vorm. nr. 3 (juh. 1 o. § 58 j.) — 1. aprilliks.
4. Teated mõtuste mängukohtade ja mõtuste arvu üle
(Lisa nr. 10 Juh. I o. § 233 j.) — Kevadel.
5. Teated mänguhooajal lastud mõtuste üle
(Lisa nr. 11 juh. I o. § 233 j.) — 1. juuniks.
6. Teated Metsanädala korraldamise kohta (Juh. I o. § 301) — 1. juuliks.
7. Teated metsapõlemiste üle
(Juh. I o. § 142) — 1. juuliks ja 1. novembriks.
8. Teated aasta I-sel poolel tehtud kultuuritööde üle
(Juh. I o. § 53 j.) — 15. juuliks.
9. Majandusaasta aruanne — 1. augustiks möödunud majandusaasta kohta.
10. Teated tarvisminevate ja ülejäävate seemnete tagavara üle.
(Vorm nr. 2 Juh. I o. § 56 p. a. j.) — 1. novembriks.
11. Teated äraplaneeritud ja teistele asutustele üle antud maade üle ühes skitsidega. — 1. detsembriks.

7

5